

234612,

ISTORIORE BIBLICE

DIN

III. F. 137.

VECHIUL ȘI NOUL TESTAMENT

PENTRU

ELEVII ȘI ELEVELE DIN ANUL AL III-lea ȘI AL IV-lea
DE ȘCOLĂ

DE

GEORGE LUDU ȘI IOAN DARIU
PREOT ȘI ÎNVEȚĂTOR ÎNVEȚĂTOR

CU MAI MULTE ILUSTRAȚIUNI.

EDIȚIUNEA a IV-a.

EDITURA
LIBRĂRIEI CIURCU, BRAȘOV.
1900.

ISTORIÓRE BIBLICE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ÎNVĂȚĂMÎNTUL RELIGIUNII

ÎN

ȘCOLELE POPORALE

DE

GEORGE LUDU

ȘI

IOAN DARIU

PREOT ȘI ÎNVĂȚĂTOR.

ÎNVĂȚĂTOR.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

III.

ISTORIORE BIBLICE

PENTRU

ELEVII ȘI ELEVELE DIN ANUL AL III-lea

ȘI AL IV-lea DE ȘCOLĂ

ISTORIORE BIBLICE

DIN

VECHIUL ȘI NOUL TESTAMENT

PENTRU

ELEVII ȘI ELEVELE DIN ANUL AL III-lea ȘI AL IV-lea
DE ȘCOLĂ

DE

GEORGE LUDU ȘI IOAN DARIU

PREOT ȘI ÎNVĂȚĂTOR.

ÎNVĂȚĂTOR.

CU MAI MULTE ILUSTRAȚIUNI.

EDIȚIUNEA a IV-a.

EDITURA
LIBRĂRIEI CIURCU, BRAȘOV.
1900.

Acésta carte este aprobată de Veneratele Consistóre diecesane
din Arad și Caransebeș, sub N-rii șc. 4196 și 2316 Anul 1891.

234612

Tipografia Ciurecu & Comp., Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

22.09.1975

A.

Din testamentul vechi.

1. Facerea lumii.

„*La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul*“, cu un cuvânt *lumea*. Lumea a făcut-o Dumnezeu numai cu puterea cuvântului său. A *dis* și s'a făcut.

Însă la început pe pământ era întunerec mare și Dumnezeu porunci: „*Să se facă lumină și s'a făcut lumină*“. Lumină s'a numit „*ziua*“, ér' întunerecul s'a numit „*noapte*“.

După aceea făcu *tăria* (firmamentul, cerul, norii).

Apoi a despărțit apele de uscat. Uscatul l'a numit *pământ* și apele le-a numit *mări*. Pe pământ porunci Dumneđeū să răsără *érbă* și tot felul de *pomi roditori*.

După acestea a făcut Dumneđeū pe cer: *sórele*, *luna* și *stelele*; prin aer a făcut *pasérile* și în apă *pescii*.

Aprópe în urmă a făcut *dobitócele* cu patru picóre și pe cele *tirăitóre*. Și a văđuț Dumneđeū, că tóte câte le-a făcut, sunt bune. După-ce erau tóte acestea gata, Dumneđeū făcù în sfêrșit pe *om*, ca să le stăpânéscă pe ele. Pe om l'a făcut Dumneđeū după chipul și aseménarea sa, și a suflat într'ênsul suflet nemuritor. Tóte acestea le-a făcut Dumneđeū în șése zile.

În *diúia a șéptea* a încetat de a mai face făpturi nouě, s'a odihnit, a binecuvêntat și sfințit diúia acésta. Diúia a șéptea în *legea veche* (până la nascerea lui Christos) era diúia *Sâmbetii*; ér în *legea nouă* (dela nascerea lui Christos încóce), la noi, creștinii, este diúia *Duminecii*.

Învěțătură morală : *Din cele istorisite despre facerea lumii se vede, că Dumneđeū este atot-puternic, pentru-că tóte le póte face, câte le voiesce; prea înțelept și prea bun, pentru-că tóte le-a întocmit cu înțelepciune și spre binele tuturor. El e făcětorul cerului și al pământului. De aceea și noi suntem datori : să-l iubim, să-l ascultăm și să nu-l vătămăm prin nici un păcat (seú abatere dela voia lui Dumneđeū.)*

2. Facerea îngerilor.

Înainte de facerea lucrurilor văđute bunul Dumneđeū mai făcù și o mulțime de lucruri nevěđute, pe care noi le numim *duchuri scú înger*i. Pe

ei i-a făcut Dumneșeu, ca să-l preamărescă neîncetat, să vestescă oamenilor prin ei voința sa și să apere pe cei credincioși de păcat. La început toți îngerii erau buni. Unii dintre ei însă voind a se ridica mai presus de Dumneșeu, se sumeșiră prea tare și nu voriră să mai asculte de el. Dumneșeu pentru sumeșia lor îi pedepsi aruncându-i din cer în iad (loc de osîndă vecinică). — Cei cari nu s'au sumeșit, au rămas tot îngeri până în ziua de azi; ér' cei ce s'au sumeșit, și pe cari Dumneșeu i-a aruncat în iad, se numesc *diavoli* (draci, amăgitori). Aceștia n'au nici o putere asupra noastră, decă credem în Dumneșeu și ne supunem voii Lui.

Învățătura morală: 1. „*Dumneșeu celor mândri le stă împotriivă, ér' celor smeriți le dă dar*“. 2. *Îngeri ne apără de rău și ne îndreptază spre bine*.

„*Ție mă 'nchin îngerul meu, Căci ești trimis de Dumneșeu, Mă închin cu suflet de iubire, Să luminezi a mea simțire*“.

Din Catechism: I., 1) *Cred într'unul Dumneșeu, tatăl a tot-țiitorul, făcătorul cerului și al pământului, vędutelor tuturor și nevędutelor*.

3. Adam și Eva în raiu.

Dumneșeu a făcut pe om din pământ. Însă omul acesta n'avea vieță, până ce Dumneșeu n'a suflat într'ensul suflet nemuritor. Pe omul cel dintâu l'a numit *Adam*. Pe el îl puse stăpân preste toate făpturile de pe pământ. Adam n'avea cu cine vorbi, și nu se putea bucura cu nimenea. Dumneșeu trimise preste Adam un somn adênc, luă una din cóstele lui și făcu dintr'ênsa o femeie (muere), pe care a numit-o *Eva*. Când se trezi Adam din somn și vędu pe Eva lângă dênsul, înțelese, că Dumneșeu îi dăduse lui acêstă femeie de soție. Adam și Eva

trăiaă de tot fericiăi, erau sfinăi și dreptăi și nu cunosceaă nică răul, nică supărarea. Dumneăeă aședă pe ómenii ceă dintăă într'o grădină fórte frumósă, plină de tóte bunătăăile, care se numă *raă* seă *paradis*. În mijlocul raăului între altele era și un pom deosebit; — acela era *pomul cunoscăteă*, *binelui și al răului*. Dumneăeă porunci lui Adam:

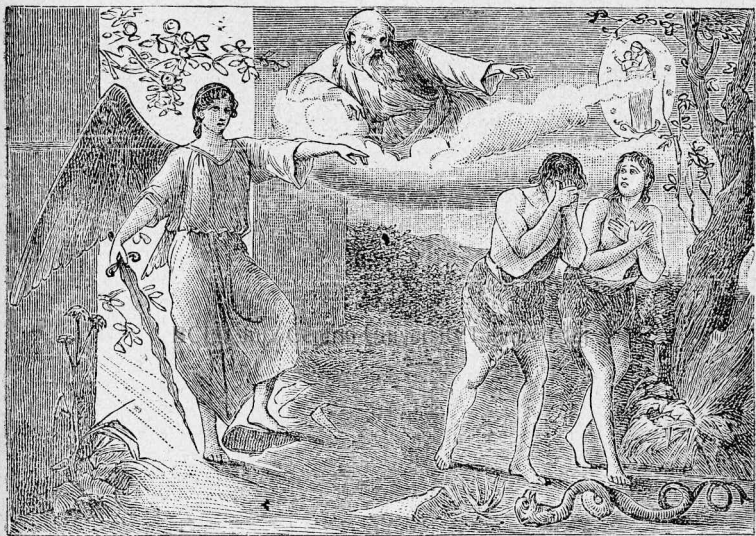
„Din tot pomul, carele este în raă, să mănăncă, numai din pomul cunoscăteă, binelui și al răului să nu mănăncă, că ori în ce ăi veă mănca din el, cu mórte veă mură“.

Învăătură morală : *Omul este făăptura cea mai alăsă a lui Dumneăeă. Deă trupul lui e din pămănt, sufletul însă e o scănteie dumneăeăscă. Cine va cuteza a-ăi întina sufletul seă cu păcate? Și cine nu va nizuă să se facă așa bun, așa sfânt, precum e însuă Dumneăeă și precum erau ómenii ceă dintăă ?*

4. Păcatul cel dintăă.

Diavolul privă plin de pismă la fericirea ómenilor celor dintăă. Eva uătându-se la pomul cel oprit și la fructele cele gustóse ale aceleă, se născă în ea pofta de a mănca și din acela. Cugetul însă, că va călca porunca lui Dumneăeă, o opră de a mănca. Atunci diavolul prefăcut în chip de șérpe, ăise Evii: *Dcă veă mănca din pomul acesta, nu numai că nu veă mură, dar' veă cunoăce binele și răul și veă fă ca Dumneăeă de mară.* Eva amăăită de șérpe luă și măncaă din rodul pomului oprit. Apó îi dăă și lui Adam, și măncaă și el. Astfel ei seăvărăă *cel dintăă păcat* în lume. — Îndată, după ce păătură, li se deschiseră ochii minăii lor, și văăăă că aă păăăit și aă cunoscut, că sunt golă și mare frică i-a cuprins pe amădoă. Plină de ruăine și de frică seă ascuseră prin tufășuri. Într'acest minut

auziră prin grădină un glas puternic, era glasul lui D-zeu: „*Adame unde ești?*” Adam răspunse: „*Glasul Tău am auzit, și m'am temut, și fiind gol m'am ascuns.*” Dumnezeu îi dîse: Nu cum-va ai mîncat din pomul cel oprit? Adam răspunse: Ah Dumnezeule, eu nu sunt vinovat! „*Murea, carea mî-ai dat'o, aceea mî-a dat din pom și am mîncat.*” Atunci Dumnezeu dîse cătră Eva: „*Pentru-ce ai făcut acésta!*” Eva răs-

punse: „*Șerpele m'a amăgit, și am mîncat.*” Decî dîse Dumnezeu cătră șerpe; „*Blăstemat să fîi tu între toate dobitocele pămîntului, să te tîrăi pe pîntece și să mănânci pulberea pămîntului în toate zilele vieții tale.*” Êr' cătră Eva dîse: „*Înmulțind voiu înmulți necasurile tale și suspinul tău, întru dureri vei nasce fîi și vei fî supusă bărbatului tău.*” Êr' cătră Adam dîse: „*Blăstemat să fie pămîntul întru lucrurile tale . . . Întru sudoarea feții tale vei mânca pâinea ta, până te vei întorce érași în pămîntul, din care ești luat.*” — Dar' tot atunci le făgădui, că odată le va trimite un Mîntuitor,

carele va răscumpăra némul omenesc din păcatul făcut de Adam și Eva.

După acestea Dumnezeu le făcu lor îmbrăcăminte de piele și îi izgoni afară din raiu, ér' la pórtá raiului puse cheruvimi (îngerî) cu săbii, de foc, ca să păziască calea la pomul vieții.

Învățătură morală: *Așa pătesc ómenii, cari n'ascultă de Dumnezeu. Când vine peste ei pedépsa, se căiesc, dar' atunci e prea târziu. Păcatul cel dintâu se numesce **păcat strămoșesc**. Omul cel dintâu a păcătuit și prin păcatul lui tótă omenimea a întinat'o și a dus'o în nefericire. **Înduratul** Dumnezeu le-a făgăduit totuși un **Mântuitor**. Prin sfântul botez omul se curăță de păcatul strămoșesc.*

5. Cain și Avel.

Adam și Eva au avut și copii. Ceî doi dintâu au fost *Cain și Avel*. Ei crescură și se făcură mari. Cain se făcu econom de pământ (plugar), ér' Avel păstor de oi. Cain n'avea inimă bună, pe când Avel era bun și de omenie. Amândoi frații cunosceau pe Dumnezeu și se hotărîră să-i aducă câte o *jertfă*. Cain făcu foc, și pe foc puse, ce a fost mai rău între rodurile lui de câmp. Avel încă făcu foc și jertfi mielul cel mai gras și mai frumos din turma sa. Dumnezeu a primit jertfa lui Avel cu plăcere, éráși spre a lui Cain n'a căutat. Din pricina acésta se născu în inima lui Cain *pisma* și *ura* asupra fratelui său. Împins de aceste patimi chiamă pe Avel la câmp afară și plin de mânie apucă o bătă și lovî cu ea pe fratele său Avel vrînd să-i dea o bătaie bună. Dar' lovindu-l prea tare, l'a omorît. — Îndată după aceea se ivi Dumnezeu în fața lui Cain și-l întrebă: „Unde este Avel, fratele tău?“ Cain răs-

punse mănios și spăriat: „Nu știu; aū dóră eū sunt pázitorul fratelui meu?“ Dumneđeū díse cătră Cain: „Ce ai făcut? Sângele fratelui tēu strigă cătră mine din pămēt!“ „Blăstēmat să fī tu pe pămēt.“ Cain fugi delă fața lui Dumneđeū rētăcind prin lume. Nicăiri

nu-și afla loc de odihnă. Astfel pedepsí Dumneđeū pe Cain pentru fapta lui cea urită.

Învēțătură morală :

Mânia, pisma și ura Căci ele în tot-d'auna
Pe noi nu ne stăpânescă, Viēța aū să nī-amărăscă.

6. Stricarea morală a ómenilor.

În locul lui Avel a dăruit Dumneđeū lui Adam un alt fiū, cu numele *Sit*. Adam a mai avut și alți copii și aceștia éráși aū avut alții și așa se înmulțiră ómenii cu miile pe pămēt. Sit și următorii lui érau toți ómeni buni și cu frica lui Dumneđeū, de aceea

ei fură numiți *fiii lui Dumnezeu*. Cain, și următorii lui dimpotrivă erau ómenii rîi și neascultători, de aceea ei fură numiți *fiii ómenilor*.

După ce s'aũ înmulțit atît următorii lui Sit cît și ai lui Cain s'aũ apucat de felurite meserii și ocupațiuni, ca să pótă trăi, dar' tot deodată însoțindu-să uniĩ cu alții s'aũ stricat, și s'aũ înrăutățit cu totul și uniĩ și alții.

Până erau ómenii mai buni și mai cumpătați, trăiau cu sutele de ani. De pildă Adam a trăit 930 de ani, Sit 912, ba *Metusalem* a trăit 969 de ani.

Învățatură morală :

1. *Cu cei rîi de ne 'nsoțim* 2. *Dacă suntem cumpătați,*
Și noi rîi avem să fim. *Trăim ani îndelungați.*

7. Potopul (diluviul).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vădend *Dumnezeu* că s'aũ înmulțit răutățile ómenilor, a dis: „*Stérpi-voiu pe om de pe fața pămîntului.*“ Între ómenii cei rîi și pécătoși numai un singur om se afla plăcut și drept înaintea lui *Dumnezeu*, acela era *Noe*. Lui *Noe* îi spuse *Dumnezeu*, că va înneca lumea prin *potop*, și îi porunci să-și facă o corabie, pe carea să o ungă pe din lăuntru și pe din afară cu smólă. *Noe* se apucă și făcù o corabie (arcă). După-ce fù corabia gata, *Dumnezeu* îi porunci lui *Noe*, ca el cu soția sa, cu cei trei fii ai săi și cu soțiile lor să între în corabie, și din toate soiurile de animale, care nu pot trăi în apă, să bage într'ênsa câte o păreche. *Noe* făcù așa. Luă însă și mîncare pentru sine și pentru animale, după cum îi poruncise *Dumnezeu*. După șapte zile începù a ploaia, și ploaia 40 de zile și 40 de nopți necontenit. Apa crescù așa de tare, încât trecù și preste

munții cei mai înalți, și înneacă toate vietățile „*dela om pân' la dobitoc*“, afară de cei din corabie.

Abia după o sută cincideci de zile începî apă a scăde puțin câte puțin. Noe deschise ferestra corăbiei și sloboði un corb, spre a vedé, decă este unde-va uscat. Acesta nu s'a mai întors. Védënd Noe acésta sloboði un porumb, care neaflând loc de odihnă, se întorse înapoi. După șapte zile sloboði

Noe din nou porumbul, care acum se reîntorse în corabie cu o frunză verde de maslin în cioc. Acesta era semn că apa a mai scăzut. Trecënd alte șapte zile a sloboði Noe de nou porumbul, acum însă nu s'a mai întors, căci pămêntul începuse a se svênta. Și acum, din porunca lui Dumneđeș, Noe dimpreună cu ai sêi și cu toate animalele eșiră din corabie.

Recunoscêtor pentru minunata scăpare Noe aduse lui Dumneđeș jertfă de mulțămîtă. Dumneđeș primî cu plăcere jertfa lui, și îi făgăduî, că de aci înainte nu va mai pustiî lumea cu potop. Ca semn de adu-

cere aminte a acestei făgăduințe Dumneșu ne-a lăsat *curcubeul*.

Învățatură morală : 1. „*Fericit bărbatul, carele se teme de Domnul*“. 2. *Pentru binefacerile ce le primim dela Dumneșu să-i fim tot-d'auna recunoscători*. 3. *Când vedem curcubeul, să ne aducem aminte de potop, și de aceea, că Dumneșu către omeni curioși e bun, ér' pe cei răi îi pedepsește aspru*.

8. Noe și fiii săi.

După potop Noe și cu fiii săi începù a lucra pământul și a sămăna săminte în el, ca să-i aducă rodiri. El cultivă și vița de vie. Cocându-se struguri, el stôrse must din ei. Odată, necunoscând tăria vinului, beu din acel must mai mult și se ameți. Apoi se culcă. În somn se desgoli. Răutăciosul său fiu, *Ham*, vedënd pe tatăl său în starea acesta, rîse de el, și spuse acesta și celorlalți doi frați ai săi. *Sim* și *Iafet* însă întorcëndu-și fețele lor în altă parte acoperiră cu o haină goliciumea tatălui lor. Noe după-ce se trezi, auzind de cele întemplate: pe *Sim* și pe *Iafet* i-a binecuvântat, ér' pe *Ham* l'a blăstemat.

Învățatură morală :

<i>Pe părinții să-i cinstim</i>	<i>Ér' blăstēmul părintesc,</i>
<i>Și supuși lor să le fim :</i>	<i>Ca păcatul strămoșesc,</i>
<i>Binecuvântarea lor</i>	<i>E osîndă pentru toți :</i>
<i>Întru toate-aduce spor :</i>	<i>Fii, nepoți și strănepoți.</i>

9. Turnul Babilonului.

Următorii lui Noe se înmulțiră foarte tare, dar' cu ei dimpreună se înmulțiră de noū și răutățile lor. În loc să se închine adevăratului Dumneșu,

ei se închinau la unele făpturi, ba chiar și la *idoli* (chipuri cîoplite). Pe acel timp toți ómenii vorbeau numai o limbă, așa că toți se puteau înțelege unii cu alții. Purcedînd următorii lui Noe dela răsărit au aflat cîmp în pămîntul *Senear* (Babilon) și au descălecat acolo, unde cu toții se învoiră, ca să zidescă o cetate și un turn înalt, cu scop ca să-și facă nume mare în lume. Astfel se apucară cu

toții de lucru, adunând petri, ardînd cărămiđi și adunând lut în loc de var. Când erau tóte gata, începură a zidi. Turnul înaintase binișor, era mai de jumătate gata. Vêdînd Dumnezeu însă îngâmfarea ómenilor îi pedepsi pentru acésta, amestecându-le limbile (graîurile lor), așa încât nu se mai putură înțelege unii cu alții. Fie-care vorbea altă limbă. În urma acestei încurcături încetară de a mai lucra și se împrăștiară în tóte părțile. Turnul cu timpul s'a ruinat, și adî nici o pétră nu se mai vede din el.

Învățătură morală :

„Tot d'auna lucrul tău
Să-l începi cu Dumnezeu:
Unde-î El cu darul Său
Nici un lucru nu e greu“.

Unde nu e al Său dar,
Munca noastră e 'n zadar:
Îndeșert ne străduim,
Și osîndă dobîndim.

10. Chiemarea lui Avraam.

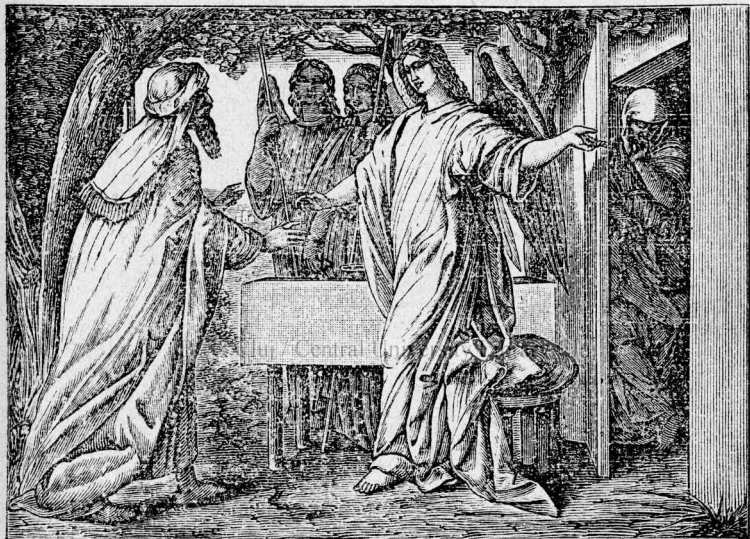
Între următorii lui Noe se afla și un bărbat bun, drept și temător de Dumnezeu cu numele *Avraam*. El era foarte bogat. Voind Dumnezeu să depărteze pe acest om bun dintre cei fărădelege, îi dîse: „*Ești din țara ta și din rudenia ta și vin' o în pămîntul ce ți-l voi arăta că ție, pentru-că se vor binecuvînta întru tine toate nămurile pămîntului!*“ Avraam ascultă și se duse în țera ce i-o arătă lui Dumnezeu. Țera aceea se numia *Canaan*, și era foarte roditoare. În *Canaan* i se arătă Dumnezeu erași lui Avraam și îi dîse: „*Acest pămînt ți-l dau ție și următorilor tăi*“. De aci încolo se numi acest loc *pămîntul făgăduinței*.

Avraam avea un nepot cu numele *Lot*. El încă era bogat și pe lângă acesta și el era om bun și temător de Dumnezeu. Între păstoriî lui Avraam și ai lui Lot se iviră mai târziu certuri din cauza pășunei. Avraam, ca să încungiure cîrta, se învoi cu nepotul său Lot, ca să se despartă cu turmele lor. Astfel Lot despărțindu-se de Avraam își alese ținutul dimprejurul rîului *Iordan*, pentru-că era bogat de apă și foarte roditor, era cu locuința se aședă în cetatea *Sodoma*. Avraam rămase tot în *Canaan*.

Învățătură morală : 1. „*Fericiți sunt cei-ce aud cuvîntul lui Dumnezeu și-l păzesc pe el*“. 2. „*Fericiți sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema*“.

11. Avraam și cei trei călători.

Avraam și soția lui *Sara* erau ómenî bētrâni și n'a-veaũ nici un copil. Avraam sē rugă lui Dumneđeũ, ca sã-i dăruescă și lui un fiũ. Într'o ȃi Avraam ședea înaintea cortului sēũ la umbra unui stejar. Ridicându-și ochii vėđũ înaintea sa trei bărbați călători: era însuși Dumneđeũ însoțit de doi îngeri. Avraam le esì

înainte, îi salută frumos, închinându-sē lor și îi chiemă la sine. Călătorii merșeră și sē aședară și ei sub stejar. Avraam le spălă picíóarele (după *datina orientală*) și îi ospetă bine. La plecare Dumneđeũ făgădui lui Avraam, că *Sara*, soția lui, preste un an va nasce un fiũ.

Învēțătură morală: 1. *Dumneđeũ ascultă rugăciunea omului credincios și o împlinește.*

2. *Și noi sã fim primitori Găzduire sã le dãm,
Pentru ómenî călători; Cu ce-avem sã-i ospetãm.*

12. Sodoma și Gomora.

Dumnezeu și cei doi îngeri plecară spre cetatea *Sodoma*, și Avraam îi petrecu. Pe drum Dumnezeu descoperi lui Avraam, că va pusti cetatea Sodoma cu tot ținutul ei pentru fărădelegile locuitorilor ei. După acesta Avraam se întorse acasă, era Dumnezeu trimise din cer plôie cu foc și pu-

ciosă și prefăcu în cenusă cetățile Sodoma și Gomora și ținutul dimprejurul lor cu toți locuitorii lor. De această pedepsă a scăpat numai Lot cu familia lui, la îndemnul celor doi îngeri, cari înainte i-au vestit perirea acestor cetăți și i-a dis, să le părăsască și să nu se uite îndărăt. Lot luându-și tot ce ave în Sodoma s'a depărtat cu grăbire. Soția lui însă neascultând de sfatul îngerilor se uită îndărăt, dar' spre pedepsă, îndată fu prefăcută în stêlp de sare.

Locul, unde au fost cele două cetăți, s'a confundat, după aceea s'a umplut cu apă. Apa aceea

e până în diua de adî și se numesce *Marea-mórtă*, pentru-că în ea, precum nici pe țermurii ei nu póte trăi nici o ființă cu viață.

Învățătură morală: *Dumneđeú este drept; de aceea pe cei drepti și pe cei-ce îl ascultă, îi apără și îi sprijinesce; ér' pe cei răi și pe cei-ce nu-l ascultă, îi pedepsesce aspru.*

13. Avraam și fiul său Isaac.

După cum făgăduise Dumneđeú lui Avraam, Sara și născu un fiú, care se numi *Isaac*. Mare a

fost bucuria părinților pentru fiul noú născut. Cu cât Isaac creștea mai mare, cu atât părinții îl iubeau tot mai mult. Când băiatul era mare, Dumneđeú se arătă lui Avraam, și voind a-l cerca credința sa, dișe: „*Avraame, ia pe fiul tău Isaac, pe carele îl iubesci, du-te pe muntele Morea, pe locul care ți-l voú arăta, și acolo să-mi jertfesci pe fiul tău!*”

Avraam, voind a împlini porunca Domnului, se sculă a două di de dimineță, tăie lemne pentru jertfă, le puse pe asinul său, și luând foc, un cuțit și doi servitori, dimpreună cu Isaac plecară la locul, care i l'a arătat Dumnezeu. Pe drummise Isaac: „Tată! *Étă focul și lemnele, dar' oia pentru jertfă unde este?*“ Avraam îi răspunse: „*Dumnezeu va îngriji de acesta.*“ După-ce ajunseră pe munte, Avraam zidi un altar, puse lemne d'asupra și legă pe fiul său Isaac, și-l puse d'asupra lemnelor. Apoi Avraam întinse mâna și luă cuțitul, ca să junghie pe fiul său. În minutul acesta un înger din cer strigă: „*Avraame! Avraame! Să nu pui mâna ta pe prunc, nici să-î faci lui vre-un rău, că am cunoscut că te temi de Dumnezeu și nu ți s'a făcut milă de fiul tău.*“ Avraam uitându-se împrejur vedu un berbec încurcat cu cornele într'un tufiș, și pe acela l jertfi în locul fiului său. Pentru acesta ascultare frumôsă Dumnezeu îi făgădui prin îngerul său: „*Binecuvântând Te voi binecuvânta și înmulțind voi înmulți sămînția ta ca stelele cerului, și se vor binecuvânta întru sămînția ta toate nemurile pămîntului.*“ După acestea, Avraam se întorse érași acasă cu fiul său Isaac, și mult s'a bucurat, că a ascultat cuvântul Domnului.

Învățatură morală: *Poruncile lui Dumnezeu să le ascultăm și să le împlinim chiar și atunci, când ni s'ar părea greu de împlinit, fiind încredințați, că acelea sunt numai spre binele și folosul nostru.*

14. Isaac și fiii săi Isav și Iacob.

Isaac crescând mare se căsătorî cu *Reveca*. Ei avură doi fii: pe cel dintâi l chema *Isav* și pe celalalt *Iacob*. Isav avea un trup përos, un glas gros și o fire cam sëlbatică, Iacob era blând și retras.

Isav se făcu vânător, ér' Iacob rămase acasă. Într'o
zi veni Isav din câmp acasă și era tare ostenit și flă-
mând. Iacob și fersese linte, și mânca dintr'un blid
(taler). Vădend Isav pe fratele său mâncând dise:
Dă-mi și mie din linteă ta să mănânc, căci sunt
flămând. Iacob răspuse: Dă-mi mie dreptul tău
de *întăia nascere*. Isav i-l dădu. Ne voind Iacob a-l
crede, ceru dela fratele său, să jure. El jură, și îi
vându lui Iacob dreptul de *întăia nascere* pentru
un blid de linte. Iacob mănca, se sculă și se duse
de acolo.

Îmbătrânind Isaac slăbise de tot, ba și orbise.
Vădend el că i se apropie sfârșitul vieții, trimise pe
fiul său Isav, ca să-i vâneze ceva bun și să-i gă-
tască o mâncare plăcută, că apoi 'l va binecuvânta.
Isav și luă arcul și se duse le vânat. Reveca au-
dind înțelegerea lui Isaac cu Isav, trimise pe Iacob
să aducă doi ești. El îi aduse. Reveca îi găti bine
ér' cu pieile eștilor îmbracă brațele și grumazul lui
Iacob. Astfel îl trimise cu mâncare la tatăl său.
Isaac pipăind pe Iacob la mâni, creșu că este Isav.
Apoi luă din bucate și mănca, și după aceea 'l bi-
necuvântă. Îndată după aceea veni și fratele său
Isav cu vânatul. Înțelegend el chiar din graiul tatălui
său ce s'a întâmplat, se mânie foarte tare pe Iacob
și se hotărî ca să-și răsbune asupra lui pentru înșe-
lăciunea acésta, érá Iacob de frică fugi.

Învățătura morală : 1. *Iacob a mințit și a în-
șelat atât pe fratele său cât și pe tatăl său într'un mod
rușinos și neiertat.*

2. *Cine-și vinde dreptul pentr'un blid de linte,
Orî cum să se dică, nu e om cu minte.
Este lăcomie, nu e omenie
A 'nșela pe frate prin rea viclenie.*

15. I a c o b.

Înțelegând Reveca gândul lui Isav trimise pe Iacob la fratele ei *Laban* într'altă țară. Iacob pornind la drum și înoptând ș'a pus o pétră căpătâi și s'a culcat. În somn visă că: Era o scară cu un capăt pe pământ și cu celalalt în cer, și îngerii lui Dumneșeu se suiau și se scoborau pe scară. În vârful scării era Dumneșeu, care dise către Iacob: „Eă sunt Dumneșeu lui Avraam, și Dumneșeu lui Isaac, tatălui tău, nu te teme, pământul, pe care tu dormi, ți-l voi da ție și seminției tale“. „Și se vor binecuvânta întru seminția ta toate némurile pământului“. Ací se pomeni Iacob și porni mai departe. Ajungând la *Laban*, acesta îl primi cu plăcere. Ací sluji el 20 de ani. Apoi se căsătorí cu *Rachila*, fiica lui *Laban*. În urmă se întorse acasă cu totă familia lui și cu multe bogății. Auđind el pe drum dela nisce trimiși ai sêi, că fratele sêu vine cu patru sute de ómeni în contra lui, se temea. Punându-și nădejdea în Dumneșeu — trimise înaintea fratelui sêu soli cu multe daruri. Ér' el apropiindu-se de Isav se închină de șapte ori înaintea lui. Isav 'l îmbrățișă pe Iacob, 'l sărută, și amândoi plânseră de bucurie. Apoi se întórseră la tatăl lor. Curând după acésta tatăl lor muri. De ací încolo frații trăiau în pace și în unire unul cu altul.

Dumneșeu s'a mai arêtat încă odată lui Iacob schimbându-i numele în *Israil*, de unde următorii lui s'au numit apoi *Israilteni*.

Invățătură morală : *Ochiul lui Dumneșeu în tot locul priveghéază preste noi; el nu ne părăsesce nici odată. E frumos și lui Dumneșeu plăcut, când ómenii mánioși se împacă érá și trăiesc în bună înțelegere unii cu alții.*

16. Iosif și frații săi.

Téra, în care locuia Iacob, se numia *Canaan*. Părinții lui Iacob muriseră. Iacob a avut doi-spre-dece fii. Dintre aceștia pe *Iosif*, cel mai mic, îl iubea tatăl său mai mult, fiind-că era bun și ascultător. Ceilalți un-spre-dece erau păstori. Lui Iosif îi cumpără tatăl său odată un vestmânt roșu, frumos. Pentru acesta și pentru-că Iosif îi spunea ta-

tălui său pe frații săi, când făceau câte o faptă necuviincioasă, ceilalți frați îl pizmuiau. Ducându-se Iosif odată la câmp, dîse cătră frații săi: Ascultați, ce am visat eu: „*Noi eram toți în câmp și legam snopii. De odată snopul meu s'a ridicat în sus și sta drept, ér' snopii voștri se închinau snopului meu*“. Frații lui cre-dînd, că după visul acesta Iosif se va face regele lor, l' urau și îl pizmuiau și mai mult. Iosif le mai spuse încă un vis: „*Am visat, că sírele, luna și un-spre-dece stele se închinau mie*“. Audînd frații și acest vis se mâniau și mai tare pe Iosif.

Într-o di frații lui Iosif se duseră să pască oile pe câmp. Tatăl lor trimise pe Iosif să vadă ce fac frații săi. Apropiindu-se acesta de dênșii, frații săi dîseră: A! étă visătorul! Să-l omorîm, și să spunem tatălui nostru, că l'a mîncat o fêră sêlbatică. Frațele *Rubim* nu se învoi cu planul celorlalți, cî dîse: „*Să nu vêrsați sânge! Aruncați-l într'o grópă!*“ Învoindu-se și ceilalți cu planul acesta, îl aruncară într'o grópă, ér' ei s'aũ pus să mănânce. Într'aceea vêdură ei nisce neguțători streinî, carî mergeaũ în Egipt cu mărfuri. Și Iuda dîse cătră frații săi: Mai bine să-l vindem pe dênsul, ca să nu ne pângărim mînilé nóstre, căci fratele nostru este. Toți frații aũ ascultat pe Iuda. Ei scóseră pe Iosif din grópă și-l vëndură neguțătorilor cu 20 de arginți. Aceștia l' duseră cu dênșii în Egipt. Iacob nu scia nimic de acésta, fiind-că frații lui Iosif îi spuseră, că l'a mîncat o fêră sêlbatică. Iacob a cređut și a plâns mult perderea fiului său.

Invêțătură morală : *Cel grabnic la mînie face fără socotêlă, ér' omul înțelept multe rabdă. Unde este pizmă și prigonire, acolo este neaședare și tot lucrul rău.*

17. Iosif la Pentefri și în prinsóre.

Ajungênd neguțătorii cu Iosif în Egipt l' vëndură lui *Pentefri*, mai marele óstei împêrătescî. În casa lui *Pentefri* servia Iosif ca sclav (rob). El era fôrte silitor și ascultător, de aceea Dumneđeu îi ajuta la tóte lucrurile și le împlinea cu scumpêtare. *Pentefri* încă îl iubea mult, de aceea îl puse pe Iosif ca îngrijitor preste tótă casa sa. *Pentefri* avea o soție réutăciósă. Acésta silia pe Iosif să asculte mai mult de ea, decăt de stăpânul său și să-i împlinêscă ei tóte cererile. El însă nu voi să o asculte și să pécătuêscă

împotriva lui Dumnezeu și a stăpânului său. Atunci răutăcioasa femeie îl pârî pe Iosif bărbatului ei. Pentefri credînd soției sale, s'a mîniat și a aruncat pe Iosif în prinsóre.

Dumnezeu nu-l părăsi pe Iosif nici în prinsóre, căci el nu părăsesce nici odată pe ómenii buni și drepti. Iosif s'a purtat bine și în prinsóre, de aceea mai-marele închisórei a pus pe toți cei închiși acolo sub îngrijirea lui Iosif. În aceea temniță erau închiși și pãharnicul și pitarul regelui. Într'o nópte pãharnicul a visat, că a vëdut trei vițe de vie cu trei mlădițe cu struguri. A luat pãharul într'o mîna, cu cealaltă a cules strugurii și i-a stors în pãhar, ș'apoi pãharul l'a dat regelui. Acesta a bëut din pãhar. Iosif esplică visul astfel: După trei ñile regele te va pune éráși în locul tãu. Dar' când te vei afla în bine, adu-ți aminte și de mine, și amintesce regelui *Faraon*, ca să mă scóță de aici, că pe nedrept staū în prinsóre. Pitarul auzînd acestea, spuse și el un vis al său: Eū duceam trei coșuri albe pe cap. În coșul cel dintăiū erau tot felul de mîncări pentru regele, și din ele mîncăū pasërile. Iosif l' esplică așa: Preste trei ñile regele te va spânzura și pasërile ți vor mîncă carnea ta.

După trei ñile se întêmplă tocmai așa: pãharnicul fù pus éráși la locul său, ér' pitarul fù spânzurat.

Invěțătură morală : 1. *Să nu uítăm, că Dumnezeu scie tóte și vede tóte, și când vom fi ispitiți a pécătuí, să fugim ca și Iosif de pécăt.* 2. *Să facem bine orí și cui putem.*

18. Iosif eliberat și înălțat.

Încă doi ani de ñile a mai stat Iosif în prinsóre. Pãharnicul își uítase de el. După doi ani

regele avu niște visuri de tot ciudate. El a visat că din râul Nil aū eșit șapte vaci grase și șapte slabe. Cele slabe mâncară pe cele grase și tot slabe rămaseră. După aceea a visat șapte spice pline și șapte góle. Cele góle înghițiră pe cele pline și tot góle rămaseră. Nimenea nu putea esplica aceste visuri. Păharnicul însă abia acum își aduse aminte de Iosif și spuse regelui, cum un om din prinsóre

cu numele Iosif i-a esplicat lui și pitarului visurile lor. Regele chiemă numai decât pe Iosif la sine și îi spuse visurile. Iosif le esplică astfel: Cele șapte vaci grase și cele șapte spice pline însemnéză: șapte anī roditorī; cele șapte vaci slabe și cele șapte spice góle însemnéză: șapte anī neroditorī. În anī cei roditorī va fi îndestulare în tóte. În anī neroditorī va fi fómete mare. De aceea regele să caute un om înțelept, care în anī cei roditorī să adune multe bucate, și să le păstreze pentru anī cei neroditorī, ce vor urma. Regelui îi plăcū acéstă esplicare. El

puse pe Iosif mai mare preste tot *Egiptul* și-l îndatoră, ca să facă magazii și să adune bucate în ele. După aceea scose inelul său din deget și-l puse în degetul lui Iosif, și lanț de aur îi puse împrejurul gâtului său și-l sui pe el în al doilea car regesc. Pe urmă trimise vestitori să strige poporului: că Iosif este mai mare preste tot *Egiptul*.

Invățătură morală :

*Nici odată Dumnezeu
Nu uită pe cei smeriți;*

*Tot-d'auna darul său
Îl dă celor asupriți.*

19. Frații lui Iosif în Egipt.

Făcându-se fomete mare în cei șapte ani neroditori, Iosif din bucatele ce adunase, îndestulă întreg *Egiptul* cu pâne. În *Canaan* încă era fomete, și Iacob a trimis pe fii săi în *Egipt*, ca să cumpere bucate. Dece frați ai lui Iosif plecară la *Egipt*, numai *Veniamin* rămase lângă tatăl său. Ei se înfățișară înaintea lui Iosif și se închinară lui, fără a-l cunoște. Dar Iosif îi cunoscă îndată și-și aduse aminte de visele sale din tinerețe. El se arătă foarte rece către ei. Nici nu voi să vorbescă în limba lor, ba le dise: că sunt spioni. Ei spuseră cine sunt. „Tatăl nostru,“ diseră ei, „este bătrân.“ Doi-spre-dece frați am fost, unul a rămas acasă, er' unul a perit.“ Iosif le-a răspuns: Voi să încerc, de spuneți adevărul; și îi puse trei dîle la închisore. A treia dî îi scose din închisore, le dete bucate, și fără să scie ei, a poruncit, că prețul bucatelor să li se pună în saci. Apoi le dise: Unul din voi (*Simeon*) să rămână ca zălog în închisore. Celorlalți le dete drumul, să meargă acasă și să aducă și pe fratele lor *Veniamin*. Ei plecară. Ajunși acasă istorisiră tatălui lor tot ce li s'a întîmplat, și golind bucatele din saci, aflară fiecare banii în saci și se spăimîntară.

Invătătură morală :

1. *Cine păstrează când are,
Nu rabdă la lipsă mare.*
2. *Sôrtea lumi-i schimbătore,
Ca o rôtă 'nvîrtitoare.*
3. *Numai bunul Dumnezeu
Te mai scapă dela rēu.*

20. Iosif se descopere fraților săi.

Nu după mult timp Iacob trimise de nou pe fiii săi în Egipt după bucate. De astă-dată luară cu sine și pe Veniamin, și porniră. Vădând Iosif a două oră pe frații săi îi primi prietinesce în casa sa. Ei se temeau că vor fi trași la răspundere pentru banii aflați în saci. Iosif îi întrebă despre tatăl lor, și îi ospetă bine. În urmă porunci Iosif, ca să li se umple sacii de bucate, și din nou să li se pună în saci și banii pentru bucate. În sacul lui Veniamin porunci Iosif să se pună și păharul de argint al lui. Astfel frații plecară éráși cătră Canaan. Dar' nici nu eșiseră din cetate și servitorii lui Iosif îi ajunseră din urmă și-l opriră, pentru-că aū furat păharul împărătesc. Ei se spăimēntară și ȑiseră: Caută în sacii noștri, și la care vei afla păharul Domnului tēu, acela să rămānă ca rob. Servitorii căutară și aflară în sacul lui Veniamin păharul de argint. Întristați fôrte se întórseră éráși în oraș, Iosif îi întrebă: „Pentru-ce a-ți făcut acēsta?” Atunci Iuda rēspunse: Iată, acela la care s'a aflat păharul și noi toți suntem sclavi tēi. Iosif însă le-a rēspuns, că numai acela să fie sclav, la care s'a aflat păharul. Iuda spuse atunci lui Iosif, că el a stat bun pentru Veniamin la tatăl său, și mai bine să-l oprēscă pe el ca sclav, numai pe Veniamin să-l lase să se întorcă acasă. Audind Iosif aceste cuvinte, nu se mai putu stăpāni.

Începù a plânge, scóse pe cei streinî din casă, și rămânênd numai cu frații sêi le dîse: *Eă sunt Iosif, fratele vostru, pe care voi l'ați vîndut.*“ Iosif cădù pe grumazii fratelui sêu Veniamin — sêrută pe toți frații sêi și plânseră împreună de bucurie. Apoi le dîse:

Duceți-vă în grabă la tatăl meu, spuneți lui că Dumnezeu m'a făcut mai mare preste tot Egiptul, și tatăl meu să vină să locuască la mine, aducându-și cu sine tot ce are acolo.

Învățătură morală: *Iosif a ertat pe frații sêi; el a fost mărinimos. Noi încă să-i urmăm lui și să răsplătim rēul cu bine, căci și Dumnezeu ne va răsplăti nouă.*

21. Aședarea lui Iacob în Egipt.

Ajungênd frații lui Iosif la tatăl lor, îi spuseră acestuia tóte cele întêmplăte. El se bucură mult auzînd, că fiul sêu Iosif e în viêtă și că este Domn

mare în Egipt. Ei se gătiră de drum și plecară cu tot ce aveau la Egipt. Înțelegând Iosif despre apropierea tatălui său, îi eși spre întâmpinare, cădû pe grumaziile lui și plânse de bucurie. Și regele Egiptului *Faraon**) se bucură mult, vedând pe tatăl lui Iosif și îi dădû spre locuință ținutul *Ghesen*, o parte din cel mai bun pământ al Egiptului. Ací a trăit Iacob până la mórtea sa. Când i se apropiă sfârșitul, chemă pe fiii săi la pat și-i binecuvântă. Murind Iacob, fiii lui l'aû dus și l'aû îngropat în pământul Canaanului, după cum le poruncise tatăl lor pe patul de mórte: Când își vedû și Iosif sfârșitul, îndatoră și el pe fiii lui Ísraiel, ca să ducă ósele lui cu dênșii în Canaan, când vor eși din Egipt. După aceea muri Iosif și-l îngropară pe el în Egipt.

Învățătură morală: *Copiii cei buni, ajungă ei la ori-ce domnie înaltă, să nu se rușineze de părinții lor; ci să-i iubescă până la mórte și să le facă bine când pot, precum a făcut și Iosif cu părinții săi.*

22. Nascerea și crescerea lui Moisi.

Următorii lui Iacob se înmulțiră fórte tare în Egipt. Faraon cel bun murise acum și altul ajunsese rege peste Egipt. Faraon temându-se de sporirea *Ísraíltenilor* îi sili la munci grele. Însă vedând că cu tóte acestea ei totuși se înmulțesc, a poruncit móșelor, ca să ucidă pe toți pruncii Ísraílteni de parte bărbătescă, ce se vor nasce de ací încolo. Móșele nu ascultară acésta poruncă tirană. Faraon poruncí Egiptenilor ca pe pruncii evreesci de parte bărbătescă să-i arunce în râul *Nil*.

Tocmai pe timpul acesta o mamă Ísraílténă născu un băiat tare frumos. Mama lui l'a ținut as-

*) Așa se numiau toți regii Egiptului.

cuns trei luni de zile. Temându-se că nu-l va mai pute ascunde, i-a făcut un sicriș de papură, l'a uns pe din lăuntru cu smolă și rășină, a pus pruncul într'ensul și l'a așezat în trestie pe marginea Nilului. Sora acestui prunc ascunsă în stuf se uita cu durere după fratele său, cum i-l ducea apa.

Fata lui Faraon tocmai atunci venise la râu, să se scalde. Ea zări sicrișul, și trimise pe una din

servitórele sale, ca să-l aducă. Când acesta i-l aduse, vedură într'ensul cu mirare un copilăș foarte frumos! „Negreșit acesta este dintre băieții Evreilor“, dișe fata lui Faraon plină de milă. Atunci sora pruncului aflat s'apropie de ea și dișe: „Chema-voiu pe una din femeile evreice, ca să hrănescă copilul?“ „Da“, răspunse fata lui Faraon. Și ea chemă tocmai pe mama copilului. Fata împăratului îi dădă copilășul în îngrijirea ei, punându-i numele *Moisi*. Mai târziu, l'luă ea la curtea împăratăscă și-l lăsă să învețe toate științele Egiptenilor. Moisi se făcu un om tare în-

telept. Mai târziu eși dela curtea împăratăscă și sê duse în pământul *Madiam*, la preotul *Iotor* și acolo păzi oile acestuia în timp de patruzeci de ani. Ací sê și căsătorì el cu o fată d'ale lui *Iotor*.

Invățătură morală: 1. *Fata lui Faraon avu milă de pruncuțul părăsit, și noi să avem milă de cei streini și părăsiți.*

2. *Dumnezeu p'alesul sêu
Îl scutesce d'orî-ce rău.*

23. Chiemarea lui Moisi.

Într'o zi, pe când pășcea Moisi oile lui *Iotor* pe muntele *Horiv*, i s'a arêtat Dumnezeu într'un rug, care ardea dar' nu sê mistuia. și i-a dîs lui Moisi: „*Deslêgă încălțămintele din picîorele tale, că locul pe*

pe care stai tu, sfânt este. Eu sunt Dumnezeul părinților tîi, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacob.“ Moisi și ascunse fața sa, și cădù la pământ plin de umilintă.

că nu îndrăsnia a se uita spre Dumneșeu. Apoi Dumneșeu spuse lui Moisi, că a văduț necazurile poporului Israiltén și-l trimise la Faraon, ca să cêră slobodirea Israiltenilor din robia Egiptenilor, și să-î ducă în țera Canaanului, de unde se trăgeau ei. Spre scopul acesta măreț, Dumneșeu îi dete lui Moisi și putere, ca să facă minuni înaintea lui Faraon, ér' de ajutor îi dedù pe fratele său Aaron, ca să vorbescă în locul lui, de ore-ce Moisi era peltic din copilărie. Adunând pe cei mai bătrâni, Aaron le spuse tot ce a vorbit Dumneșeu cu Moisi, ér' acesta făcù minuni înaintea poporului. Și ei toți creduă și se rugară Domnului.

Învățatură morală: *Să ne rugăm și noi cu umilință lui Dumneșeu, cum s'a rugat și Moisi pe muntele Horiv; să ne rugăm în ori-ce loc, dar' mai ales în biserică, care este casa cea sfântă a lui.*

*În tot locul ești de față, Mare frică mă cuprinde,
Prea puternic Dumneșeu: Când pășesc în casa Ta;
Tu-mi veghezi a mea viață Domne mila Ta mă-o'ntinde,
Și cu noi ești tot mereu. Când spre Tine mi-î chîema.*

24. Eșirea Israiltenilor din Egipt.

Moisi și Aaron se duseră la Faraon și-l rugară în numele lui Dumneșeu, ca să lase pe Israilteni, să éșă din Egipt. Regele răspunse cu mare îngâmfare: „Cine este Domnul, ca eu să ascult glasul lui? Eu nu las pe popor să plece“. Moisi făcù mai multe minuni cu toégul său înaintea lui Faraon, dar acesta tot nu se înduplecă a lăsa pe Israilteni. Moisi éráși se rugă lui Dumneșeu, și Domnul trimise asupra Egiptului dece pedepse dintre cele mai înfricoșate.

La fie-care pedépsă Faraon făgăduia lui Moisi slobodirea poporului. După-ce înceta însă pedépsa,

el nu se mai ținea de cuvânt. Acum porunci Dumnezeu Israelitenilor prin Moisi: ca fie-care Evreu să taie câte un miel, pe care să-l mănânce cu casnicii săi, ér cu sângele lui să ungă stâlpii ușii și pragurile casei, că Dumnezeu va da acum cea mai grea pedépsă preste ei, va trimite pe îngerul ucigător, ea să omóre pe toți întâi-născuții Egiptenilor. Israelitenii făcură, precum li se poruncise. Ei toți erau adunați

fiesce-care în casa sa. Nimenea nu era ertat să éasă din casă. La mezul nopții toți fiii întâi-născuți ai Egiptenilor muriră de mórte grabnică. Numai fiii Israelitenilor fură cruțați. Faraon și tot poporul egiptén să treziră din somn plini de spaimă, căci nu era case, în care să nu fie mort. Faraon chiemă pe Moisi la sine și-l rugă să plece din Egipt cu tot poporul său. Israelitenii în număr de șese sute de mii afară de mueri și de copii éșiră din Egipt, ducând cu dênșii și osémintele lui Iosif.

Învățătura morală: 1. *Dumnezeu iubesc tot-d'auna pe cei buni și drepti, ér' când aceștia sunt asupriți, le ajută lor spre a se libera.*

25. Trecerea Israiltenilor prin Marea-roșie.

Abia auți Faraon, că Israilteniî aũ plecat și îi și părũ rěũ, că i-a lăsat. Adunã în grabă totã óstea sa, și se luã după ei, ca să-i aducã îndărăt. El îi ajunse la țermuriî *Mării-roșũ*. Israilteniî se spăiměntarã tare, vėđěndu-sě urmăriți. Moisi îi încurajã mereũ, pe urmă se depărtã puțin de ei și se rugã lui Dumnezeu, ca să-i ajute. Apoi se duse la mare, o lovì cu toégul sěũ, și apa se desfăcũ în două, așa încât Israilteniî trecurã ca pe uscat. Faraon cu

óstea lui îi urmări. Dar' tocmai când erau în mijlocul mării, Moisi lovì din nou cu toégul sěũ în apă, și valurile mării se împreunã éráși și acoperirã carěle și călărețiî și totã óstea lui Faraon. Astfel

mântui Domnul pe poporul lui Israil. Moisi cu întreg poporul mulțămira Domnului pentru-că l'a scăpat.

Învățătură morală: *Când primejdia e mai mare, atunci ajutorul lui Dumnezeu e mai aproape.*

26. Israiltenii în pustie.

După-ce au trecut Israiltenii Marea-roșie, ajunseră într'o pustie mare și neroditoare. Aci nu aveau nici pâne, nici carne, ba nici apă de băut nu aflau din destul. Prin pustia acesta Dumnezeu le arăta drumul ziua prin un nor luminos, ér' nóptea prin un stêlp de foc, cari mergeau tot-d'auna înaintea lor. Dumnezeu le dădu lor și hrană de ajuns. El îi hrănia cu *mana* ce cădea în totă ziua din cer. Mana consta din nisce grăunțe albe ca roșia, și la gustare era dulce ca o cocă (azimă) cu miere. Fie-care 'și aduna dimineța înainte de răsăritul sórelui atâta mană, câtă îi trebuia peste zi.

Mergând Israiltenii mai departe prin pustie, ajunseră într'un loc, unde nu găsiră apă de loc. Ei cârtiau în contra lui Moisi. Acesta rugându-se lui Dumnezeu lovì o stâncă cu toégul, din care îndată a început a curge apă din destul.

Învățătură morală: 1. *Precum Dumnezeu a hrănit pe Israilteni în pustie cu mană, tot așa și pe noi ne hrănesce tot-d'auna, dându-ne nouă pânea noastră cea de toate zilele. De aceea când mâncăm, să ne aducem tot-d'auna aminte de bunătatea Lui.* 2. *Când nu ni se dă numai decât ceea ce cerem, să nu cârtim, căci atunci noi suntem vinovați.* 3. *Dumnezeu de multe ori în vremuri grele pune la încercare credința noastră.*

27. Cele dece porunci.

După-ce au eșit Israiltenii din Egipt, ajunseră la muntele *Sinaî*. Aici se aședară tocmai la pólele

muntelui. Moisi se sui pe munte și Domnul grăi către dânsul: „*Mergi și spune poporului, că dacă va ține poruncile mele, va fi un popor ales*“. Spune-le să-și spele vestmintele, și să se gătască pentru a treia zi. Și când vor suna trâmbițele, atunci să se apropie de munte. Moisi făcù precum i-a poruncit Domnul. În ziua a treia începù să tune și să fulgere înfricoșat, și tot muntele s'a acoperit de un nor întunecos.

Trâmbițele sunară. Poporul era înspăimântat. În sfârșit se făcù liniște. Dumnezeu îi dîse:

- I. „Eû sunt Domnul, Dumnezeuul tău, să nu ai altî Dumnezeui afară de mine“.
- II. „Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici altă asemănare, ca să te închini lor“.
- III. „Să nu i-ai numele Domnului Dumnezeuului tău în deșert“.
- IV. „Adu-ți aminte de ziua Sâmbetei, și o sfințește pe ea“.

- V. „Cinstesce pe tatăl tău și pe mama ta, decă
vrăi să-ți fie bine, și să trăești mulți ani pe
pământ“.
- VI. „Să nu uciđi“.
- VII. „Să nu fii dēsfrēnat!“
- VIII. „Să nu furi“.
- IX. „Să nu mărturisești mărturie mincinosă im-
potriva de-aprōpelui tău“.
- X. „Să nu poftesci nimic, ce este al de-aprō-
pelui tău“.

Poporul auzind acestea di-se: „Tōte cāte le-a
vorbit Domnul, le vom face“. După acestea Moisi
se sui de nou pe muntele Sinai. Acolo petrecu el
40 de zile și 40 de nopți. Dumneđu îi dēdū acolo
cele de-ce porunci scrise cu degetul sēu pe două
table de pētră. Vēdēnd poporul cā Moisi nu mai
vine, își făcură un vitel de aur, căruia se închinau
ca lui Dumneđu. Pogorindu-se Moisi de pe munte
și vēdēnd cele ce se întēmplaseră în lipsa lui, se
nēcăji și trānti cele două table de pētră așa de tare,
încāt se sparseră în bucāțele. Tot așa urmă și cu
vitelul cel de aur. Moisi se sui a două oră pe munte.
Dumneđu scrise din nou cele de-ce porunci pe ele.
Acele două table din urmă le aședă Moisi într'un
sicriū de lemn suflat cu aur, care s'a numit *sicriul*
legii. Sicriul avea pe de margini cāte două verigi
de aur, prin cari treceau două ruduri aurite. Cu
aceste ruduri se purta sicriul legii ori unde mergeau ei.

Simțind Moisi, cā i se apropie sfērșitul vieții,
adună în jurul sēu pe toți fiii lui Israil, le aduse
aminte de tōte bunătățile lui Dumneđu, și-i admoniă,
sfātuindu-i ca să țină cu credință poruncile lui. Apoi
se sui pe muntele Navav (*Nebo*), unde a și murit.
Israiltenii îl jeliră trei-deci de zile.

Învățătura morală: Când Dumnezeu a dat cele dece porunci, s'a arătat în totă mărimea sa. Acele porunci sunt și pentru noi mântuitoare, de aceea și noi să le păzim și să le împlinim.

28. Isus Navi.

După morțea lui Moisi deveni conducătorul Israelitenilor *Isus Navi*. El porni cu Israelitenii spre râul *Iordan*. Ajungând aci se despărți apa în două ca și la Marea-roșie și astfel trecură Iordanul ca pe uscat. Acum erau în Canaan. Ajungând la cetatea *Ierihon* — Isus Navi porunci, ca să încunjure cetatea șese zile de-arëndul — purtând înainte sicriul legii. Așa făcură. În a șeptea zi cetatea se dărîmă și Israelitenii intrară cu isbândă în ea și o cuprinsă.

Israelitenii mai supuseră încă 31 de împărați, și cuprinsă toate cetățile din țera Canaanului. Isus Navi fiind bătrân, împărți Canaanul în 12 părți, după cele 12 seminții ale lui Iacob și fie-cărei seminții îi dete câte o parte. Astfel dădu Dumnezeu poporului Israelitén țera, pe care o făgăduise părinților lui.

Învățătura morală: Cei-ce se luptă cu credință în Dumnezeu, es tot-d'auna învingători. Tot astfel să ne luptăm și noi în viață.

29. Dreptul Iov.

Iov a fost un om avut și cu frica lui Dumnezeu. El avea șapte feciori și trei fete. Dumnezeu, voind a-i cerca credința lui, trimise mai multe nenorociri mari asupra lui. Furiile îi furară vitele cornute și cămilele, ér pe servitorii lui îi omorîră. Oile i le arse un foc cădută din cer. Casa fiului său celui mare se

dărimă și omori pe toți ceilalți feciori și fete ale lui. Iov le suferi toate acestea cu răbdare și supunere, zicând: „*Domnul a dat, Domnul a luat, cum a plăcut Domnului așa a făcut, fie numele Domnului binecuvântat.*” Cu acestea însă nu se sfârșiră suferințele lui, căci mai pe urmă el pe tot trupul se umplu de nisce răni dureroase și urite. El însă și puse credința sa în Dumnezeu și în nevinovăția sa, și toate le-a suferit cu răbdare și supunere.

Dumnezeu vădând statornicia lui în credință, l'a mântuit de răni, i-a îndoit averea de mai înainte, ba i-a dăruit chiar și alți copii buni și de omenie.

Învățatură morală: *Ori-ce supărări și necasuri ne-ar întâmpina în viață, să nu ne lăpădăm de Dumnezeu, căci el ne va ajuta. Să adevărească era că: Unde pri-mejdia e mai mare, acolo și ajutorul lui Dumnezeu e mai aproape.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

30. Ghedeon.

După mórtea lui Isus Navi aũ cărmuit pe Israilteni cei mai bătrâni ai poporului. Pe aceștia îi numiaũ Israiltenii *Judecători*. Judecătorii conduceau pe Israilteni în resbele și îngrijaũ de susținerea ordinei și a liniștei în țeră. Unul dintre acești judecători s'a numit *Ghedeon*.

Madiamitenii, un popor vecin cu Israiltenii, năvăliră în ținuturile Israiltenilor în șapte ani dearëndul, mai ales pe timpul secerișului, și le pustiiră țeră. Dumnezeu le trimise atunci Israiltenilor pe *Ghedeon*, ca să-i scape. Acesta ca judecător adună o óste de trei-deci și două de mi. Însă pentru ca Israiltenii să nu se pótă lăuda, că numai ei cu puterea lor aũ învins pe Madiamitenii, trimise óstea acasă și-și ținũ numai trei sute de inși. Pe aceștia îi împărți

el în trei părți. În loc de armă dete fie-cărui ostaș câte o trâmbiță în mână și câte o ôlă de lut. În ôlă era ascunsă o lumînare aprinsă. Astfel armați, pe la mezul nopții, dădură năvală asupra dușmanului; începură a suna din trâmbițe și a trânti ôlele la olaltă, ținând lumînările aprinse în sus și strigând: „Sabia Domnului și a lui Ghedeon preste voi.“ Madiamitenii auzind și vedând cele întemplate, o luară la fugă și fiind nôpte se călcau și se omorau unii pe alții necunoscându-se.

Învățatură morală: *Cu ajutorul lui Dumnezeu se sêvêrșesc de multe-ori fapte mari prin mijloce mici și neînsemnate.*

Nu'n cei mulți, ci 'n cei puțini Numai pe cei buni și drepti
Î-Ti arêți puterea Ta; Tu voiesci a-î ajuta.

31. E l i.

Eli era judecător și preot tot-deodată. El a fost unul dintre cei mai vestiți preoți și judecători ai Israelitenilor. Ca preot sluja Domnului în templu (biserică). Pe când sluja el odată în templu, veni la el o femeică cu numele *Ana*. Acésta aduse la Eli pe unicul ei fiu, pe *Samuil*, ca să-l crêscă și să-l facă preot, pentru-că Ana încă de copil mic 'l închinase pe Samuil Domnului. Samuil a fost un fiu bun și ascultător. Eli încă avea doi fii cu numele *Offni* și *Finees*, dar aceștia nu urmau esemplul și purtările lui Samuil, ci erau răi și neascultători. Ei furau de multe ori jertfele, ce se puneau pe altar. Eli îi muștră pentru acésta, dar' nu-i pedepsi cu destulă asprime. Dumnezeu iubea mult pe Samuil, și odată îi vesti, că va pedepsi pe Eli și pe fii săi. Așa s'a și întemplat, căci într'o luptă avută cu Filistenii, amêndoi fii lui Eli cădură morți pe câmpul de luptă. Tot în acae

luptă perdură și sicriul legii. Eli auzind despre această nenorocire, cădù de pe scaun și îndată muri.

Învățatură morală: *Vai de acei copii, cari în biserică nu se pòrtă cuviincios, și cari desprețuesc muștrările părinților lor! „Părintele, care crută varga, cre răul fiului său.“*

Cei-ce fură lucruri sfinte, Sacrilegi) se socotesc,
Sunt copii fără de minte; Și amar se pedepsesc.*

32. S a m u i l.

După mórtea lui Eli a urmat ca judecător și arhieru *Samuil*. El era un bărbat fórte înțelept și drept, și toți Israiltenii erau mulțamiți cu dñsul. De aceea și învinseră ei pe Filistenii. Samuil a avut doi fi, pe cari fiind el bătrân i-a pus ca judecători. Dar ei nu erau ca tatăl lor. De aceea Israiltenii nu erau mulțamiți cu ei. Ba nu le mai plăcea de loc nici judecătorii; ci voiau să aibă și ei un *rege* (împèrat) cum aveau și celelalte popóre. De aceea cerură dela Samuil, ca să le dea un rege. Samuil din porunca Domnului le unse de rege pe *Saul*, tocmai când acesta căuta nisce asini perduți ai tatălui său. Poporul vedënd pe Saul ca rege, s'a bucurat și l'a primit cu mare pompă și bucurie.

Învățatură morală: *Saul căutând asinii cei perduți ai tatălui său, câștigă coróna împèrătescă; și noi putem câștiga o corónă și anumit o corónă cerescă (darul lui Dumnezeu), decă ne vom împlini cu credință și cu dragoste datorințele noastre aici pe pământ.*

33. Saul, cel dintăi rege al Israiltenilor.

Saul la început a fost un rege bun și cu frica lui Dumnezeu. Mai târziu însă a început a se su-

*) Sacrilegi = fură de cele sfinte.

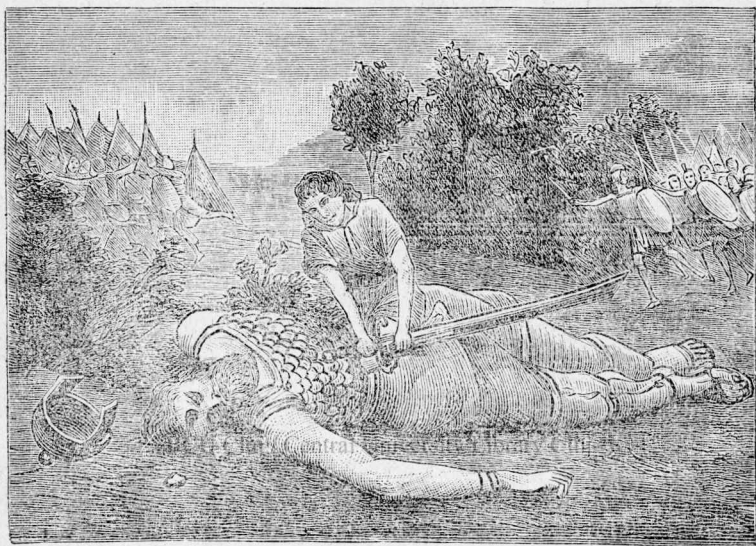
meți prea tare, și a călca poruncile lui Dumnezeu. Odată aduse el însuși jertfă lui Dumnezeu, fără să mai aștepte pe arhiereul Samuil. Altă-dată, după-ce învinse pe dușmani, ținū pentru sine vestmintele cele mai prețioase, animalele cele mai frumoase și inelele cele mai scumpe ce le luase dela ei. Atunci Samuil l'a muștrat aspru pentru-că n'a ascultat de cuvântul Domnului. De aceea Dumnezeu îi vesti prin Samuil, că el nu va mai domni preste Israilteni ca rege și că va unge pe altul în locul lui. După aceea trimise Dumnezeu pe Samuil la *Iesse* în *Vitleem*, ca să ungă de rege pe un fiu al acestuia. *Iesse* avea opt fii. Cel mai mic era *David*, care păzia oile. Pe acesta îl unse Samuil de rege în locul lui *Saul*.

Învățătură morală: 1. *Servind lui Dumnezeu să nu urmăm numai voiei noastre, ci și poruncilor lui Dumnezeu și hotărîrilor Bisericii noastre.* 2. *Dumnezeu cunoște și iubește și pe cel mai sărac, decât etemător de Dumnezeu și are inimă curată, cum a fost David.*

34. David învinge pe Goliat.

Filistenii era un popor dușman Israiltenilor. Odată ei er' porniră răsboiū împotriva acestora. Filistenii erau pe un dël și Israiltenii pe alt dël. Între ei era o vale adâncă. Din armata Filistenilor se arătă deodată un uriaș cu numele *Goliat*. El era îmbrăcat în fer și avea o pavăză și o sabie mare. *Goliat* strigă către armata Israiltenilor, bătându-și joc de ea și dicând: „Alegeți-vă un bărbat, care să se lupte cu mine. De mă va birui, vom fi voūe robi, cr' de-l voū birui ve-ți fi voī nouē robi“. Toți Israiltenii se temeau. *David* incredințându-se în Dumnezeu cerū voie dela *Saul*, ca să-l lase să se lupte el cu acel uriaș. Primind voie, luă toégul

său, o praștie și cinci petri netede și se duse în fața lui Goliat. Apoi scose o pîtră, o puse în praștia sa și o aruncă cu atîta tărie, încât lovind pe Goliat în frunte, acesta cădî îndată la pămînt. David alergă la el, îi scose sabia din tîcă și îi

tăia capul. Filistenii vîdînd că Goliat e mort, o luară la fugă, care încătrău vîdura cu ochii.

Învîțatură morală: *Sumetul Goliat încreșut în uriașă lui putere — fî învins de un tîner. — Astfel smeresce Dumneșeu pe cei mândri. David se încrede în Dumneșeu și învinge pe uriașul. Așa ridică Dumneșeu pe cel smerit.*

35. David este urmărit de Saul.

Din întîmplarea că David a învins pe puternicul Goliat, Saul a vîșut, că „Domnul este cu David“, și cum-că toți Israiltenii îl iubesc, de aceea

îl pismuia, în loc să-i răsplătésca cu bine fapta lui. Într-o zi, pe când îi cânta cu arfa, Saul luă o sulită și o aruncă după David, dar nu-l nimeri. Astfel David fu silit să părăsescă curtea regelui și să fugă în pustie, unde se ascunse într-o peșteră.

David în două rînduri ș-ar fi putut răsbuna asupra lui Saul. Odată Saul îl urmăria și ajunsese chiar în aceea peșteră, unde era David ascuns. Ací se culcă Saul, David ușor ș-ar fi putut răsbuna, dar nu i-a făcut nimic. Altă dată éráși s'a dus David în tabăra lui Saul și l'a aflat pe acesta dormind, dar' nu l'a omorît. În urmă Saul fû învins de Fili-stenii. El însuși fû greú rănit în luptă, și ca să nu cadă în mânilé dușmanilor săi, se trânti în sabia sa și muri.

Învățătură morală: 1. *Să nu răsplătim nimănui cu Saul, binele cu rău, ci ca David, răul cu binele.* 2. *Trist sfârșit Cel care ascultă de poruncile Domnului !*

36. David ca rege.

După mórtea lui Saul urmă David ca rege. El a fost un rege bun și cu frica lui Dumnezeu. Mai întâi s'a ocupat el cu regularea serviciului dumnezeesc. El ș'a mutat reședința sa din Hevron în *Ierusalim*, unde a dus cu mare pompă și sicriul legii. Cu această ocasiune își arătă el și inima sa cea bună către cei săraci, împărțindu-le pâne și vin.

David a adunat în urmă mulți bani pentru zidirea unei biserici pompoze în Ierusalim.

Pentru dreptatea, înțelepciunea și faptele sale cele frumoșe și mărețe, David era foarte mult iubit și prețuit de poporul său.

Cu puterea ce o avea dela Dumneșu el a proorocit multe despre Mântuitorul Christos, chiar și aceea că el se va naște din nămul lui David. Tot David a scris și cei 150 de *Psalmi* (nisce cântări), cari se cuprind în cartea bisericească, ce se numește *Psaltire*. Îmbătrânind David, el unse pe fiul său *Solomon* de rege, căruia îi lăsa toate avuțiile adunate de el.

Învățatură morală: *Cine trăiește cu înțelepciune și cu dreptate între ceilalți oameni, pe acela Dumneșu îl încrednicește de mari daruri și binefaceri și nămul lui se ridică la mare cașă și onore.*

37. Solomon.

După mórtea lui David a urmat ca rege al Israeltenilor fiul său *Solomon*. Acesta ceru ca Dumneșu să-i dăruască o inimă bună și o judecată dreptă, ca să pótă domni cu dreptate și să pótă cunoște ce este bine și ce este rău. Domnul i-a și dăruit lui nu numai înțelepciune, ci și mărire și avuție destulă. „Și de vei păzi poruncile mele ca tatăl tău David, voiu înmulți și dăilele tale.”

Solomon a zidit în Ierusalim un palat regesc și o biserică pompósă, pentru care adunase și tatăl său mulți bani.

Solomon pentru înțelepciunea, avuția și mărirea sa a fost cel mai renumit rege al Israeltenilor.

Din mari depărtări veniaū alți regi, ca să-l vadă și să se mire de înțelepciunea lui. După-ce domni patru-deci de ani, muri, și fū îngropat în cetatea lui David (Ierusalim). Dela înțeleptul Solomon ne-a rămas o mulțime de pilde și învățături frumoșe și folositóre fie-căruī om în viétă.

„Iată câte-va din pildele și învățăturile lui:

„Începutul înțelepciunei este temerea de Dumnezeu.”

„Teme-te de Dumnezeu și poruncile lui le păzește, căci acesta este dator tot omul.”

„Înțelepciunea este comoră nedespărțită oamenilor. Cei ce se folosesc de ea, se fac prietini lui Dumnezeu, pentru darurile învățăturai.”

„Că nimic nu iubesc Dumnezeu, fără numai pe cel-ce petrece cu înțelepciunea, că mai frumoasă este ea decât sorele și decât totă întocmirea stelelor...”

„Fiul înțelept veselesce pe tatăl, era fiul nebun întristeză pe mamă-sa.”

„Ascultă fiule învățătura tatălui tău și nu lăpêda legile mamei tale, că cununa darurilor vei lua pe creștetul tău și lanț de aur împrejurul grumazului tău.”

Învățatură morală: 1. *Aceea ce ne lasă părinții noștri, ca să sêrâm, noi cu drag să împlinim.* 2. *Și noi să fim iubitori de dreptate, de înțelepciune și de fapte bune, ca și Solomon, căci atunci darul și binecuvântarea lui Dumnezeu vor fi pururea cu noi.*

38. Desbinarea poporului Israiltén. (An. IV.)

După mórtea lui Solomon a urmat ca rege, fiul sêu *Rovoam*. Pe acesta l rugară Israiltenii, ca să le ușureze sarcinile și dările cele grele de până aci. El însă în loc să le facă acéstă ușurare, îi amenința cu sarcini și mai grele, ceea-ce aș și urmat. Din cauza acésta partea cea mai mare dintre Israilteni n'au voit să-l mai recunoscă pe Rovoam de rege, ci și aleseră un alt rege cu numele *Ierocoam*, și întemeiară un nou regat, care s'a numit *regatul* (sêu *împărăția*) lui *Israil*, cu capitala *Samaria*. Cei cari mai rămaseră sub regatul lui Rovoam, formară *regatul* (sêu *împărăția*) lui *Iuda*, cu capitala *Ierusalim*.

După desbinare toți regiș lui Israil și ai lui Iuda aș fost răi și dedați la idolatrie (închinarea de idoli).

Totuși între aceștia se afla și bărbați temători de Dumne-deu, precum erau: *Iosafat, Ionatan, Ezechia* și *Iosia*. Aceștia dărimară atât idolii cât și altarele lor. În templele lor regulată erau serviciul dumne-deesc. Ei trimiseră prin regat preoți și *leviți* (un fel de diaconi) cari spuneau poporului poruncile lui Dumne-deu și-l îndemnau la credința cea adevărată, și la viața morală.

Învățatură morală:

*Cei de Domnu-ascultători Cari nu cred în Dumne-deu,
Es în toate 'nvingători; Rău le umblă tot mereu.*

39. Cunoștințe pregătitoare despre prooroci.

Proorocii sevă profeții au fost nisce bărbați cu temere de Dumne-deu, cari prin însuflarea lui spuneau mai înainte întâmplările viitoare și cu ajutorul lui Dumne-deu făceau și minuni. Pe lângă acestea ei erau și învățătorii poporului, pe care îl îndemna la închinarea adevăratului Dumne-deu, la credința în Mântuitorul cel făgăduit și la curățenia moravurilor. În diferite timpuri a trimis Dumne-deu astfel de prooroci între Israiliteni, așa au fost: *Moisi, David, Samuil*, dar' cei mai mulți au trăit pe vremea regilor lui Israil și Iuda. Cei mai însemnați dintre aceștia sunt: *Ilie, Elisei, Isaia, Eremia, Ezechil* și *Daniil*.

Învățatură morală: „*Cei-ce vor face și vor învăța pe alții, mari se vor chema întru împărăția lui Dumne-deu.*”

40. Proorocul Ilie.

Ilie a trăit pe timpul lui *Ahav*, cel mai rău rege al lui Israil. Răutatea lui *Ahav* era mare. De aceea Dumne-deu l amenința prin Ilie, că în timp de trei

ani nu va da nici plóie, nici rouă pe pământ. Ahav nu numai că nu s'a abătut dela răutățile lui, ci căuta ca să omóre pe Ilie. Ilie din porunca lui Dumneđeū s'a ascuns la părăul lui *Horat*, în préjma Iordanului, unde nisce corbī il nutriaū cu carne și cu pâne. Aci se ruga el pentru popor.

Din cauza secetei celei mari a secat și acel părăū. Domnul îi dīse lui Ilie să mērgă în *Sarepta*

Sidonului, și să locuiască acolo. Ilie s'a și dus la *Sarepta*. La porțile cetății a întâlneț o muere vėduvă, ce aduna lemne. Ilie i-a cerut puțină apă și pâne. Muerea avea numai o mână de făină într'o vadră și puținel unt de lemn într'un urcior. Ilie cu puterea lui Dumneđeū a înmulțit făina și untul de lemn al vėduvei, astfel că avură de mănecare până a încetat seceta. Într'una din dīle s'a întēplat, că un ficior al acelei vėduve a murit. Ilie s'a rugat Domnuluř și a înviēt éráși ficiorul. Atunci a dīs

muerea cătră Ilie: „*Éti am cunoscut, că omul lui Dumneđeū ești tu*“.

Învățătură morală:

*Dumneđeū p'alesul sėū El puteri dă la cei buni
Il scutesce de-orî ce rău. Pentru de-a face minuni.*

41. Ilie și preoții lui Vaal. (An. IV.)

Trecuseră trei ani și șese luni și seceta nu mai încetase. Lipsa era foarte mare. Ilie adună în muntele *Carmilului* pe regele, poporul și pe toți preoții idolului *Vaal*. Pe aceștia îi puse Ilie să aducă jertfă Dumneđeului lor celui mincinos, și să cêră dela *Vaal* focul trebuincios pentru ea. În zadar s'aũ rugat ei idolului lor, căci acesta n'a fost în stare a le trimite foc. Atunci Ilie făcũ și el un altar. Puse jertfa pe el și o ucă cu apă. Apoi se rugă lui Dumneđeū, ca să-i dea din cer foc pentru jertfa sa. Dumneđeū a ascultat rugăciunea lui, căci îndată a cădũt foc din cer și a mistuit jertfa. Întreg poporul vėdėnd acėsta a cădũt cu fața la pământ și a ȑis: „*Dumneđeul lui Ilie este Dumneđeul cel adevėrat*“. Toți idoliı fură sfărămați. După acestea s'a suit Ilie în vėrful muntelui. Acolo ingenunchiă și se rugă Domnului, ca să dea plėie pe pământ, și îndată s'a adăpat pământul de o plėie mănósă.

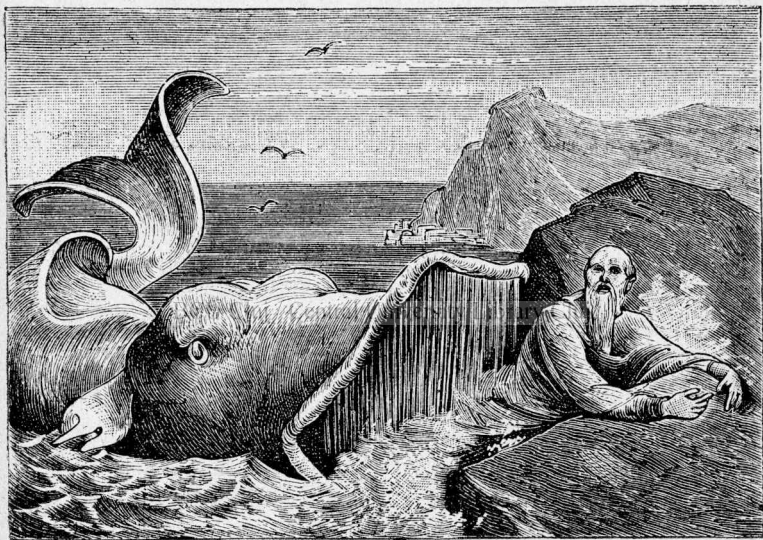
Ilie s'a înălțat la cer într'un car de foc, fiind de față învățacelul sėū, proorocul *Eliseū*.

Învățătură morală: „*Rugăciunea celui smerit noriı îi va pătrunde, și Dumneđeū o va asculta și o va implini*“.

42. I o n a. (An. IV.)

Pe proorocul Iona l'a trimis Dumneđeū în cetatea *Ninive*, ca să îndemneze pe locuitori să se lase

de fărădelegile lor. Iona nu ascultă de Dumnezeu, ci se suie într-o corabie, ca să fugă dela fața lui. Dintr'odată se escă pe mare o furtună grozavă, care amenința corabia cu peire. Unul dintre cei aflători pe corabie dișe, că trebuie să fie un om rău în corabie, și din cauza lui li-a venit acea nefericire. Ca să-l afle, traseră sortii. Sórtea cădù pe Iona. El recunoscù că a voit să fugă dela fața lui D-șeului.

Corăbierii l'aruncară în mare. Furtuna îndată încetă. Pe Iona l'a înghițit un pesce mare, care după trei zile l'a aruncat éráși nevătémat pe uscat. Acum se și duse Iona în cetatea Ninive, și predică poporului pocăința. Poporul dimpreună cu regele Asirienilor l'ascutară și se pocăiră.

Învățătură morală: *Dumnezeu este pretutindinea de față. Dela fața lui nu ne putem ascunde nicăirea. El este milostiv către cei-ce se pocăiesc și se îndreptéză.*

43. Apunerea regatelor lui Israil și Juda. (A. IV.)

Pe lângă toate învățăturile și minunile proorocilor Israilitenii totuși nu se îndreptară. Ei nu ascultați de Dumneșeu, ci se închinați la idoli. Regii fiind răi, poporul încă să făcui și el rău. Întrégă țera lor deveni nefericită. Rënd pe rënd îi cuceriră alte popore, le luară țera, érá pe ei îi duseră în robie. Astfel Israilitenii din regatul lui Israil ajunseră în robia asiriană la regele Asiriei, ér' cei din regatul lui Juda ajunseră în robia Babilonului. În robie le mergea foarte rău. Cu mare dor și durere se gândeau ei acum la libertatea și la patria lor perdată.

Învățătură morală:

*Un popor fără credință Curënd cade 'n umilință
Și fără Dumneșeu, Supus e tot la rău.*

44. T o v i e. (An. IV.)

Între Israilitenii duși în robia asiriană era și un om bun, blând și iubitor de Dumneșeu și de săraci, cu numele *Tovie*. El mângăia pre cei întristați și îngropa morții Israilitenilor. Urmând un împérat nou la Asirieni, acesta dădu poruncă ca pe morții Israilitenilor să nu-i mai îngrope nimenea. Tovie cu toate acestea tot îi îngropa.

Odată ostenit de îngroparea morților se culcă lângă un părete și adormi. Dintr'un cuib de rândunică îi cădii nisce gunoii în ochi și îl orbi. El deveni acum așa de sêrac, încât abia îl puté ține soția sa cu lucrul mânilor sale. Bunul Dumneșeu prin îngerul Rafail dăruí lui Tovie éráși vederea.

Învățătură morală: 1. *Și noi să mângăiem pe cei întristați și asupriți.* 2. *În necas să nu cârtim împotriva lui Dumneșeu.* 3. *Pe cei-ce iubesc pe Dumneșeu și Dumneșeu îi iubesc și-i ajută.*

45. Daniil și soții săi (An. IV.)

Între Judeii duși în robia Babilonului se aflau și patru tineri frumoși și aleși anume: *Daniil, Anania, Azaria și Misail*. Pe aceștia îi făcu împăratul servitori la curtea sa. Împăratul îi iubia foarte mult pentru purtarea lor cea alésă, ba le dădă și învățători, ca să-i învețe în toate dăilele. Daniil era cel mai înțelept dintre ei.

Odată făcu împăratul un idol foarte mare de aur. Apoi porunci celor adunați a-l vedé, să ingenuche și să se închine idolului. Întreg poporul ingenuchia, numai cei 3 soți ai lui Daniil, cari încă erau de față, nu voră. Împăratul se supără foc pe ei și porunci să-i bage pe tustrei într'un cuptor ars. La poruncă acesta tinerii fură aruncați îmbrăcați, cum erau, în mijlocul cuptorului. Îngerul Domnului însă i-a păzit și aci. Ei umblău prin foc lăudând pe Domnul, însă fără să fie vătămați. Împăratul se miră mult de minunea acesta. Apoi apropiindu-se de cuptor chemă pe cei 3 tineri afară. După acesta împăratul dădă poruncă aspră, că ori cine va vorbi de rău pe Dumneđeul celor trei tineri să se taie bucăți.

Învățătură morală: *Décă ne silesce cine-va să facem lucruri neiertate, nedrepte, lucruri rele, tot-d'ăuna să ascultăm mai mult de Dumneđeă decât de ómenī. Să ne împotrivim cu tărie și fără a ne teme, că Dumneđeū ne va fi apărătorul și scutitorul nostru.*

46. Daniil în grópa leilor. (An. IV.).

Un împărat nou domnia acum în Babilon. Acesta incredințându-se despre înțelepciunea și purtarea lui Daniil, îl puse pe el ocârmuitor preste a treia parte din împărăția sa. Mulți îl pizmuiau pe Daniil pentru acesta, de aceea sfătuiră pe împăratul să dea o lege:

că ori cine va face vre-o cerere seû vre-o rugăciune altui Dumneđeû seû om, și nu împăratului în decurs de 30 de ȝile, să fie aruncat în grópa leilor. Daniil audeînd acésta s'a închis în casa sa, unde se ruga lui Dumneđeû ca să-i ajute. Fiind ferestrele deschise pizmuitorii lui l'au vėđut și l'au pârît împăratului. Acesta, deși i-a părut rău după Daniil, a poruncit și l'a aruncat în grópa unor lei flămânȝi. A doăa ȝi a

aflat pe Daniil neatins de lei. Împăratul se bucură mult de acésta, scóse pe Daniil afară și în locul lui băgă pe cei ce l'au pârît. Pe aceștia îndată îi mâncară lei. Acum dădu împăratul poruncă, că toți supușii lui să se închine Dumneđeului, căruia se închină și Daniil, căci acela este Dumneđeû, care mântuesce pe toți și face minuni.

Învățatură morală: *Nici necasul, nici supărarea, nici chiar mórtea să nu ne despartă de iubirea lui Dumneđeû.*

47. Cei șapte frați Macavei și mama lor. (A. IV.).

În Siria, o țară vecină cu Canaanul, domnia un împărat, ce se numea *Antioch*. Acesta era un dușman neîmpăcat al Judeilor mai ales al aceloră, cari se afla în împărăția lui. Între aceștia erau și șapte frați numiți *Macavei*, cari țineau strâns la legea lor strămoșască dimpreună cu mama lor. Prindându-i îi siliră să mănânce carne de porc. Mâncarea acesta însă fiindu-le oprită, ei nu voiră să o mănânce. Antioch se mâniă și porunci să-i bată și să-i chinu-ască. Cu toate acestea cel mai mare dintre frați a răspuns: „*Maî curând suntem gata a muri, decât a călca legile părintești.*“ Astfel Antioch porunci ca celui mai mare dintre frați să-i taie limba, să-i tragă pielea peste cap și apoi să-l frigă de viu. Tot astfel suferiră și ceilalți frați chinurile cele mai cumplite, și muriră dimpreună cu mama lor, îndemnându-se unii pe alții a rămâne statornici în credința părintească.

Învățătură morală: *Maî bine e să suferim chinuri grele și să murim, decât să călcăm voia lui D-deu.*

<i>Legea noastră strămoșască</i>	<i>Cu tărie bărbătească</i>
<i>Să ne fie lucru sfânt;</i>	<i>S-apărăm pân' la mormânt.</i>

48. Scăparea Jidovilor din robie și sortea lor de mai târziu. (An. IV.).

În timpul cât au stat Jidovii în robia altor popore, la sfatul și învățăturile prorocilor și ale altor aleși ai lui Dumnezeu, ei începuseră a se mai căi de faptele lor din trecut și a se întorce ér spre Dumnezeu cel adevărat, care i-a păzit cu mână tare tot-d'auna, când au ascultat de poruncile lui. Astfel și acum vedând Dumnezeu căința și îndrep-

tarea lor le-a ajutat și au scăpat din robie. Au venit în țera lor, și-au reedificat templul din Ierusalim și au primit er' serviciul Dumnezeesc dinainte.

Dar n'a ținut mult nici starea acésta fericită a lor, căci nefiind ei destul de tari în credința lor, fură din nou pedepsiți, căci ajunseră sub stăpânirea *Romanilor*, cari le puseră de rege pe *Irod*, om strein de némul lor. Mai târziu fură siliți a se îm-prăștia preste tótă fața pământului și a fi supuși altor popóre, cum sunt ei până în ziua de adî.

Precum pedepsește Dumnezeu pe ómenî singuratici pentru faptele lor cele rele; tot așa pedepsește și pe un popor întreg, când nu ținc strêns la credința în El și nu sêvêrșește fapte bune și plăcute lui Dumnezeu.

Pe când se aflaū Jidoviī sub Irod, sosise timpul, în care după cele prorocite, era să se nască Mântuitorul lumii:

Domnul ~~Bun~~ *nostru* / **Iisus Christos.** *Cluj*

*Acum a sosit vremea:
Să se mântuască lumea
Fiul Tatălui prea-sfânt
Să pogóră pe pământ,
Să dea darul său ceresc
La tot némul omenesc.*

B.

Din testamentul nou.

1. Vestirea născerii lui Ión Botezătorul.

În zilele lui *Irod* trăia în *Hevron* un preot cu numele *Zacharia*. Femeia lui se cheama *Elisaveta*. Amândoi erau buni și drepti înaintea lui Dumnezeu și copii nu aveau, deși erau înaintați în vârstă.

În rîndul săptemînei sale *Zacharia* a intrat în templu să tămăduieze altarul. Aci i s'a arătat lui îngerul Domnului și i-a zis: „*Zacharie, s'a auzit rugăciunea ta. Femeia ta, Elisaveta, va naște un fiu și-i vei pune numele lui Ión. Și va fi ție spre bucurie și*

veselie și de născerea lui mulți se vor bucura și va merge înaintea Domnului, ca să-i gătescă popor deservit“. Zacharia necredând dîse cătră înger: „*Din ce voia cunósce acésta?*“ Îngerul îi răspunse: „*Iată vei tăcé și nu vei puté grăi până în diua aceea, când vor fi acestea, pentru-că n'ai cređut cuvintelor mele*“.

Împlinindu-sé vremea Elisaveta născu un fiu. În diua a opta au voit a-i pune pruncului nume. Întrebat fiind și Zacharia despre acésta, el a cerut o tăbliță și a scris: „*Ión să fie numele lui*“. Și i s'a deslegat lui îndată gura și limba și a grăit lăudând pe D-deu. Acésta întemplare s'a vestit în tótă Judea.

Învătătură morală:

1. *Tot ce Domnul ne vestesce,* 2. *O, ce mare bucurie*
Hotărit se și 'mplinesce. A cuprins pe Zacharie,
Carî nu cred în voia Sa, Când pruncuțul s'a ivit
Îi ajung osîndă grea. Ș'al său grai s'a dobândit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2. Vestirea născerii lui Iisus Christos.

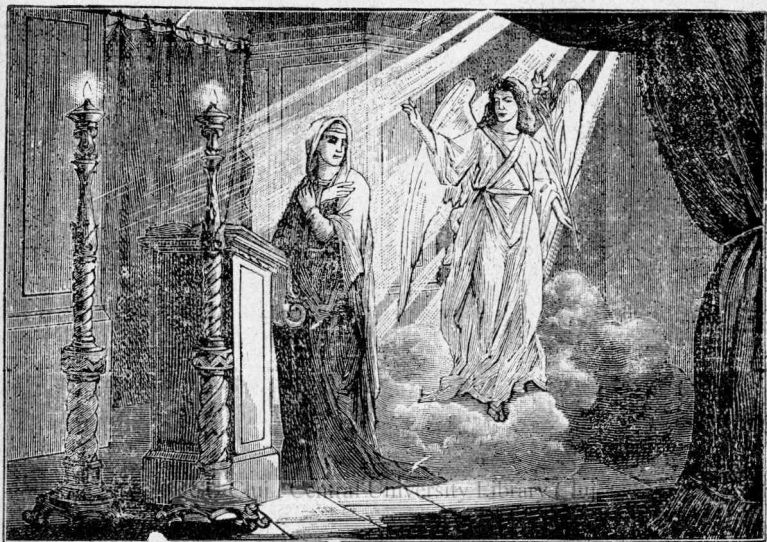
La șése luni după vestirea născerii lui Ión, trimis a fost îngerul Gavriil dela Dumneđu. în cetatea Galileii, care se numia *Nazaret*, la o fecióră logodită cu un bărbat al căruî nume era *Iosif*. Numele fecióreî era *Maria*.

Întrând îngerul la dînsa a dîs: „*Bucură-te ceea-ce ești plină de dar, Domnul este cu tine; binecuvîntată ești tu între femei*“. Érá ea vėđendu-l s'a spăimêntat. Îngerul însă a încuragiato, dîcêndu-i: „*Nu te teme Mario, că ai aflat dar la Dumneđu. Éta vei lua în pîntece și vei nasce fiu și vei chiema numele lui Iisus. Duchul Sfânt se va pogori preste tine și puterea Celui-prea înalt te va umbrî, pentru aceea și sfântul ce se va nasce din tine, fiul lui Dumneđu se va chiema*“.

Er' Maria a primit și a ȃis cu smerenie: „*Iată
rôba Domnului, fie mie după cuvântul tău!*“

În amintirea vestirei naserii lui Iisus biserica

noastră ține sêrbătore în tot anul la 25 Martie, sub
numele de: „*Bunavestire*“.

Învătătură morală:

*Pe Feciôra o 'ncunună Și cu dênsa împreună
Domnul cu-al Sêu dar ceresc, Pe tot nêmul omenesc.*

3. Nascerea lui Iisus Christos.

Împêratul Romanilor, *August*, sub a cărui domnie
se afla și Judea cu regele ei, dăduse poruncă: ca
toți supușii săi să se înscrie fie-care în locul, de
unde se trăgea nêmul lor. Iosif și Maria în urma
acestei porunci plecară în *Vifilem*, pentru-că de acolo
se trăgeau ei. Când au ajuns acolo, împlinindu-se
ȃilele naserii și fiind-că toate ospetăriile erau pline

de streinî, fură siliți a se găzdui într'o pesceră, unde-și adăposteau nisce păstorî vitele și unde Maria a născut pruncul. Locul, unde s'a născut pruncul, s'a luminat îndată.

Într'o parte a Vifleemului se afla nisce păstorî cu turmele lor. Îngerul Domnului a stătut lângă dênșii și le-a ȑis: „*Nu vȑ temeți, cȑ ȑtȑ vȑ vestesc voȑe bucurie mare, care va fi la tot poporul: S'a născut noȑe astȑȑ Mȑntuitorul, carele este Christos*

Domnul, în cetatea lui David“. Și îndată împreună cu îngerul s'a arȑtat pe cer mai multe cete de îngerî, cari lȑudaȑ pe Dumneȑeu și ȑiceaȑ cȑntȑnd: „*Mȑrire întru cei de sus lui Dumneȑeu și pe pȑmȑnt pace și între ȑmeni bunȑvoire*“.

Ducȑndu-se îngerîi, pȑstorîi merseȑ la Vifleem, unde aflaȑ pe Maria cu Iosif și pe prunc culcat în eslea dobitȑcelor, cȑruia cu toȑii se închinȑȑ.

Cȑnd s'aȑ împlinit opt ȑile dela nascere, pruncul a primit numele de *Iisus* adecȑ *Mȑntuitor*, precȑm

disese ingerul. La 25 Decemvrie, în fie-care an, sër-băm *Crăciunul* său *ziua născerii lui Iisus*.

C â n t e c :

<i>Ađi în lume ne-a sosit</i>	<i>Cu scutece înfăşat</i>
<i>Mesia cel prea dorit;</i>	<i>În braţe a fost purtat,</i>
<i>Din Feciōra s'a născut</i>	<i>Şi 'n chip de-om s'a smerit</i>
<i>Şi cu lapte s'a crescut.</i>	<i>Şi pe noi ne-a mântuit.</i>

Învătătură morală: *Prin nascerea lui Iisus s'a împlinit făgăduela dată de Dumneđeū lui Adam şi pe care prorocii o prorociseră înainte cu multă vreme.*

Din Catechism: II. 2) *Şi într'unul Domn Iisus Christos, Fiul lui Dumneđeū, unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai 'nainte de toţi vecii. Lumină din lumină, Dumneđeū adevărat din Dumneđeū adevărat, născut ără nu făcut. Cel-ce este de o fiinţă cu Tatăl, prin carele toate s'aū făcut. 3) Carele pentru noi ómenii şi pentru a noastră mântuire s'a pogorît din cer şi s'a întrupat dela Duchul sfânt şi din Maria Feciōră şi s'a făcut om.* BCU Cluj / Central University Library Cluj

4. Întêmpinarea Domnului în biserică.

La patru-đeci de ăile după nascere Iosif şi Maria duseră pe pruncul Iisus la biserica din Ierusalim, ca să-l închine Domnului şi să aducă jertfă o păreche de turturele seu doi pui de porumbi. Şi era atunci un om bătrân anume *Simeon*, om drept şi temător de Dumneđeū, care aştepta mângăiere în Israil. Lui îi era făgăduit dela Duchul Sfânt, să nu vadă mórtea, până nu va vedé pe Christos. Când părinţii intrară cu pruncul în biserică, bătrânul l'a luat în braţe şi lăudând pe Dumneđeū a ăis: »*Acum slobodeşce pe robul tēū, stăpâne, după cuvêntul tēū, în pace, că vê-đură ochii mei mântuirea ta, care ai gătit'o înaintea feţii tuturor popórelor, lumină spre descóperirea nemurilor şi mărire popóruului tēū Israil.*« Iosif şi Maria

să miraū de cele-ce ōicea Simeon despre prunc. După acēsta Iosif cu Maria ūi cu pruncul s'aū întors în Nazaret. Întēpinarea Domnului o sērbām în tot anul la 2 Februarie.

Învēțatură morală: *De mari bucurii învrednicesce Dumneđeū pe toți cei-ce sē tem de Dēnsul ūi ascultă ūi împlinesc poruncile lui.*

5. Magii dela rēsărit.

Dēcā s'a născut Iisus, s'a arētat pe cer o stea neobicinuită, după care nisce *astronomi* sēu *magi* (cunoscētori de stele) de pe acele vremi aū cunoscut, că s'a născut Mesia cel profetit. Călăuziți de stea veniră magii până în Ierusalim la regele Irod, pe

care aflāndu-l il întrebāră: „Unde este regele Judeilor, cel ce s'a născut? Că am vēđut stēna lui la rēsărit, ūi am venit să ne închinām lui.” Aūdind Irod s'a turburat ūi cu el împreună tot Ierusalimul. Și, adu-

nând pe toți archiereii și cărturarii poporului i-a întrebat: „*Unde este să se nască Christos?*“ Ér' ei aũ ȃis lui: „*In Viſſecemul Judeii, cã aſa s'a scris de proorocul*“ (*Michea*).

Cu acestea magii aũ plecat cãlãuziți de nou de stea pãnã-ce aũ ajuns la locul, unde se nãscuse pruncul. Întrând în casã aũ vëċut pruncul cu Maria și ingenunchind s'aũ închinat lui și l'aũ cinstit cu daruri: aur, smirnã, și tãmãie. Pe urmã când dormiaũ, li s'a arëtat lor Dumneċeu în vis ȃicëndu-le: sã nu se mai întorcă pe la Irod, cãci el vrë sã omóre pe Iisus. Magii se întorserã astfel pe altã cale la țera lor.

Cântec de stea.

„ <i>Stëua magi povãțuesce,</i>	<i>Daruri scumpe-ı herezirã</i>
<i>Viſſecemul ıi primesce</i>	<i>Și de sörtea lui se mirã.</i>
<i>Și din proorocie rarã</i>	<i>Lãudãnd întru mulțime,</i>
<i>Prunc pe Mesia aſlarã</i>	<i>Mãrire întru 'nãlțime</i>
<i>Magii 'n peșterã intrarã</i>	<i>Pe pãmënt împãcëuire</i>
<i>Lui Christos se închinarã,</i>	<i>La ómenı bunãvoire!“</i>

Învëțãturã moralã: *Ca și magii din rësãrit sã aducem și noi lui Iisus daruri: în loc de aur, o inimã curatã; în loc de tãmãie, un suflet iubitor de Dumneċeu; și în loc de smirnã, un trup neatins de pëcat.*

Nota: După acestea se învațã și se cãntã Troparul: „*Nascerea Ta Christóse*“.

6. Fuga la Egipt. Uciderea pruncilor.

Dupã plecarea magilor ingerul Domnului s'a arëtat lui Iosif în vis și i-a ȃis: „*Sculându-te ıa pruncul și pe mama lui, și fugi în Egipt, și rëmãi acolo, pãnã când voiũ ȃice ție, cã voiesce Irod sã caute pe prunc și sã-l përdã pe dënsul.*“ Și s'a sculat Iosif și a luat pe prunc și pe mama lui, nóptea, și s'aũ dus în Egipt. Acolo aũ rëmas pãnã la mörtea lui Irod.

Vedându-se înșelat de magi, Irod a trimis și a ucis pe toți pruncii dela doi ani în jos, cari erau în Vifleem și în hotarele lui, socotind că între aceia va afla și pe pruncul Iisus.

Ér' decă a murit Irod, îngerul Domnului i s'a arătat de nou în vis lui Iosif și i-a dis: „*Sculându-te ia pruncul și pe mama lui, și du-te în pământul lui Israil, că au murit cei ce căutaū vieța pruncului.*“ Sculându-se a făcut cum i-a dis lui îngerul și a locuit în Nazaret, după cum au dis proorocii: „*Că Nazarinén se va chîema.*“ Ér' pruncul creștea și era puternic cu Duchul, plin de înțelepciune; și darul lui Dumnezeu era preste dînsul.

Pruncii tăiați.

*Luptă mare de credință Ingeri mândri, din'năltime
Voî cei slabi ați început Pe Christos prea lăudați,
Șați murit în suferință Că voî pentru omenime
Pentru Domnul ați născut. Părgă-aveți de prunci curați.*

*Ah! ce mare fericire Și Christos prin voî învinge,
De voî prunci nevinovați! Că-i sunteți ceresci oștiri,
Ați fost dați spre omorîre Legea lui prin cursul sânge
Dar la cer vă ridicați. V'a primit dintâi martiri.*

*Sufletele vóstre sbóră,
Lângă corul îngeresc
Și cu mărîre 'mpresóră
Tronul Tatălui ceresc!*

Învățătură morală: *Pofta de domnie a îndemnat pe Irod la fapta cea mai crudă din lume; decî să ne ferim de pofta mărîreî deșérte.*

7. Iisus ca prunc de 12 ani în biserică.

Când era Iisus ca prunc de doi-spre-dece ani a mers cu părinții săi în Ierusalim la sêrbătórea Pas-

cilor. Sfârșindu-se zilele sărbătorii, părinții lui Iisus au plecat acasă, era el a rămas în Ierusalim fără să scie Iosif și mama lui. Ei socoteau însă, că pruncul vine cu rudeniile și cunoscuții lor, și au mers cale de o zi. Și l-au căutat, dar neaflându-l, s-au reîntors în Ierusalim. Abia după trei zile l-au aflat în biserică, în mijlocul învățătorilor legii (cărturarilor), ascultându-i, și întrebându-i, așa că toți se minunau de mintea și de înțelepciunea lui. Și vedându-l părinții s-au spălmântat, și mama a zis către dânsul: „*Fiule, de ce ne-ai făcut nouă acesta? Iată tatăl tău și eu dorindu-te te-am căutat! Er' Iisus le-a zis lor: „Ce este că m'ați căutat; au n'ați știut, că întru cele ce sunt ale tatălui meu, se cade mie să fiu?”* Și ei n-au înțeles cuvântul lui. După aceea Iisus a mers cu părinții săi în Nazaret și era supus lor întru toate și creștea nu numai cu vârstă, ci și cu înțelepciunea și cu darul dela Dumnezeu și dela oameni.

Învățatură morală: 1) *Și noi, asemenea lui Iisus, să mergem bucuroși la biserică. Acolo să fim cu pietate și cu băgare de seamă la învățăturile preoților.* 2) *Și noi să fim ascultători de părinții noștri și să ne facem din zi în zi tot mai buni și mai cu minte spre binele și fericirea noastră.*

8. Ión Botezătorul ca învățător al pocăinței.

Înainte de a începe domnul Christos să învețe pe oameni în public, a trebuit să se arăte vestitorul și înainte mergătorul Ión, fiul lui Zacharia, ca să vestescă oamenilor venirea Mesiei. Până la vârsta de 30 de ani Ión s'a petrecut viața în pustiile Iordanului. Pricina mergerii lui Ión în pustie a fost porunca lui Irod, prin care se hotărâse omorârea pruncilor de doi ani și mai în jos din Judea.

Când a fost Ión de 30 de ani a venit cuvântul Domnului către el în pustie; și Ión a venit în Iordanul și a început a propovedui botezul pocăinței spre ertarea păcatelor dicând: „*Pocăiți-vă, că s'a apropiat împărăția cerurilor!*“ Și veniaū la dânsul din toate părțile și se botezaū în Iordan, mărturisindu-și păcatele lor. Poporul auzind învățăturile lui Ión, cugetaū întru inimile lor: „Nu cum-va el să fie Christos.“ Ión însă le răspundea lor: „*Eū v' botez pe voi cu apă, însă vine cel mai tare decât mine, căruia nu sunt vrednic a-i deslega cureia încălțămintelor lui, acela v' va boteza pre voi cu Duchul Sfânt și cu foc.*“ Pentru-că Ión boteza pe ómenī, și a botezat și pe Domnul Christos s'a numit și *Ión Botezătorul.*

Învățatură morală:

*Și noi să ne pocăim Curat ori și ce păcat,
Și să ne mărturisim Precum Ión ne-a 'nvățat.*

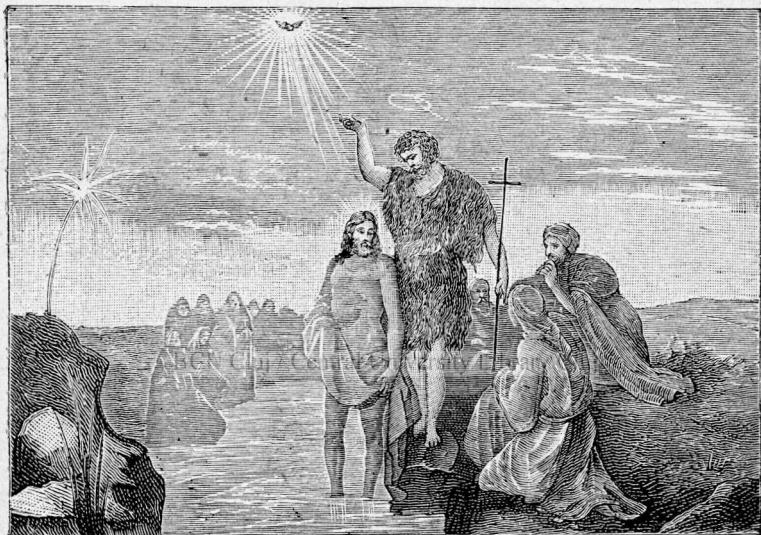
9. Botezul lui Iisus

Când a fost Iisus de 30 de ani, a venit în părțile Iordanului la Ión, ca să se boteze dela dânsul. Er' Ión îl oprea pe dânsul dicând: „*Eū am trebuință a mă boteza de tine și tu vii către mine?*“ Iisus însă răspundând a dis: „*Lasă acum, că așa se cade, să împlinim totă dreptatea.*“ Atunci Ión l'a botezat. Și botezându-se Iisus îndată a eșit din apă. Și étă s'a deschis lui cerurile și a vădut pe Duchul lui Dumnezeu pogorându-se ca un porumb și venind spre dânsul. Și étă un glas din ceruri dicând: „*Acesta este fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit.*“

În tot anul la 6 Ianuarie s'erbăm botezul Domnului nostru Iisus Christos. S'erbătórea acésta se mai numesce și *Bobotéză.*

La botezul Domnului s'a arătat sfânta *Treime*, adică *Dumnezeu* în trei fețe: *Dumnezeu Tatăl* a vorbit din cer: „Acesta este fiul meu ș. c. l.“, *Dumnezeu Fiul* se boteza în Iordan de *Ión*, érá *Duchul Sfânt* s'a pogorît preste Iisus în chip de porumb.

Notă: Ací se cântă Troparul: „În Iordan botezându-te Tu Dómnne“ ș. c. l.

Învățătură morală:

Puternic glas din cer s'a auđit:

„Acesta este fiul meu iubit,

Întru carele bine am voit.“

De mă port cum se cuvine!

Mă chiami dómne și pe mine

Cu acest prea dulce nume,

Orí cât voiú trăi pe lume.

10. Postirea și ispitirea lui Iisus.

După botez Iisus s'a dus în pustie, unde s'a rugat și a postit 40 de zile și 40 de nopți. După

aceea flămânzînd a venit la dînsul diavolul, ca să-l ispitescă zicînd: „Dacă ești fiul lui Dumnezeu, și petrilor acestora să se facă pîni.“ Érá el a răspuns: „*Scris este: Nu numai cu pâne va trăi omul, ci cu tot cuvîntul ce ese din gura lui Dumnezeu.*“ Atunci l'a dus pe el diavolul în sfînta cetate și l'a pus pe aripa bisericeî, zicîndu-i să sară de acolo, că dacă este el fiul lui Dumnezeu, el va trimite pe îngerii să-l țină, ca să nu se vateme, ér' Iisus i-a zis lui: „*Să nu ispitesci pe Domnul Dumnezeul tău.*“ A treia órá dintr'un munte înalt i-a arêtat împêrățiile lumeî, zicînd, că de i se va închina, tóte i le va da lui, érá Iisus i-a zis: *Du-te dela mine, satano! Că scris este: Domnului Dumnezeului tău să te închin, și lui unuia să-i slujesci.*“ Atunci l'a lăsat diavolul, și îngerii aũ venit la dînsul, ca să-i slujiască lui.

Învățatură morală: *Și noi putem fi ispitiți de diavolul, dar' credînd în Dumnezeu să ne luptăm cu tărie împotriva lui, și îngerul lui Dumnezeu ne va sluji noũ apărându-ne de el.*

Cel rău de ne ispitesc, P'al Tău înger ni-l trimite, Dómn, Tu, ne mântuesce; Să ne scape de ispite.

11. Iisus ca învățător.

După ce a împlinit Domnul Christos trei-deci de ani, a început să învețe în public. El a învățat pe ómenî în decurs de trei ani. Învățaturile lui erau înțelese de toți ómenii și toți se miraũ și diceaũ: „*Nici odată n'a vorbit încă om ca acesta.*“ Pentru-ca mai lesne să-l înțelégă ómenii, Iisus învêța mai ales prin pilde și asemănări și întăria învățaturile sale prin minuni și prin proorocii. De aceea poporul îl asculta cu mare plăcere și credea în învățaturile lui, numai Cărturarii și Fariseii îl uraũ și îl vorbeaũ de rău înaintea poporului.

Învățatură morală:

*Lucru sfânt și de folos Cei-ce cred, se mântuesc,
E a crede în Christos; Cări nu cred, se osîndesc.*

12. Alegerea și trimiterea apostolilor.

Odată Iisus, după-ce a petrecut o noapte întrăgă în rugăciuni, ș'a ales dintre învățăceii săi *doi-spre-zece apostoli* adecă trimiși. Numele acestora este: *Petru* și *Andreiu*, fratele lui *Iacob*, al lui *Zevedeu* și *Ión* fratele lui; *Filip* și *Vartolomeu*; (Natanail) *Toma* și *Mateu* vameșul; *Iacob* al lui *Alfeu* și *Levi* numit *Tadeu*; *Simon* din *Cana* și *Iuda* *Iscarioténul*.

Pe aceștia i-a trimis în lume, ca să învețe pe ómenii credința cea adevărată și le-a dat lor puterea a vindeca bolnavi și a învia morți. Pe lângă acestea el le dîse: „*Precum m'a trimis pe mine Tatăl, așa ve trimit și eu pe voi. Căla ce ve primesce pe voi, pe mine mă primesce, și căla ce mă primesce pe mine, primesce pe căla ce m'a trimis.*”

Învățatură morală: *Pentru lăfșirea învățaturii sale pe pămînt, Iisus a ales de învățăcei tot ómenii sêraci și simpli mai ales pescari, ca prin aceea să arête, că lucrul acesta nu este ceva omenesc, ci numai un lucru Dumnezeuesc.*

*Primesce-ne și pe noi Tot ce-ai spus să ascultăm,
Să fim ucenicii Tîi; Și cu drag să te urmăm!*

13. Iisus în biserică și vorbirea cu Nicodim. (A. IV).

Erau aprópe Pascile Judeilor și s'a suit Iisus în Ierusalim și a aflat în biserică pe cei-ce vindiau boi și oi, și porumbi, și pe schimbătorii de bani ședînd. Și făcînd biciu de ștrînguri pe toți i-a scos din biserică: oile și boii, și schimbătorilor le-a vîrsat banii

și mesele li le-a răsturnat. Și celor ce vindeau porumbi le-a dis: „*Luați acestea de aici și nu faceți casa Tatălui meu, casă de neguțătorie!*“

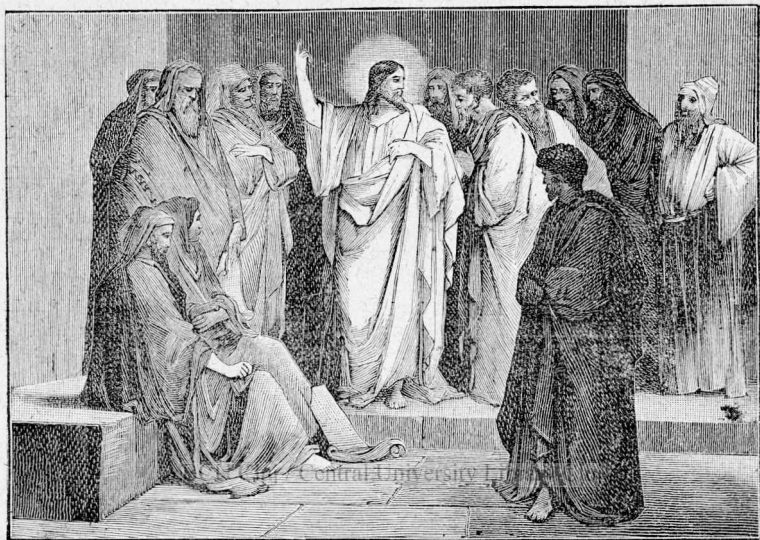
Între Farisei era un om cu numele *Nicodim*, mai mare al Judeilor. Acesta voia să fie învățacul lui Iisus, dar' de frica Judeilor numai noaptea venia la dînsul. Odată veni la Iisus și-l rugă de o învățatură mai întinsă. Iisus l'a învățat mai ales despre trebuința botezului și a rescumpărării credinței.

Învățatură morală: *Biserica este casa lui Dumnezeu. Și cei-ce merg acolo, merg ca să se rîce lui cu pietate, er' nu să facă negustorie și să nu asculte serviciul dumnezeesc, pentru-că Dumnezeu chiar acolo îi pôte pedepsi mai curînd și mai aspru.*

14. Iisus în Nazaret. (An. IV).

Mergînd Iisus într'o sinagogă (o casă de rugăciune), i s'a dat cartea lui Isaia proorocul. Deschi-

đându-o a cetit din ea tocmai într'un loc, unde se vorbía despre el. La început Judeii se miraű de cuvintele lui, după aceea îi aruncaű vorbe, că el este feciorul lemnarului Iosif. Iisus i-a muștrat pentru ne-

credința lor, d'aceea ei s'aű máníat pe el și l'aű scos afară din cetate și voiaű să-l pérđă pe un munte. Ér' el s'a depărtat dintre ei đicându-le că: „*Nici un prooroc nu este primit în patria sa.*”

Învățătură morală: *Să nu ne împotrívím nici odată cuvântului lui Dumnezeu, ca nu cum-va prin nesupunerea noastră să ne lipsim de binecuvântarea lui.*

15. Pescuitul cel bogat.

Într'una din zile Iisus sta lângă lacul Genisaretului și învăța. De óre-ce poporul îl îmbulzía prea tare, ca să audă cuvântul lui Dumnezeu, Iisus a vedűt două corábii stând la marginea lacului, și

a intrat într-una din acelea, care era a lui Petru. După ce au depărtat-o puțin dela uscat, Iisus a început să învețe de acolo. Încetând el a învăța a dis lui Petru să arunce mreșile spre vênare de pesci, de ôre-ce ei tótă nóptea se osteniseră și nimic nu prinseseră. Făcând el acésta a prins atâta mulțime de pesce, că a trebuit să cheme și pe soșii din cealaltă corabie să vină să le ajute. Venind ei au umplut amêndouă corăbiile de pesce. Petru vêdând

acésta a cădut în genunchi și l'a rugat pe Iisus: „Du-te dela mine, Dómnne, că om păcătós sunt cû.” Iisus însă i-a dis lui Petru: „Nu te teme! De acum înainte vei vêna ómenî,” adecă vei câștiga ómenî pentru împêrăția lui Dumneđeű. Și scotând corăbiile la uscat au lăsat tóte și au mers după dênsul.

Învêțătură morală: Să lucrăm și noi cu sîr-guință și cu încredere în Dumneđeű, ca și Petru, că atunci și noi vom avé spor în lucrarea noastră și bine-cuvêntarea lui Dumneđeű va fi cu noi.

16. Învățătura lui Iisus de pe munte.

Cea mai însemnată dintre învățăturile lui Iisus este aceea, care a rostit-o către popor pe un munte, unde a învățat mai ales:

1) Că adevărata fericire a omului stă în curățenia inimei;

2) că noi trebuie să iubim și pe dușmanii noștri, și să facem bine celor ce ne urăsc și ne prigonesc;

3) că nici odată să nu facem deapropelui nostru ceva, ce nu ne-ar plăce să ne facă el nouă, că numai așa putem fi vrednici a ne numi adeverații fii ai lui Dumnezeu, care lasă să răsară soarele de o potrivă și preste cei buni ca și preste cei răi, și ploaie preste cei drepti ca și preste cei păcătoși;

4) că mai înainte de toate să căutăm împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și apoi toate celelalte se vor adăuga nouă.

*Domne, dă-ne gând curat: Pe dușmanii să-ți iubim:
S'ocolim ori-ce păcat; Comoră'ncersă ne-adunăm,
Pe deapropo să cinștim, Pe Tin' să Te lăudăm!*

17. Fiica lui Iair.

Iair, mai-marele unei sinagoge, a rugat pe Iisus, ca să-și vindece pe fiica sa. Iisus a și plecat îndată cu el spre casa lui. Învățăceii și mulțime de popor îl urmau. Venind în casa lui Iair au aflat fiica mortă. Iisus le dispuse: „*Ce ve turburați și plângeți? Fecióra n'a murit, ci dorme.*” Apoi scoțând afară pe toți, Iisus a luat pe tatăl fetii și pe mama ei și pe cei-ce erau cu dânsul, și au intrat, unde zăcea fecióra mortă. Apucând pe fecióra de mână i-a dispus: „*Fecióra, îți*

dic fie: scólă-te!“ Și fecióra îndată s'a sculat și a umblat. Vestea despre acesta s'a răspândit în totă țera aceea.

<i>Tu, pe fiica lui Iair</i>	<i>Vino Dómné 'ntr'ajutor</i>
<i>Dintre morți o-ai înviat</i>	<i>Și la noi, când Te chiemăm</i>
<i>Și femeii cei bolnave</i>	<i>Fii-ne mântuitor</i>
<i>Durerea i-ai alinat.</i>	<i>În necaz, când ne aflăm!</i>

18. Iisus cu învățăceii săi pe mare.

Într'una din zile Iisus împreună cu învățăceii săi se sui într'o corabie și plecă pe marea Galileii. Obosit de învățăturile cele multe ce le da în fie-care zi poporului, adormi. Într'aceea se întâmplă pe mare o furtună așa de înfricoșată, că corabia era gata să se cufunde în apă. Învățăceii săi se spăimântară foarte tare și merseră la Iisus să-l pomenescă dicând: „*Dómné mântuesce-ne că perim!*“ — Sculându-se Iisus le di-se:

„Puțin credincioșilor, de ce vă spăimântați?” După aceea porunci valurilor mării să se liniștescă și îndată s'a făcut liniște mare.

Învățătură morală: Ori în ce primejdii ne-am afla, să credem neclintit în ajutorul și îndurarea lui Dumnezeu, că unde este primejdia mai mare, acolo e și ajutorul Lui mai aproape.

19. **Tăierea capului Sfântului Ión.** (An. IV.)

Irod Antipa, fiul tiranului Irod, luase ca soție pe Irodiada, femeia fratelui său Filip. Sfântul Ión l'a muștrat pentru acesta. De aceea Irod l'a prins și l'a aruncat în temniță. La ziua nasterii lui Irod fiind petrecere mare, Salomnia, fiica nelegiuitei sale soții, a jucat așa de frumos, că i-a plăcut prea mult lui Irod. Amăgit de acesta el a promis Salomniei cu jurământ, că-i va da, ori ce va cere dela dânsul. Ea

înțelegându-se cu mamă-sa ceru dela Irod capul Sfântului Ión. Irod a trimis un ostaș în temniță, ca să taie capul lui Ión. Ostașul tăindu-i capul, l'a pus într'un taler (tipsie) și l'a dat fetei Irodiadei, ér' ea l'a dus la mamă-sa. Auđind învătăceii lui Ión despre uciderea lui, aű venit și l'aű înmormântat.

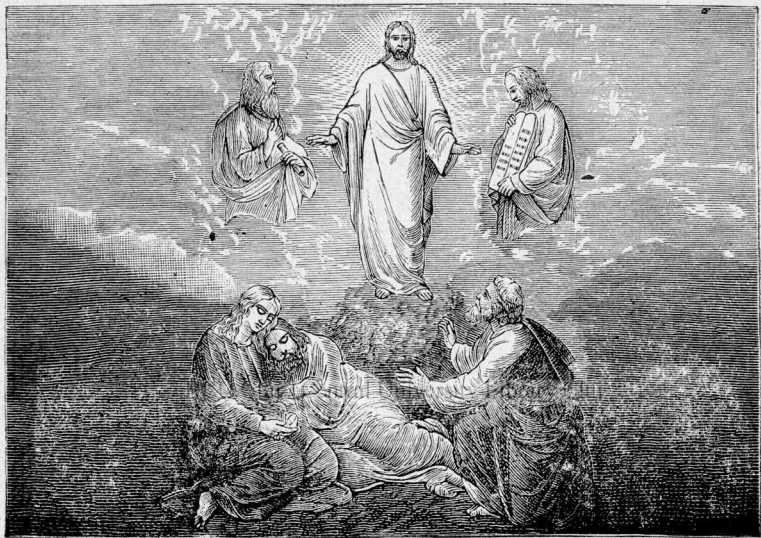
Învătătură morală: *Să ne ferim de a face jurăminte pripite. Jurămintele trebuesc împlinite, dar' cele prin care am sėvırși vre-un păcat, mai bine trebuesc încunjurate, ca să nu venim în încurcătură cu împlinirea datoriilor năstre cătră Dumnezeu și cătră deaprópele nostru. Dreptul judecător va răsplăti fiecăruiă după faptele sale.*

*Pentru adevăr să luptăm, Ș'om strînge comorî ceresci
Chîiar viēța să ne-o dăm, În ăilele pămîntesci.*

20. Schimbarea lui Iisus la față.

Într'o ăi luă Iisus pe Petru, pe Iacob și pe Ión și sė sui cu ei pe muntele *Tavorului*. Când sė ruga

acolo, de-odată fața lui începui a străluci ca sórele și vestimintele să făcură albe ca zăpada. Ací s'aũ arătat și Moisi și Ilie vorbind cu Iisus. După acestea pe toți i-a cuprins un nor luminos și un glas din cer s'a audít: „*Acesta este fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit; pe acesta să-l ascultați!*“

Învățatură morală : *Schimbarea lui Iisus la față, glasul părintelui ceresc, arătarca lui Moisi și a lui Ilie sunt o nouă dovadă, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul nostru, după cum se profetise.*

21. Iisus și tînărul cel avut.

Un tînăr foarte avut a venit la Iisus și i-a dis: „*Învățătorule bun, ce bine să fac, ca să moștenesc viața de veci?*“ Êr' el i-a dis: *De voiesci să întri în viața de veci, păzesce poruncile.*“ Tînărul l'a întrebat, că ce porunci să păzescă. Iisus i-a răspuns: „*Să nu uciđi; să nu fii desfrănat; să nu furî; să nu mărturisesci strîmb. Cinstesce pe tatăl tău și pe muma ta și să*

îubesci pe deapropoalele tău, ca pe tine însu-ți.“ Răspunsul lui tînărul: „Tóte acestea le-am păzit din tinerețele mele, decî ce am să mai fac?“ Ér' Iisus i-a dis: „De voiesci să fii desevérșit, du-te, vinde-ți averile tale, și le dă săracilor, și vei avé comóră în cer și vino să-mi urmezî mie.“ Tînărul auzînd cuvintele acestea ș'a dus întristat, că avé multe avuții.

Învățatură morală: 1) Și noî să căutăm a cunoște legea lui Dumnezeu și a o păzi încă din copilărie. 2) Bunurile pămîntesci să nu ne stăpînescă, ca nu cum-va prin ele să perdem bunurile cele ceresci.

22. Iisus cu Marta și Maria.

Nu departe de Ierusalim era satul *Vitania*. În *Vitania* locuia și *Lazăr* cu cele două surori ale sale: *Marta* și *Maria*. În casa lui *Lazăr* mergea și petrecea Iisus adese-ori, pentru că toți ai casei erau buni și cu frica lui Dumnezeu. Într-o zi *Maria* sta neconținut la picîorele lui Iisus, și asculta învățăturile lui, érá *Marta* se îngrija, ca să ospeteze pe Iisus. *Marta* vedînd că *Maria* stă neconținut la picîorele lui Iisus, dise cătră el: „Dómné! soru-mea singurá m'a lăsat să slujesc? Di eî ca să-mî ajute!“ La acésta Iisus a răspuns: „*Marto, Marto, te grijesci și spre multe te silesci, cí un lucru numai îți trebuiește. Ér' Maria partea cea bună ș'a ales, care nu se va lua dela dēnsa.*“

Învățatură morală: De voim să trăim liniștiți și fericiți în lume, să nu uîtăm ce a dis Iisus cătră *Marta*: „*Un lucru numai îți trebuiește,*“ adecă a asculta cuvîntul lui Dumnezeu și a-l urma.

23. Samarinénul îndurat.

Vorbînd Iisus odată cu un legiuitor despre iubirea deapropelui și întrebăt fiind: „*Cine este de-aprô-*

pele meu?“ Iisus i-a spus pilda despre Samarinenul îndurat: „Un om ôre care sê pogora din Ierusalim câtră Ierichon, și a cădut între tâlhari, cari desbrăcându-l și răbindu-l, s'a dus lăsându-l abia viu. Din întâmplare un preot sê pogora pe calea aceea, și vêdându-l a trecut pe alătura. Asemenea a făcut și un levit. Êr' un Samarinen mergênd pe cale și vêdându-l i s'a făcut milă de el. Și apropiindu-sê i-a legat

ranele turnând pe dênsele unt-de-lemn și vin. Și punându-l pe dobitocul lui l'a dus la o casă de ôspeți și a purtat grijă de dênsul. Și a doăa di eșind și scoțênd doi dinari a dat gazdei și a đis: Pórtă grijă de dênsul, și orî ce vîi mai cheltui, când mē voîu întórce, cū îți voîu da șie.“ Decî, carele dintre acei trei ți sê pare a fî aprópele celui ce căduse între tâlhari? Êră el a đis: „Cel ce a arêtat milă câtră dênsul.“ Êr' Iisus i-a đis lui: „Mergi de fă și tu asemenea!“

Învățătură morală: *Să iubim pe tot omul fără deosebire de stare, religie său năm. Fie-care om din lume este deapropoale nostru și în vremea necazului să căutăm a-l ajuta după putință.*

*Pe tot omul să-l iubim, În necaz să-l ajutăm,
D'apropoale să-l socotim; Răsplată să n'așteptăm.*

24. Fiul cel rătăcit.

Dis'a Domnul pilda acésta: Un om avea doi feciori. Cel mai tînăr dintre dênșii ș'a cerut partea ce i s'e cădea din avuție. Tatăl său i-a dat'o. Nu după multe zile feciorul cel mai tînăr adunând tôte s'a dus într'o țeră departe și acolo ș'a risipit tótă avuția sa. În urmă fû silit să s'e bage slugă la porci. Ací s'e hrănia cu rădăcinile ce mâncau porcii. Și plecând a venit îndărăt la tatăl său. Ér' el încă departe fiind, tatăl său l'a vădut și i s'a făcut milă și alergând a cădut pe grumazii lui și l'a sărutat. Apoi a poruncit servitorilor săi să-l îmbrace frumos și să junghie vițelul cel mai gras și să facă un ospet mare, de bucurie că s'a aflat fiul său cel perdut.

Și aũ început a s'e veseli. Érá feciorul lui cel mai mare, care era în câmp, când a venit și a aflat cele întemplate, s'a mâniat și nu vrea să între în casă. Érá tatăl său îi dișe lui: „*Fiule, tu în tótă vremea ești cu mine, și tôte ale mele, ale tale sunt. Dar' s'e cădea a ne veseli și a ne bucura, căci frațele teũ acesta mort era și a înviat, și perdut era și s'a aflat.*”

Învățătură morală:

<i>De cum-va ne-am depărtat</i>	<i>El de noi s'o bucura,</i>
<i>De Domnul prin vr'un păcat.</i>	<i>Păcatul ni-l va erta;</i>
<i>De grab' să ne îndreptăm,</i>	<i>Érá vom fi fericiți</i>
<i>La mila Lui s'alergăm.</i>	<i>Și 'ntre cei buni socotiți.</i>

25. Bogatul nemilostiv și săracul Lazăr. (A. IV).

Era un om bogat, care se îmbrăca în haine scumpe și se veselia în toate zilele în mâncări alese. Era și un sărac anume *Lazăr*, care zăcea înaintea porții bogatului, plin de bube și doria să se sature din fărmiturile, ce cădeau dela masa bogatului, dar nimeni nu-i da lui nimic. Numai câinii se arătau mai cu milă către el, căci venind lingeau ranele lui. Și s'a întâmplat, că săracul a murit și a fost dus de către îngeri în *sînul lui Avraam* (locul cel de fericire vecinică gătit dreptilor). Și a murit și bogatul și a fost îngropat și dus în *iad*. Ridicându-și bogatul ochii din acel loc nefericit vede pe Lazăr în sînul lui Avraam și dice: „*Părinte Avraame! Aibi milă de mine și trimite pe Lazăr, să-și întingă vîrfurile degetului în apă și să-mi răcorască limba mea, că mă chinuesc în văpaia acesta.*” Er' Avraam i-a dis: „*Fiule, adu-ți aminte, că ai luat cele bune ale tale în viața ta, asemenea și Lazăr pe cele rele. Er' acum acesta se veselesce, eră tu te chinuesci.*” Vădînd bogatul, că nu se poate, rugă pe Avraam, ca să trimită pe Lazăr la rudele sale și să le spuie, ca să nu mai păcătuască, ca să nu vie și ei în munca acesta. Avraam i-a răspuns: „*Ei au pe Moisi și pe prooroci; să-i asculte pe dînșii.*”

Învățătură morală: *Suferințele lui Lazăr din lumea acesta au fost răsplătite dincolo cu fericirea cerescă. Er' bogatul nemilostiv a plătit fericirea din lumea acesta cu munca vecinică. Dumnezeu fiind drept dă fie-căruia după faptele sale. De suntem bogați sîm săraci nici odată să nu dăm cele ceresci pentru cele pămîntesci. Bunurile ceresci sunt vecinice, pe cînd cele pămîntesci sunt trecătoare.*

26. Iisus și Zacheiū. (An. IV.)

Iisus trecea odată prin *Ierichon*. Un om bogat anume *Zacheiū* căuta cu tot d'adinsul să vadă pe Iisus, dar' nu putea, pentru-că era mic de statură și din pricina mulțimei de popor nu putea străbate până lângă el. Alergând înainte s'a suit într'un dud, ca să-l vadă, când va trece pe acolo. Venind Iisus p'acolo l'a văzut și i-a ȑis; „*Zacheie, grăbesce de te pogoră, că astăzi în casa ta mi se cade să fiu!*“ *Zacheiū* s'a dat jos în grabă din dud și l'a primit pe Iisus cu bucurie în casa sa și i-a ȑis: „*Étă jumătate din averea mea, Domine, o dau săracilor, și de am asuprit pe cine-va cu ce-va, întorc împătrit.*“ Și a ȑis Iisus cătră el: „*Că astăzi s'a făcut mântuirea casei acesteia, pentru-că și acesta fiul lui Avraam este; că a venit Fiul omenesc să caute și să mântu-escă pe cel perdut.*“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Învățatură morală: *Facerea de bine numai atunci este bine primită de Dumnezeu și păcatul numai atunci este ertat, decă am răsplătit cu bine asupréla ce am făcut'o cui-va.*

De suntem mici cu trupul, Și p'alții d'am asuprit
Șă fim mari cu sufletul; Să le 'ntörccm împătrit.

27. Vameșul și Fariseul.

Doi ómenī s'aū dus în biserică să se róge: unul era *fariseū*, și altul *vameș*. Fariseul sta și se ruga astfel în sine: „*Dómne mulțămescu-ți, că nu sunt ca ceilalți ómenī răpitori, nedrepti, desfrénați, seū ca acest vameș. Postesc de două-ori pe săptămână, dau deciuélă din tóte câte câștig.*“ Ér' vameșul sta departe și nu îndrăznia nici ochii să-ı ridice la cer; ci-și bătea peptul seū ȑicēnd: „*Dumnezeule, milostiv fii*

mie păcătosului.“ — „Eu ți voi spune: Acesta s'a întors mai îndreptat la casa sa, decât acela; că tot cel-ce se înalță pe sine, se va smeri, ă' cel-ce se smeresce pe sine, se va înalța.

Învățătură morală: Rugăciunile, ce le facem lui Dumnezeu, să le facem cu inimă înfrântă și smerită ca și vameșul, ă' nu îngâmfați și sumeți ca fariseul, că Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, ă' celor smeriți le dă dar.

<i>Ruga celui îngâmfat</i>	<i>Ă' glasul celui smerit</i>
<i>Dumnezeu n'a ascultat</i>	<i>De Domnul a fost primit,</i>
<i>Si 'n păcate l'a lăsat;</i>	<i>De păcat l'a mântuit.</i>

28. Pilda cu sămănătorul. (An. IV.)

Adunându-se multă lume împrejurul lui Iisus, el le dăse pilda acésta: *Esit-a sămănătorul să samene sămënța sa; și sămănând, una a cădut lângă cale, și*

s'a călcat și paserile cerului o-au mâncat. Și alta a cădută pe pământ; și, decă a răsărit, s'a uscat, pentru-că n'avea umezică. Și alta a cădută în mijlocul spinilor, și crescând spini, o au înecat. Și altă a cădută pe pământ bun; și răsărind a făcut rod înșutit.“ Ucenicii lui neînțelegând l'au întrebat: „*Ce este pilda acésta?*“ Érá Iisus a ȑis: Sămēnța este cuvēntul lui Dumneȑeu, ér' cei de lângă cale sunt cei-ce îl aud, dar' nu-l înțeleg, și viind diavolul ȑa cuvēntul lui Dumneȑeu din inima lor, ca nu cum-va creȑēnd să se mântuēscă. Ér' cei de pe pământ sunt, carī când îl aud, cu bucurie îl primesc, dar' neavēnd rădēcină, cred până la o vreme și în timp de ispită se lapēdă; ceea care a cădută între mărăcinī este pentru ómenīi, carī cred cuvēntul lui Dumneȑeu, dar' grijile, bogăȑiile și plăcerile lumescī îl innēcă și nu aduce nici un rod. Érá sēmēnța de pe pământ bun este pentru ómenīi carī primesc cuvēntul lui Dumneȑeu, îl păzesc și astfel aduc rōde multe.

Învēȑătură morală: 1. *Cu bucurie să primim în inimile uóstre cuvēntul lui Dumneȑeu și cu dragoste să-l împlinim și să-l păzim, ca nimenea să nu-l ȑa dela noi și ca să aducă rōde înșutite și înmiite de fapte bune.* 2. *Ca copii, cu dragoste să primiȑi sfaturile și învēȑăturile cele bune, ce vi le dau părinȑii, învēȑătorii și alȑi binevoitori ai voștri, ca bine să vē fie voūē și fericiȑi să trăiȑi și în lumea acésta și în cealaltă.*

*În curat sufletul meū. Că eū strīns îl voū păzi
Sēmēnă cuvēntul Tēu, Și 'nsutit el va rodī.*

29. Bogatul nebun.

Altă-dată Iisus le-a spus pilda acésta: „*Unuī om bogat ȑ-a rodit țarina și cugeta în sine, ȑicēnd: Ce voū face? Că n'am, unde să adun rōdele mele.*

Și a ȃis: Voiŭ ȃărîma magazîile mele și mai 'mari le voiŭ zidi și voiŭ strînge acolo tôte rȃdele și bunătătîle mele. Și voiŭ ȃice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătătî strînse pentru mulți ani: Odihnește-te, mîncă, bea și te veselesce! Dumneȃeu însă i-a ȃis lui: Nebune într'acéstă nȃpte sufletul tȃu îl vor cere dela tine, dar' ale cui vor fi, cele ce ai pregătît! Așa este celui ce strînge lui-și comȃră, ȃr' într'ale lui Dumneȃeu nu sȃ îmbogăȃtesce."

Învȃțatură morală:

<i>Cine-adună aici comori,</i>	<i>Ȗmeni fiți ascultători</i>
<i>Sunt nebuni, negânditori:</i>	<i>S'adunați în cer comori;</i>
<i>Bogățit sȃ prăpădesc,</i>	<i>Acolo, ce adunați,</i>
<i>Ori tîlharii le răpesc.</i>	<i>Cum ați pus, așa aflați.</i>

30. Talanții. (An. IV.)

Un om ȃre-care ducȃndu-sȃ departe a chîemat pe slugile sale și le-a dat lor avuȃia sa. Unuia i-a dat cincî talanți (un fel de bani) altuia doi și altuia unul, adecă fiesce-căruia după puterea lui, apoi s'a dus. Cel-ce a luat cincî talanți a lucrat cu ei și a făcut alți cincî. Tot așa și cel cu doi, a cȃștigat cu ei alți doi, ȃr' cel cu unul l'a îngropat în pămȃnt. Când s'a întors stăpȃnul slugilor acasă, le-a cerut sȃmă de baniî dați. Cel care luase cincî talanți a ȃis: „Dȃmne, cincî talanți mi-ai dat și ȃtă am dobȃndit cu dȃnșii alți cincî talanți.“ Domnul i-a ȃis: „Bine, slugă bună și credincȃsă, preste puține ai fost pus, preste multe te voiŭ pune: întră întru bucuria Domnului tȃu!“ Și viind cel ce luase doi talanți, a ȃis: „Dȃmne, doi talanți mi-ai dat mie, și ȃtă alți doi am dobȃndit cu dȃnșii.“ Și pe acesta l'a primit Domnul, ca și pe cel dintăiŭ. Pe urmă a venit, cel-ce-luase un talant și spuse, că el l'a îngropat

și acum i-l dă îndărăt, cum i l'a dat. Domnul l'a muștrăat aspru, numindu-l slugă viclénă și leneșă. După aceea a poruncit să-î ia talantul și să-l dea la cel cu dece, érá pe el să-l arunce în locul osindei vecínice.

Învățătura morală: *Sub stăpânul slugilor se înțelege Dumneșeu, érá sub talanți se înțeleg feluritele daruri sufletesci și trupesci primite dela Dumneșeu. Astfel de daruri bunul Dumneșeu le dá la toți ómenii, însă nu la toți de o potrivă, dar' cu scopul, ca să le întrebuințeze fie-care după puterea sa spre' preamărirea lui Dumneșeu, spre folosul său propriu și spre binele de-apropelui său. Întrebuințați dară cum se cuvine talentele primite dela Dumneșeu!*

*Cinci talanți de imi vei dá! Pe tine să Te 'mprumut;
Eu alți cinci voiu câștiga; Numele să-Ți preamăresc
Pe deapropé ca s'ajut, Ș'al Tău rái să-l dobândesc*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

31. Iisus și mulțimea bolnavilor.

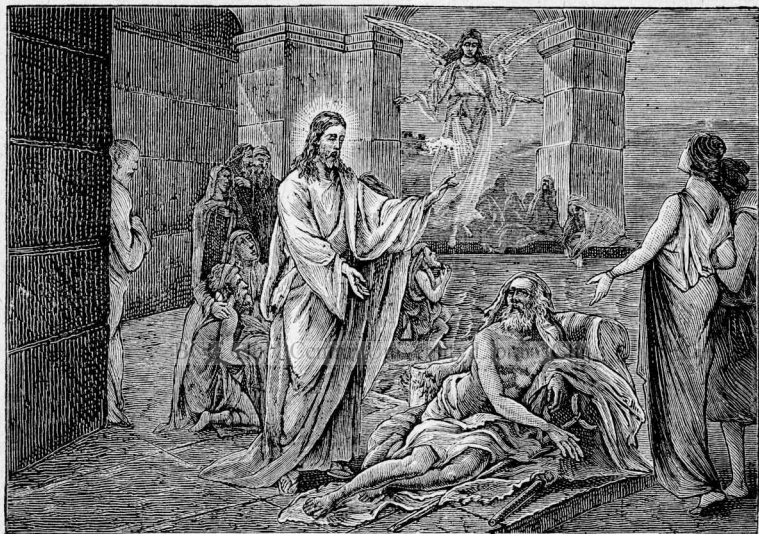
Orí pe unde se aréta Iisus, i se aducea înaintea mulțime de bolnavi: slăbănogi, șchiopi, orbi, muți, îndrăciți și Iisus îi vindeca pe toți numai cu puterea cuvântului său. Afară de cele spuse până aci, mai éta câte-va din vindecările acestea :

1) Vindecarea slăbănogului din Capernaum. În Capernaum a vindecat Iisus pe un slăbănog. Iisus se afla într'o casă, unde era mulțime de ómení. Aci veniră patru ómení aducând pe un slăbănog cu patul său. Din pricina mulțimei de ómení nu puteau străbate până la Iisus, de aceea se suiră pe casă cu el și prin coperișul casei slobođiră pe slăbănog cu patul în casă. Iisus la vindecat dicându-i : „*Scólă, ia-ți patul tău și du-te la casa ta!*“ Și îndată s'a însănătoșat,

ș'a luat patul și s'a dus acasă. Ómenii se minunaū și lăudaū pe Domnul.

2) Vindecarea slăbănogului dela lacul Vitezda.

La una din porțile Ierusalimului era un isvor cu apă vindecătore numit lacul oii, pe evreesce Vitezda, care avea împrejur cincī foișóre (pridvóre). În aceste foișóre zăceaū multime de bolnavi așteptând mișcarea

apei. Că îngerul Domnului la vreme se pogora în scăldătore și turbura apa, și, care intra întâiū după turburarea apei, se făcea sănētos. Într'unul din acele foișóre era și un om bolnav de 38 de ani. Venind într'o ȃi a Sâmbetiī Iisus pe la acel lac și cunoscēnd, că de mult zace acel bolnav, i-a ȃis : „*Voiescī sǎ fī sǎnētos?*“ — „*Dómne, om nu am, cǎ dēcǎ se turburǎ apa, sǎ mē bage în scăldătore. Până când mē duc eū, altul mǎi 'nainte de mine se pogórǎ.*“ Iisus a ȃis : „*Scólǎ-te, ia-ȃi patul tēū și umblǎ!*“ Și îndatǎ omul s'a făcut sǎnētos, ș'a luat patul și a început a umbla. Vēdēn-

du-l Judeii pe acel bolnav vindecat și aflând dela el, că Iisus l'a vindecat în ziua Sâmbetii, au început a-l prigonî și căutau să-l omóre. Prin această însă Iisus a dat o dovadă, că în ziua Sâmbetii (la noi Dumineca) și în zilele de sêrbătóre, nu numai că nu suntem opriți, ba încă este o datorință a noastră a sêvêrși fapte de milostenie către alți ómeni.

3) Vindecarea celor dece leproși (buburoși). Întrând Iisus într'un sat l'au întimpinat pe el dece ómeni leproși. Ei aveau tot corpul plin de bube, cari le pricinuiău mari dureri. Ómenilor leproși nu le era iertat a locui cu cei sănêtoși. Ei pribegeau pe câmpuri și prin păduri, până ce se făceau sănêtosî. Aceștia ăuseră lui Iisus: „*Iisuse, învățătorule, aibi milă de noi!*“ Iisus le-a ăis: „*Duceți-vê și vê arêțați preoților!*“ Adeacă să le dea voie să între ér în oraș. Pe când se duceau de-odată se vêdură curați de bube. Unul dintre ei vêdându-se vindecat s'a dus după Iisus și cădênd cu fața la picîóarele lui i-a multămit. Iisus i-a ăis: „*Au nu dece s'au vindecat? Unde sunt dară cei nouê? Nu s'a aflat să se întórcă nici unul, să dea mărîre lui Dumneđu?*“ Pe urmă i-a ăis: „*Scólă-te și mergi, credința ta te-a mântuit!*“ — *Să fim recunoscêtori către ai noștri binefăcêtori.*

Învêțătură morală: 1. Acestea și alte nenumêrate minuni, ce le-a făcut Iisus sunt dovedî puternice despre puterea sa dumneđuescă. 2. Cât de binecuvêntătóre a fost viețuirea lui Iisus pe pămênt! Orî pe unde se ducea, da viață și sănêtate la toți câți cereau cu credință.

32. Iisus la mormêntul lui Lazăr.

Lazăr zăcea greú bolnav în Vitania. Marta și Maria, surorile lui, au trimis la Iisus să-i spuie, că

Lazăr e bolnav de mórte. Auđind Iisus vestea cea tristă după două ȝile a și plecat spre Vitania. Până să vie Iisus, Lazăr a murit și l'aũ îngropat. Venind Iisus Marta și Maria i-aũ eșit înainte plângend și tânguindu-sę de perderea fratelui lor. Însuși Iisus a suspinat și a lăcrămat, că mult îl iubiă pe Lazăr și pe surorile lui. După aceea l'aũ dus pe Iisus la locul, unde-l îngropase pe Lazăr deja de patru ȝile, încât se simția cum se cade mirosul putrediciuneii. Iisus ș'a ridicat ochii spre cer și a strigat cu glas

mare: *Lazăre vino afară!*“ Lazăr îndată s'a sculat din morți și a fost érá viũ. Din minunea acésta mulți, din cei-ce veniseră cu Maria și vęduseră, aũ cređut într'ensul, érá alții mai ales archiereii și fariseii aũ ținut adunare (sobor) și s'as sfătuit, ca să-l omóre pe Iisus și pe Lazăr, de aceea Iisus s'a dus dela ei.

Învęțătură morală: *Pe cel-ce îl iubesc Dumnezeu, deși îl cęrcă de multe-ori totuși nu-l lasă să péră, cí-i dă lui mântuire.*

*Precum Iisus pe Lazăr din morți l'a înviat,
Așa vieță nouă cuvântul Lui ne-a dat.*

33. Întrarea lui Iisus în Ierusalim.

A doua zi după învierea lui Lazăr, Iisus luând pe cei doi-spre-zece ucenici ai săi a plecat spre Ierusalim. Pe cale le-a spus, că el se va da în mâinile dușmanilor, cari îl vor judeca la mörte, îl vor chinui și-l vor răstigni pe cruce, dar' că a treia zi éráși va învia. Aprópe de muntele Maslinelor Iisus s'a pus călare pe mánzul asinei. Mulțime de popor îl însoția: mulți veniră și din cetate, ca să-l întimpine. Unii și întindeau vestmintele pe cale, alții rupeau stâlpări din copaci și le așterneau înaintea lui strigând și cântând: „*Osana, Fiul lui David, bine este cuvântat cel-ce vine întru numele Domnului, Osana întru cei de sus!*“

Întrând Iisus în Ierusalim a mers drept în biserică, unde a învățat și a vindecat mulți bolnavi, schiopă, orbi ș. a. Bucuria era așa de mare, că și copiii strigau: „*Osana, Fiul lui David.*“ În amintirea întrării lui Iisus în Ierusalim noi sêrbăm în tot anul în Dumineca din 'naintea Pascilor. *Florile.*

Învățătură morală:

*Cu stâlpări de fapte bune Pe cel-ce a venit în lume
Să-l primim și noi pe El; Și s'a jertfit ca un mel.*

34. Din Proorocia lui Iisus. (An. IV.)

Iisus a proorocit multe. Între altele ș'a proorocit și patimile, mörtea și învierea sa. A proorocit dărîmarea Ierusalimului; lucruri, cari tóte s'aũ întemplat. În legătură cu acestea a proorocit Iisus

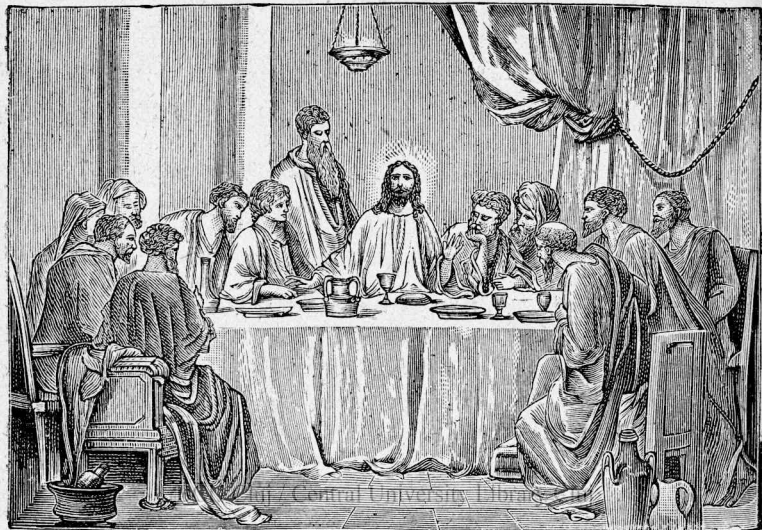
despre a două venire a sa în lume la judecata cea de pe urmă, când se vor aduna toți ómenii împrejurul său și îi va alege: punând pe cei buni de-a dreapta sa, ér' pe cei răi de-a stânga. Pe urmă va dice celor buni: „*Veniți binecuvântații părintelui meu, de moșteniți împărăția, care este gătită vouă dela întemeierea lumii!*“ După aceea se va întorce către cei răi și va dice: „*Duceți-vă dela mine păcătoșilor în focul cel vecinic, care este gătit diavolului și ingerilor lui!*“ Astfel cei buni vor intra în împărăția cerului, érá cei răi vor fi duși în munca cea vecinică.

Învățatură morală: *Precum s'aũ împlinit cele proorocite despre patimile, mórtea și învierea sa și despre dărîmarea Ierusalimului, așa se vor împlini și cele díse despre a două venire a sa. Să ne sârguim, ca să fim și noi vrednici a sta de-a dreapta lui Iisus.*

35. Cîina cea de taină. Cluj

Joi după întrarea sa în Ierusalim dorind Iisus, ca să mănânce cu ucenicii săi mielul Pascilor, a trimis pe doi dintre ucenicii săi (Petru și Ión) la Ierusalim, ca să pregătéscă cele de lipsă pentru acésta. Séra a venit cu ucenicii săi, și după ce a spălat picíóarele lor s'aũ aședat la masă. După ce aũ mâncat mielul Iisus a luat pânea și ridicându-și ochii spre cer a binecuvântat'o, după aceea frângênd-o, o împărți ucenicilor săi dicênd: „*Luați mâncați, acesta este trupul meu, care se dă pentru voi; acésta să faceți întru pomenirea mea*“. După aceea luă paharul și mulțămind le dete lor dicênd: „*Beți dintru acesta toți; acesta este sângele meu, carele pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor; acésta să faceți orî de câte-orî veți bea într'u pomenirea mea*“. Cu ocasiunea cinei Iisus a spus, că unul dintre ucenici va să-l vîndă.

Învățătura morală: *Iisus la cina cea de taină a așezat taina sfinteî cuminecăturî. Atât de mare a fost iubirea lui Iisus cătră noi, încât prin închipuirea pânei*

și a vinului din sfânta cuminecătură voiesce a fi și a rămâne tot-d'auna cu noi.

36. Iisus în grădina Getsimani și prinderea lui.

După cină Iisus s'a dus cu ucenicii săi în muntele *Maslinelor*. Aci Iisus le-a ȑis: „*Voi toȑi vȑ veȑi lăpȑda de mine în acȑstă nȑpte*“. Petru rȑspunse cȑ el va merge cu dȑnsul chiar și pȑnȑ la mȑrte. Tot aȑa ȑiceau și ceilalȑi. Iisus îi ȑise: „*Adevȑr ȑic ȑie, cȑ în acȑstă nȑpte, mai 'nainte de a cȑnta cocoȑul, tu de treȑ ori te vȑi lăpȑda de mine*“.

Ajungȑnd în grȑdina *Getsimani* Iisus le ȑise ucenicilor: „*Rȑmȑneȑi aici pȑnȑ mȑ voȑu rȑga*“. Apȑi luȑnd cu sine pe Petru, pe Iacob și pe Iȑn s'au dus ceva

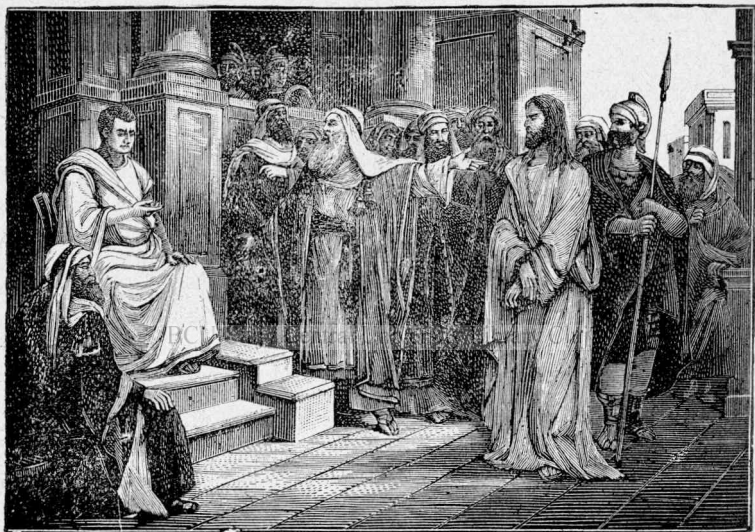
mai departe în grădină. Dicându-le „*Rămâneți și priveghiați*“, apoi și de aceștia s'a depărtat ceva mai încolo. Aci cădând cu fața la pământ s'a rugat. „*Părinte de este cu putință, trecă paharul acesta dela mine* (adecă chinurile ce-l aștepta), *însă nu precum voiesc eu, ci precum voiești tu*“. Suflul lui era așa de întristat, că de pe fruntea lui picaă sudori de sânge. După aceea i s'a arătat un înger și l'a întărit. Într'aceea ucenicii săi adormiseră. De două ori s'a sculat Iisus dela rugăciune și venind la ei le-a dis: „*Priveghiați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită!*“ Venind a treia oră ér i-a aflat érăși dormind. Iisus le dis: „*Sculați-vă să mergem, că s'a apropiat cel ce m'a vândut!*“ Într'aceea venea și Iuda Iscarioténul, care să înțelesese cu archiereii și cu fariseii și-l vânduse pentru 30 de arginți. El venea cu oștași și slugi armați cu săbii și cu sulți trimiși de archierei, ca să-l prindă pe Iisus. Iuda sărutându-l pe Iisus a dis: „*Bucură-te învățătorule!*“ Sărutarea fú semnul, prin care el a vândut pe bunul său învățător. Ei îl prinseră pe Iisus și îl legară. Ucenicii lui l'au părăsit și au fugit, numai Petru îl urma din depărtare.

Învățatură morală: 1. În orî-ce suferințe ne-am afla, să dicem și noi ca Iisus: *Întemple-să cu mine: „nu cum eu voiesc, ci cum Tu voiești*“. Rugăciunea acésta ne va fi înger mângăitor și întăritor. 2. Urită recunoștința a arătat Iuda, vîndend prin o sărutare viciénă pe Învățătorul său. Să fugim de păcatul acesta.

37. Iisus înaintea archiereilor.

Legat ca p'un făcător de rele, ostasiî împărătesci duseră nóptea pe Iisus mai întâi la archiereul Ana, după aceea la archiereul Caiafa, unde erau adunați Cărturarii și cei mai bătrâni ai poporului.

Ací s'aũ adus mai multe mărturii mincinoase împotriva lui Iisus, dar' nici unele nu sã potriveau între dênsele. În sfârșit Caiafa îl întrebã sã spunã adevãrat, de este fiul lui Dumnezeu? Iisus i-a rãspuns: „*Tu zici*“ (așa este). Auđind acestea Caiafa de mânia și rupse hainele de pe el zicând, cã Iisus hulesce pe Dumnezeu, și astfel l'a judecat a fi vinovat de mörte. Slujitorii

înaltului sfat îl batjocureauă preste măsură pe Iisus, îl pălmuiau și-l scuipaũ în obraz. Iisus însă tôte le suferea cu răbdare și tăcea. Petru venise după Iisus până la curtea lui Caiafa. Ací l'aũ întrebat doi servitori, de este și el ucenicul lui Iisus, el însă s'a lăpădat, cã nu este. În urmă o slujnică vedându-l pe Petru i-a zis: „Și tu erai cu Iisus Galileanul!“ Petru s'a lăpădat a treia-oră, cã nu este. Și îndată a cântat cocoșul. Auđind Petru cocoșul cântând, ș'a adus aminte de vorbele lui Iisus, care i-le zisese mai înainte. Apoi eșind afară din curte a plâns amar.

Invățătură morală: 1. *Și nouă nisă întemplă de multe-ori în zile grele, că ne lăpădăm de Iisus ca și Petru. De am cădut însă cum-va în păcatul acesta, să ne pară rău și altă-dată să-l ocolim.* 2. *Cel mai mare binefăcător al omenirii, cel mai nevinovat și mai sfânt, fiul unul născut al Tatălui ceresc, Domnul nostru Iisus Christos, este batjocurit și bătut de oameni fără milă, ba pe urmă e judecat la moarte pe cruce. Când suferim pe nedrept dela alții, să ne aducem aminte de suferințele nevinovatului Iisus.*

38. Iisus înaintea lui Pilat și a lui Irod.

Pe când se lumina de ziua Iisus a fost dus la *Pilat din Pont*, care era cârmuitor preste Judea din partea Romanilor. Pilat negăsind nici o vină lui Iisus, l'a declarat de nevinovat înaintea poporului. După ce Pilat a aflat, că Iisus este un Galilean, l'a trimis la regele Irod din Galilea, care anume doria să-l vadă pe Isus, și care acuma venise la Ierusalim pentru sărbătorea Pascilor. De ore-ce Iisus nu i-a dat nici un răspuns lui Irod, acesta i-a făcut o haină de batjocură și l'a trimis ér la Pilat. Poporul adunat striga în gura mare și cerea dela Pilat, ca să-l răstignască. Pilat spuse poporului, că nu află nici o vină într'ênsul. La Evreii era un obicei, că la Pasci, diregătorul avea drept să libereze poporului vre un vinovat, pe care vrea dênșii. Tocmai atunci ei aveau prins un mare făcător de rele, cu numele *Varava*. De aceea Pilat a cercat să-l scape pe Iisus, dicând: „Pe care să vă slobod, pe Iisus, ori pe Varava?” Archiereii și bētrânii îndemnau pe popor, să cêră pe Varava, érá pe Iisus să-l pérđă. Astfel l'a cererea poporului Pilat a slobodit pe Varava, érá pe Iisus l'a ținut prins. Ostașii diregătorului desbrăcându-l pe

Iisus de hainele avute, l'aŭ îmbrăcat cu o haină mohorită, pe cap i-a pus o cunună de spinii și i-a dat o trestie în drépta lui (în loc de sceptru împărătesc) apoi ingenunchind înaintea lui 'și băteaŭ joc: „Bucură-te regele Judeilor!“ După aceea îl scuipăŭ și-l băteaŭ cu trestia preste cap. Astfel bătut și batjocurit l'a scos Pilat pe Iisus înaintea poporului, cređând că i se va face milă de dênsul și-l va lăsa. Poporul însă striga să-l răstignescă, că de nu, nu este prietin Cesarului (împăratului). Temându-se Pilat de acestea, 'și spălă mâinile dicând: „*Nevinovat sunt eu de sângele acestui drept*“. Și așa îl dete poporului, ca să-l răstignescă.

Iuda vêđend ce a făcut prin fapta sa, s'a dus la archierei și le-a aruncat cei 30 de arginț îndărăt, mărturisind, că a vândut sânge nevinovat. După aceea căđend în desnădêjduire s'a spânzurat.

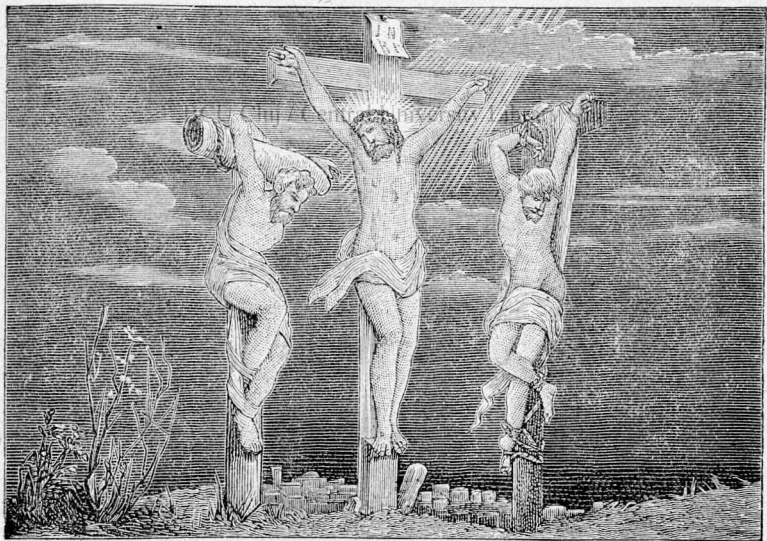
<i>Isuse 'mpărat ceresc,</i>	<i>O, tu nēm nepriceput</i>
<i>Pentru nēmul omenesc.</i>	<i>Cel-ce bine ți-a făcut,</i>
<i>Crud ai fost Tu chinuit</i>	<i>Fără milă-l chinuesc</i>
<i>Și la mórte osîndit.</i>	<i>Cu cei răi îl socotesc!</i>

*Mare e 'ndurarea Ta,
Că tóte le poți răbda!*

39. Răstignirea și mórtea lui Iisus.

Vineri după-ce Iisus fŭ judecat la mórte, ostașii i-aŭ pus pe umeri o cruce grea, pe care avea să fie răstignit, l'a scos afară bătându-l și aŭ plecat cu el pe muntele *Golgota*. Iisus obosit de bătăi și de batjocuri nu putŭ să-și ducă crucea până acolo, de aceea ei siliră pe unul *Simeon Cireneul*, ca să i-o ducă. Ajungênd pe muntele *Golgota* i-aŭ dat să bea oțet amestecat cu fiere. El numai l-aŭ gustat, dar

n'a vrut să bea. După aceea l-au răstignit pe cruce între doi tâlhari. Pe cruce a lăsat Pilat a se scrie în trei limbi: „*Iisus Nazarinémul, Regele Judeilor*“ (I. N. R. J). După răstignire ostașii împărțiră hainele lui Iisus, ér pentru cămașa lui aũ aruncat sorți, fiind-că era țesută dintr'o singură bucată și n'aũ voit să o rupă. Astfel Iisus a suferit pe cruce cele mai cumplite dureri. Nu era destul cu ce fusese până aci, Judeii îl mai batjocureaũ și pe cruce ; Iisus tóte le suferea cu răbdare ȃicând: „*Dómnne, értă-le lor, că nu sciũ ce fac!*“ Chیار și unul dintre tâlharii de pe cruce 'și bătũ joc de dẽnsul, dar' celalalt tâlhar a ȃis: „*Pomeneșce-mẽ Dómnne, când vei veni întru împěrația Ta!*“ Iisus i-a răspuns: „*Astăȃi cu mine vei fĩ în raĩn*“.

După aceea Iisus făcũ cunoscut lui Ión pe mumăsa, și-l rugă, să aĩbă grijă de dẽnsa. In urmă strigă cu glas mare: „*Părinte, în mánilor Tale imĩ daĩ duchul meũ!*“ Și plecându-și capul a răposat. Atuncĩ s'a

întunecat sórele, pămêntul s'a cutremurat și cata-petézma bisericeî s'a desfăcut în două de sus până jos, petrile s'aũ despîcat, mormintele s'aũ deschis și mulți morți aũ învîat. Un sutaș și cei ce erau cu dênsul de față, vêdênd pe Iisus și cele ce sê întêmplaseră cu el, s'aũ spăimêntat fôrte și aũ dîs: „*Adevêrat om drept și fiul lui Dumnedeu era acesta!*“ Și tot poporul, care venise la prîvelîștea acêsta tristă, pârêndu-î rêu, s'a întors în cetate bătêndu-și pepturile“.

Învêțatură morală: *Si noi să ne batem pepturile făgăduînd iubire, supunere și pocăîntă, că atunci și pen-tru noi a murit Iisus și mântuire vom primî dela dênsul.*

*Cu palme Te-aũ pălmuit, Tu, tôte le-aĩ suferit,
Pe cruce Te-aũ rêstîgnit; Pe nimenî n'aĩ osîndit;
Cu oțet Te-aũ adăpat, Pe tâlharul l'aĩ ertat,
Și cei rêi morțiĩ, Te-aũ dat. Cu Tine 'n raĩ l'aĩ chîemat.*

Și pe noi ne veĩ erta

BCU Cluj *Și cu Tine ni-ĩ chema* Cluj

„Întru împêrăția Ta“.

40. Înmormêntarea lui Iisus.

Vinerî spre sêră, după ce unul din ostași a împuns pe Iisus cu sulîța în cóstă, din care a eșî sânge și apă, aũ venit *Iosif* din Arimatea și cu *Nicodim*, carî 'și ceruseră voie dela Pilat, ca să le dea lor trupul lui Iisus spre a-l îngropa. Ei luară trupul lui de pe cruce îl unseră cu mirurî scumpe, apoi îl înfășurară în pânză curată și-l puseră într'un mormênt nou săpat în pêtră, unde încă nimenî nu mai fusese îngropat. Archiereî, fariseî și bêtrânîi poporului aducêndu-și amînte de vorbele lui Iisus, că a treia dî érași va învia, cerură dela Pilat, ca să le dea voie a întări mormêntul cu pază, ca așa să nu-l fure cum-va uceniciĩ lui nóptea și să dîcă, că a învîat. Dându-le

Pilat voie ei puseră pe mormânt o pétră și o pecet-luiră, ér împrejurul mormântului puseră ostași, ca să-l păzescă. Pentru aducerea aminte de patimile și mórtea cea amară a lui Iisus, noi în tot anul ținem săptămâna dinaintea Pascilor, petrecând-o în post și rugăciuni.

Învățatură morală: *Iisus s'a dat la mórte pentru fărădelegile ómenilor și cu cei răi s'a socotit, pentru ca să-i mântuiască pe ei. Tot-d'auna să ne aducem aminte de patimile și mórtea lui, și să nu-l mai supărăm și noi prin păcate nouă.*

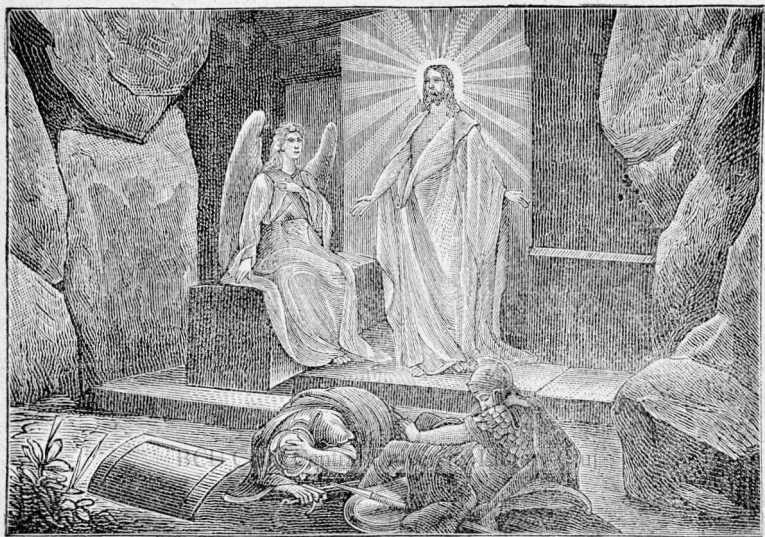
*Pentru noi morții Te-ai dat, Cinstim îngroparea Ta,
Ca să ne scapi din păcat; Și acum și pururea,
Din păcatul de demult, Că prin ea ne-ai ridicat,
Ce strămoșii l'au făcut. Nouă viață Tu ne-ai dat,
Ș ai făcut moștenii cerești,
Din ființe pământești.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

41. Învierea lui Iisus Christos.

A treia zi, Duminecă diminéță, se făcù un cutremur de pământ. Un înger se pogorî din cer, prăvăli pétra de pe ușa mormântului și ședù pe ea. Iisus se sculă cu mărire dintre cei morți, adecă *inviă*. Păzitorii vedënd acéstă minune, plini de spaîmă fugiră în cetate și spuseră cele-ce s'au întâmplat. Tot în aceea zi de diminéță plecară din Ierusalim trei mueri cu miruri scumpe la grópă, ca să ungă trupul lui Iisus. Ajungënd la mormânt aflară pétra răsturnată și mormântul gol. Lângă mormânt vedură un înger strălucitor îmbrăcat în vesmânt alb. Muerile se spăimântară, ér îngerul le dîse: „Nu vă spăimântați; pe Iisus cel răstignit căutați? Nu este aicea, el s'a sculat, étă locul unde l'au fost pus pe el, — mergeți și spuneți învățăcelor lui, că a înviét din morți“. Muerile au dus

acastă veste învțăcelor ; unii dintre ei alergând îndată la mormânt, s'aũ încredințat, că Iisus a înviét. Auđind Archiereii aũ dat bani păzitorilor, să nu spuie, că aũ înviét.

Învțătură morală: *Iisus Christos a învins mórtea și cu puterea sa dumnezească a înviét din morți. — Învierea lui Iisus este dovada cea mai sigură despre dumnezeirea lui.*

Din Catechism : II. 4.) *Și s'aũ răstignit pentru noi în ȃilele lui Pilat din Pont și a pătimit și s'a îngropat ; 5.) și a înviét a treia ȃi după scripturi.*

Nota : Aci se cântă Tropariul : „*Christos a înviat.*“

42. Iisus Christos se arată la ai săi. (An. IV.)

După mărta sa înviere, Iisus se arătă mai întâi *Mariei Magdalinei*, care se afla de nou la mormânt. Apoi se arătă și celorlalte mueri. Ele aũ spus ucnicilor tot ce aũ văđut. Petru și Ión alergară cu

grabă la mormânt și mult se minunară de cele vădute. Tot în ziua aceea se mai arătă Iisus învățăcelilor *Luca* și *Cleopa*, cari călătoreau dela Ierusalim la *Emaus*. Ajungând în Emaus, intrară cu toții într-o casă și ședură la masă. Iisus luând pâinea a binecuvântat-o și frângându-o le-a dat-o lor. Numai atunci au cunoscut ei, că Iisus este, dar' Domnul în momentul acela se făcu nevădut. În ziua aceea, seara, fiind apostolii și alți învățacei afară de Toma adunați într-o casă din Ierusalim, și fiindu-le frică de Jidovi stau cu ușile încuiate, de odată se arătă Iisus în mijlocul lor dicându-le : „*Pace vouă!*“ El le arătă mâinile și piciorurile sale, ba, ca să delătore oricui îndoială, că el nu e vr'o nălucă, le ceru de mâncare și mâncă înaintea lor. Apoi éráși le dîse : „*Pace vouă! Cum m'a trimes pe mine tatăl și eu vă trimit pe voi.*“ Și dicend acésta suflă asupra lor și le dîse : „*Luati Duh sfânt. Căroră veți erta păcatele, li se vor erta lor, și căroră le veți ține, ținute vor fi.*“ Apoi se făcu nevădut.

După opt zile éráși se arătă Iisus învățăcelilor săi, fiind de față și Toma, care nu credea că a înviét Iisus și le dîse : „*Pace vouă!*“ Apoi dîse cătră Toma : „*Adă-ți degetul tău, și veți mânele mele; adă mâna ta și o pune în cósta mea și nu fi necredincios, ci credincios.*“ Acum dîse Toma : „*Cred Dómnne, că tu ești Domnul Dumneđeul meu.*“ Iisus îi dîse : „*Pentru-că m'ai vădut Tomo, ai cređut, fericiți sunt cei-ce n'ai vădut și ai cređut.*“

Iisus s'a arătat mai de multe-ori învățăcelilor săi. Odată s'a arătat pe un munte la vr'o cincî sute de ómenî.

Învătătură morală: *Iisus cu arătarea sa a încredințat pe învățaceii săi și pe ceilalți ómenî pe deplin, cum-că el este, care a pătimît, a murit și a înviét.*

43. Înălțarea lui Iisus la cer.

Patru-zeci de zile a mai petrecut Iisus pe pământ după învierea sa. În acel timp îi învătă pe ucenici și le esplică tainele împărăției lui Dumnezeu. În a 40 zi li s'arătă Iisus învățăcelilor săi pentru cea din urmă oră, și le porunci: „*De Ierusalim să nu vă depărtați, până nu vă veți îmbrăca cu putere de sus*“. Aci le dîse: „*Mergeți în totă lumea și propovediți Evangelia mea la toate popoarele. Cei ce va crede și se va boteza, se va mîntui, er' cel-ce nu va crede, se va osîndi*“. După acesta îi binecuvîntă; apoi se despărți de dîșii, și se înălță la cer. Pe cînd apostolii se uitaū uimiți în urma lui Iisus, li s'arătă doi îngerî și le dîseră; „*Bărbați Galilieni! Ce stați uitându-vă la cer? Acest Iisus, carele s'a înălțat dela voi la cer, așa va veni erăși, cum l'ați vedut înălțându-se, să judece viii și morții*“. Apostolii se întorseră în Ierusalim. Ziua înălțării o s'rbăm la 40 de zile după Paști.

Învătătură morală: *Iisus s'a înălțat la cer. El voiesce ca și noi să ajungem acolo; și de sigur vom și ajunge, dacă ne vom îndrepta viața după învățăturile lui.*

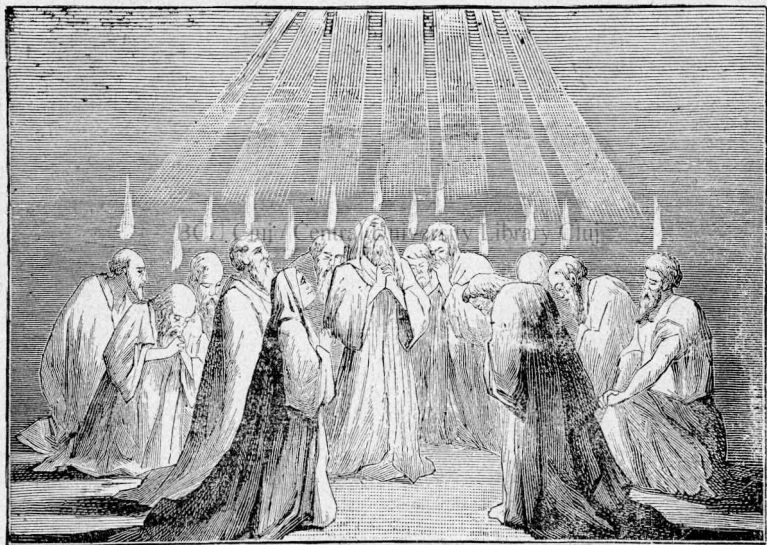
Din Catechism II. 6) *Și s'a înălțat la cer și se de-a drépta Tatălui.* 7) *Și erăși va să vie cu cîrîre să judece viii și morții, a căruia împărăție nu va avé sfêrșit.*

Nota: Aici se învătă și se cîntă Tropariul: „*Înălțatu-te-ai întru mărîre*“. ș. c. l.

44. Pogorirea Duchului sfânt preste Apostoli.

După înălțarea lui Iisus la cer, apostolii se întorseră erăși în Ierusalim și așteptaū împreună cu Maica Domnului întru rugăciunii venirea *Duchului sfânt*. În locul lui Iuda aleseră de apostol pe *Matia*. În ziua a decea după înălțare fiind toți apostolii și

cu alți ómenî adunați la rugăciune, deodată se făcu un sunet repede din cer, ca de un vînt cu vifor, și umplu tótă casa unde erau învătăceii adunați. Preste capul fiesce-căruia din ei se pogorîră limbî ca de foc. Toți se umplură de Duchul sfânt, și începură a grăi în felurite limbî. Auđind Jidoviî sunetul, se adunară cu grabă la locul acela, și se uimiră auđind pe apostoli vorbind în felurite limbî. Petru a ținut mulțimei adunate o cuvîntare așa de strălucită despre Iisus cel răstignit, încât îndată s'aũ botezat ca la trei miî de ómenî.

Învătătură morală: Pe cât erau apostoliî mai 'nainte de neînvetați și fricoși, pe atât erau acum de înțelepți și îndrăsneți, fiind plini de Duchul sfânt. Învătătura apostolilor este dela Dumneđeũ și astfel trebuie să o primim și urmăm. Ȋiũa pogorîrei Duchuluî sfânt este Ȋiũa întemeierii bisericeî creștine. Ȋiũa pogorîrei Duchuluî sfânt o sərbăm în tot anul la cinci-Ȋeci de Ȋile dipă Pașci: adecă la Rosaliî.

Din Catechism: III. 8) *Și întru Duchul sfânt, Domnul de viață făcătorul, carele dela Tatăl purcede: cela-ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, carele a grăit prin prooroci.*

Nota: Aci se învătă și se cântă Tropariul: „*Bine cscă cuvântat Christóse Dumneđeul nostru*“. ș. c. l.

45. Învătătura și persecuțiile Apostolilor. (An. IV.)

Petru și Ión ducându-se la biserică, la ușă înțelniră pe un olog din nascere, care le ceru milă. Petru îi răspunse: „*Aur și argint nu am, érá ceea-ce am îți daú în numele lui Iisus Christos Nazarinénul, scólă-te și umblă*“. Ologul îndată s'a sculat și a intrat cu ei în biserică. Ací Petru ținú o vorbire despre Iisus, cu a căruí putere vindecă pe olog. Mulți credură, și numărul creștinilor crescú până la cincí mií. Într'aceea venind preoții și mai-marii bisericeí, prinseră pe Petru și Ión și îi aruncară în închisóre dimpreună cu ologul vindecat, A doúa di ducându-i înaintea sine-driului jidovesc (o adunare mare), opriră pe Petru și pe Ión, să nu mai vorbescă despre Iisus, după aceea le deteră drumul. Dar' Petru și Ión împreună cu ceilalți apostoli nu băgară în sémă porunca sine-driului, cí din contră predicaú despre Iisus cu îndrăsnélă și mai mare, ba făceaú și mai multe minuni. În urma acestora numărul creștinilor crescea din di în di. Védênd mai-marii sine-driului acésta, aruncară de nou pe toți apostolií în prinsóre. Însă un înger le deschise ușile închisorií și le porunci să mérgă în biserică să învețe. A doúa di, voinđ a scóte pe apostolií din închisóre, și a-í aduce înaintea sine-driului, sê mirară fórté mult, când servitorii le aduseră vestea, că ușile închisorií sunt cei drept încuiate, și pázitorii înaintea ușilor, dar' în închisóre nu e nimeni, și că apostolií învătă în biserică. Îndată trimiseră în

biserică după apostoli, și se sfătuiră în sinedriu, ca să-i omóre. Dar' *Gamaliil* îi sfătui, ca să-i lase în pace; căci: „*dacă va fi lucrul lor dela ómenî, se va risipi de sine, ér' de va fi dela Dumneđeù, nu-l veți puté risipi*“. Membrii sinedriului ascultară de sfatul lui *Gamaliil*. Îi bătură însă pe apostoli și le porunciră de nou, că să nu mai vorbescă despre Iisus. Apostoliî plecară plini de bucurie, că s'aũ învrednicit a răbda ocară pentru numele lui Iisus.

Învătătură morală : *Întocmai ca apostoliî să mărturisim și noi credința noastră în Iisus Christos. Nimic să nu ne despartă de iubirea lui Dumneđeù.*

46. Vięta creștinilor celor dintăiũ. (An. IV.)

Cei-ce primeaũ legea lui Christos și se botezaũ, se numiaũ și se numesc până ađi *creștini*. Numérul creștinilor creștea din ȃi în ȃi. Ei se adunaũ la rugăciuni, ascultaũ vorbirile apostolilor și se cuminecaũ. Afară de aceea ei trăiaũ în iubire frățească unii cu alții. Mulți 'și vindeaũ tot ce aveau, și banii îi dediaũ apostolilor, ca să îngrijască de trebuințele tuturor creștinilor. *Anania* încă își vëndu moșia sa, însă o parte din preț, cu scirea soției sale *Samfira*, o ținũ pentru ei, și număi cealaltă parte o depuse la piciórele apostolilor. Pentru acéstă înșelăciune Petru îl ocări pe *Anania* ȃicȃndu-i: „*Tu n'ar mințit ómenilor, cí lui Dumneđeù.*“ *Anania* căđu îndată la pământ și muri. După vr'o trei óre venind și soția sa *Samfira*, și nesciind de cele întẽmplate, o întrebă Petru: „*Spune-mi muere număi cu atât ați vëndut voi moșia vóstră?*“ *Samfira* rãspunse: „*Da, număi cu atâta!*“, Petru o ocări și ea asemenea căđu la pământ și muri.

Învătătură morală: 1. *Dela creștiniî cei dintăiũ să ne invętăm a trăi în dragoste frățească unii cu alții*
2. „*Pe toți cei-ce grăesc minciună, perdei-va Domnul.*“

47. Diaconii. (An. IV.)

Între cei dintâi credincioși se iviră plângeri, că unele văduve la împărțirea mîlei ar fi scurtate în drept, și astfel nedreptățite. De aceea apostolii aleseră șapte bărbați, cari s'au numit *diaconii*. Și au ales pe Ștefan și încă alți șese. Aceștia aveau a îngriji pentru buna chivernisire a credincioșilor și pentru a da apostolilor mîna de ajutor la serviciul dumnezeesc. Între diaconii s'a distins mai mult Ștefan, care era un bărbat plin de credință și de putere și făcea multe minuni printre popor. Judeii îl pismuiau, de aceea îl acuseră pentru hulirea lui Dumnezeu și-l duseră înaintea judecătorilor. El a stat fără frică și liniștit ca un înger înaintea lor, ba i-a și muștrat pentru faptele lor. De aceea ei s'au înfuriat și mai tare asupra lui și scoțându-l afară din cetate îl bătură cu petri și-l omorîră. Creștinii cucernici l'au îngropat și l'au plîns mult pe dînsul. Astfel sfîntul Ștefan fu cel dintâi *mucenic* său *martir* al credinței creștinești. (Diua lui o ținem la 27 Decembrie.)

Învățatură morală :

Și pe noi ne 'nvrednicește	Pentru legea strămoșească,
Să luptăm mucenicește	Pentru patria cerescă.

48. Lățirea creștinismului prin Pavel. (An. IV.)

Între dușmanii creștinilor era și unul, carele se cheama *Saul*. Acesta mergea din casă în casă și prindea creștini: bărbați și femei și îi arunca în prinsore. Pe urmă ceru împuternicire dela mai-marele sinagogei, ca să aducă legați la Ierusalim pe toți creștinii din *Damasc*. El plecă la *Damasc*. Pe drum aproape de *Damasc* deodată străluci asupra lui o

lumină din cer. El cădû la pământ, și audi un glas: dicându-i: „*Saule, Saule, pentru-ce mă gonești?*“ El întrebă: „*Cine ești Dómnne?*“ Apoi audi răspunsul: „*Eñ sunt Iisus, pe carele tu-l gonești.*“ „*Scóldă-te și te du în cetate, și acolo ți se va spune ce ai să faci.*“ Saul se sculă, dar' nu mai vedea cu ochii. Soții lui îl luară de mână și-l duseră în cetate. Trei zile, Saul nici n'a mâncat, nici n'a bėut nimic. După aceea din porunca Domnului veni la Saul un învătăcel al lui Iisus cu numele *Anania* și di se: „*Frate Saule, Domnul m'a trimis, ca tu să veđi și să te umpli de Duchul sfânt.*“ Îndată cădû ca nisce solzi de pe ochii lui Saul, și căpătându-și vederea se sculă și se boteză. În loc de Saul se numi *Pavel*. De aci încolo Pavel din dușman al creștinilor se făcû cel mai mare apărător al lor și propoveditor al Evangheliei lui Christos alături cu apostolul Petru. Diua lor se sərbéază împreună la 29 Iunie.

Pavel călători prin mai multe țeri locuite de păgâni și îi învăța legea lui Christos și pe cei ce credeau el îi boteza. Unde nu ajugea cu graiul, le trimetea *epistole*, prin cari îi învăța și îi întăria în legea creștinéscă. Din pricina acésta Jidovii îl pizmuia, de aceea îl prinseră și-l aruncară în temniță, ér' sub împăratul roman *Nero* i se tăia capul cu sabia.

Învătătură morală: *Apostolul Pavel cu drept cuvânt a putut dice: „Luptă bună m'am luptat, cursul am plinit, credința am păzit.“*

49. O privire în istoria creștinismului. (An. IV.)

Apostoliî predicară Evangelia lui Christos prin tot locul, pe unde ajungeau. Deși ei nu erau sprijiniți de nici un domnitor, totuși numărul creștinilor creștea foarte tare din di în di. Cu cât creștea însă mai tare

numărul lor, cu atât se înmulțiau și dușmanii lor. Împărații romani mai ales nu priviau cu ochi buni la înmulțirea creștinilor. Chiar viața cea esemplară a acestora, iubirea și credința, cu carea țineau la legea creștină, desceptă ura și pisma poporului în contra creștinilor. Astfel se începe pentru creștini un timp de grea încercare. Cei mai aleși dintre ei sunt urmăriți, batjocuriți, prinși, bătuți și omorâți. Acesta a fost timpul numit al *gónelor* (*persecuțiunilor*.) Aceste asupriri le suferiau ei cu cea mai mare bucurie și răbdare și tot astfel suferiau chiar și morțea pentru legea lor. Acei-ce au suferit morțe pentru Christos s'au numit *mucenici* său *martiri*. Astfel toți apostolii afară de Ión au murit morțe de martiri. Pe lângă apostoli și alți mulți au suferit aceeași morțe ca și ei. Aceste persecuțiuni, deși au ținut mai mult de trei sute de ani, totuși n'au fost în stare a înfrânge credința cea tare a creștinilor. Dumnezeu i-a întărit i-a apărat și a ocrotit biserica sa.

Ca următorii ai apostolilor au rămas: *episcopi* și *preoți*. Ei păstrară și răspândiră mai departe în lume învățăturile lui Christos. Mai târziu adunându-se în *sinóde* său *sobóre* legiuiră tot ce e de folos pentru întemeierea bisericei și pentru mântuirea creștinilor. Între multele legiuri folositóre ei întocmiră și

Simbolul credinței:

1. *Cred întru unul Dumnezeu, Tatăl a tot-țiitorul, făcătorul cerului și al pământului: vędutelor tuturor și nevędutelor.*

2. *Și întru unul Domn Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai 'nainte de totți vecii. Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat*

din Dumneđeũ adevărat, născut er'nu făcut, cel de o ființă cu Tatăl, prin carele tôte s'aũ făcut.

3. Carele pēntu noi ómenii și pēntu a noastră mântuire s'a pogorît din ceruri și s'a întrupat dela Duchul sfânt și din Maria Fecióra, și s'a făcut om.

4. Și s'a rēstignit pēntu noi în dīlele lui Pilat din Pont. Și a pătimit și s'a îngropat,

5. Și a înviat a treia di după scripturi.

6. Și s'a suit la ceruri și șede de-a drépta Tatălui.

7. Și éráși va să vie cu mărire să judece viii și morții, a căruia împărăție nu va avé sfērșit.

8. Și întru Duchul sfânt, Domnul de viață făcătorul, carele din Tatăl purcede, cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, carele a grăit prin prooroci.

9. Și întru una, sfântă, sobornicéscă și apostoléscă Biserică.

10. Mărturisesc un botez întru ȧertarea păcatelor.

11. Aștept învierea morților,

12. Și viața vécului ce va să fie. Amin!

Invēțătură morală : Nicī o putere și nicī o rēutate omenéscă n'aũ fost în stare a nimici biserica creștină, căci Dumneđeũ însuși este, carele o apără și o întărește. Până adī sunt pe pământ mai multe milióne de creștini. Va veni un timp, când toți ómenii de pe pământ vor fi creștini. Atunci se vor împlini cuvintele Mântuitorului: „**Și va fi o turmă și un păstor,**“ adecă:

O turmă ș'un **păstor :**

O lege ș'un popor.

A D A U S.

A. R u g ă c i u n i.

I. Rugăciuni de dimineață. (An. III.)

În numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duch. Amin!

Pentru rugăciunile sfinților părinților noștri, Dómnă, Iisuse Christóse, Dumneđeul nostru, miluește-ne pre noi. Amin!

Mărire Ție, Dumneđeului nostru, mărire Ție!

Împărate ceresc, mângăitorule, Duchul adevărului, carele pretutindinea ești și toate le plinesci. Vistierul bunătăților și dătătorule de viață, vino și te aședă întru noi și ne curățește pre noi de totă întinăciunea și mântuesce, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumneđeule, sfinte Tare, sfinte fără de mórte, miluește-ne pre noi (Să ȑice de trei óri).

Mărire Tatălui și Fiului și sfântului Duch, și acum și pururea, și în veci vecilor. Amin!

Preasfântă Treime, miluește-ne pre noi; Dómnă curățește păcatele noastre; Stăpâne iartă fărădelegile noastre; Sfinte cercetéză și vindecă neputințele noastre pentru numele Těu.

Dómnă miluește-ne. (Să ȑice de trei óri).

Mărire Tatălui și Fiului și sfântului Duch, și acum și pururea, și în veci vecilor. Amin!

Tatăl nostru, carele ești în ceruri, sfințescă-sě numele Těu. Vie împărăția Ta. Fie voia Ta; precum în ceriũ, așa și pre păměnt. Pânea noastră cea de toate ȑilele, dă-nĩ-o nouě astăȑi, — și ne iartă nouě greșelele noastre, precum iertăm și noi greșitilor noștri, — și nu ne duce pre noi în ispită, — ci ne mântuesce de cel rău.

Că a Ta este împărăția și puterea și mărirea, a Tatălui, a Fiului și a sfântului Duch, acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin.

Sculându-ne din somn, cădem cătră Tine: Bunule și cântare îngerescă strigăm Ție Puternice: Sfânt, sfânt, sfânt ești Dumneșeule, pentru rugăciunile îngerilor Ței, miluește-ne pre noi.

Mărire Tatălui și Fiului și sfântului Duch :

Din pat și din somn m'ai ridicat Dómne; mintea mea o luminează, inima și buzele mele le deschide, ca să Te laud pe Tine, sfântă Treime: Sfânt, sfânt, sfânt ești Dumneșeule, pentru rugăciunile tuturor sfinților Ței, miluește-ne pre noi.

Și acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin!

Fără de veste judecătorul va veni și ale fiecăruia fapte se vor descoperi. Decî cu frică să strigăm în miezul nopții: Sfânt, sfânt, sfânt ești Dumneșeule, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumneșeu, miluește-ne pre noi.

*Rugăciuni pentru anul IV. *)*

Născătoare de Dumneșeu Fecióră, Bucură-Te, ceea ce ești plină de dar Marie, Domnul este cu Tine, binecuvântată ești Tu între mueri și binecuvântat e rodul pântecelui Țeu, că ai născut pe Christos, Mântuitorul sufletelor noastre.

Mărire Tatălui și Fiului și sfântului Duch:

Botezătorul lui Christos, pre noi pre toți ne pomenesce, ca să ne mântuim de fărădelegile noastre, că ție s'a dat dar a te ruga pentru noi.

Și acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin!

*) Pentru anul al IV. se repetază rugăciunile din an. III. și acestea din urmă se învață din nou.

Rugați-vă pentru noi sfinților Apostoli și sfinții toți, ca să ne mântuim de nevoi și de necazuri, că pre voi caldi rugători, către Mântuitorul, v'am câștigat.

Rugăciunea sfintei Treimi.

Din somn sculându-mă, mulțănesc Ție, preasfântă Treime, că pentru multă bunătatea Ta și îndelung răbdarea Ta, nu Te-ai mâniat pe mine leneșul și păcătosul, nici nu mai perdut cu fărădelegile mele, ci ai făcut iubire de oameni după obicei, și întru desnădăjduire zăcând eu m'ai ridicat, ca să mânec și să măresc puterea Ta. Și acum luminează-mi ochii gândului, deschide-mi gura, ca să învăț cuvintele Tale, să înțeleg poruncile Tale, să fac voia Ta, să cânt Ție întru mărturisirea inimei, și să laud preasfânt numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al sfântului Duch, acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin!

Cătră îngerul păzitor.

1. O dulce înger, care sbori
Și priveghezi pre lângă mine,
Tu ce-mi îngâni diua cu flori
Și nóptea cu cerești lumine.
 2. Tu, ce'n taină imi șoptești,
Să fiu cu minte, cu blândețe,
Și ca un frate bun păzești
A mele slabe tinerețe.
 3. Ție mă 'nchin îngerul meu,
Mă 'nchin cu suflet de iubire,
Căci ești trimis de Dumnezeu
Să luminezi a mea simțire!
-

II. Rugăciunile mesei.

a) Mergând la masă dicem :

„Tatăl nostru, ș. c. l.
„Mărire și acum ș. c. l.
„Dómnne miluește-ne. (De trei ori.)
„Dómnne binecuvintéză“.

Pentru rugăciunile Preacuratei Maiceî Tale și ale tuturor sfinților Těi, Dómnne Iisusé Christóse, Dumneđeul nostru, miluește-ne pre noi. Amin!

Sculându-ne dela masă dicem (An. IV.):

Mulțămim Ție Christóse, Dumneđeul nostru, că ne-ai săturat pre noi de bunătățile Tale cele pămên-teșci; nu ne lăsa pre noi lipsiți nici de cerésca Ta împărăție. ci precum în mijlocul învățaceilor Těi ai venit, Mântuitorule, pace dându-le lor, vino și la noi și ne mântueșcè pre noi.

„Mărire și acum ș. c. l.
„Dómnne miluește-ne. (De trei ori.)

b) Mergând la cină dicem :

Mânca-vor săracii și sě vor sătura și vor lăuda pre Domnul : cei-ce caută spre dēnsul, vii vor fi inimile lor în vécul vécului.

„Mărire și acum . . .
„Dómnne miluește-ne.“ (De trei ori.)
„Dómnne binecuvintéză.
„Pentru rugăciunile Preacuratei“ ș. c. l.

Sculându-ne dela cină dicem (An. IV.):

Veselitu-ne-ai pre noi Dómnne, întru făpturile Tale și întru lucrurile mânilor Tale, ne-am bucurat. Însemnatu-s'au preste noi lumina feței Tale Dómnne, dat-ai veselie în inima mea din rodul grâului, al vinului și al untului-de-lemn al lor s'au înmulțit. Cu pace împreună mă voiū culca și voiū adormi, că Tu Dómnne deosebi întru nădejde m'ai aședat.

„Mărire și acum . . .
„Dómnne miluește-ne. (De trei ori.)
„Dómnne binecuvintéază.“

Cu noi este Dumneđeũ cu al seũ dar și cu a sa iubire de ómenĩ, tot-d'auna acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin!

III. *Rugăciuni de séra.*

Inainte de culcare (An. III.):

„Împérate ceresc . . . ș. c. l.
„Sfinte Dumneđeule . . . ș. c. l.
„Preasfântă Treime . . . ș. c. l.
„Tatăl nostru“ . . . ș. c. l. (ca la „Rugăciuni de dimineța“)

(An. IV.) Dómnne Dumneđeul nostru, ce-am greșit întru acéstă ȃi: cu cuvêntul, cu fapta și cu gândul, ca un bun și iubitor de ómenĩ, iartă-mĩ. Somn cu pace și fără de întristare dăruéște-mĩ. Pre îngerul Těũ cel apêrător îl trimite, să mă acopere și să mă păzescă de tot răul. Că tu ești păzitorul sufletelor și al trupurilor nóstre și Ție mărire înălțăm: Tatălui și Fiului și sfântului Duch, acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin! Preacurată și binecuvêntată de Dumneđeũ Născetóre Marie, Maica cea bună a bunului Împêrat, varsă mila Fiului Těũ și Dumneđeului nostru spre sufletul meũ cel pătimaș. Și cu rugăciunile Tale mă îndreptéază spre fapte bune, ca cealaltă vreme a vieții mele, nevinovată să o petrec și prin Tine raĩul să dobândesc. Fecióră de Dumneđeũ Născetóre, care ești una, curată și binecuvêntată.

(An. III.) Îngerului Christos, păzitorul meũ cel sfânt și acoperitorul sufletului și trupului meũ, iartă-mĩ câte am greșit în ȃiũa de astăȃĩ. Și de tótă viclenia vrăjmașului mă mântuește, ca să nu mâniũ cu nici un păcat pre Dumneđeul meũ. Și te rógă pentru mine păcătosul și nevrednicul robul těũ, ca să mă arêt

vrednic bunătății și milei preasfintei Treimi și Maicei Domnului și Mântuitorului meu Iisus Christos și tuturor sfinților Tăi. Amin!

IV. Rugăciunea școlarilor la eșirea din școală. (An. IV.)

Întru mulțămită supunem Ție inimile noastre, o dătătorule de viață și de tot binele. Primește Dómnne învățătura noastră spre mărirea Ta și spre folosul nostru. Mai ales dă-ne nouă ca printr'ênsa năravurile cele rele să le îndreptăm și în faptele cele bune tot-d'auna să sporim. Tinde-Ți mila Ta tuturor celor ce te cunosc pe Tine și binecuvintéză pre împăratul și regele nostru, patria, pre părinți, pre învățători și pre toți făcătorii noștri de bine, dându-le lor și tuturor ómenilor pace și mare milă. Amin!

Rugăciune de séra (An. IV.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1.

Iată diŭa se sfirșește,
Mândrul sóre s'a plecat,
Umbra nopții se ivește
Și noi lucrul am gătat.

2.

La răpaus nóptea chîamă
Pe ostenitul lucrător,
Avem dar a ne da samă,
D'am lucrat folositor.

3.

O di plécă, alta vine,
Viitorul noi privim.
Dómnnefă, lucrând tot bine,
Spre el mândri să pâșim!

4.

Cu puterea Ta păzește
Cugetul nostru curat
Și sub scutul Tău umbrește
Pe 'nvățătorii ce ne-ai dat

5.

Când odihna consoléză
Pe truditul muncitor,
Ca părinte, Tu veghiază
Somnul nostru-a fi ușor.

6.

Dómnne diŭa viitoare
Dă ne veselii s'o vedem,
Prin lucrări folositóre
Tot-d'auna să-Ți plăcem.

B. Cântări bisericești

La sfânta Liturgie).*

1. Binecuvinteză suflete al meu pre Domnul, și toate cele din launtrul meu, numele cel sfânt al Lui; bine ești cuvântat Dómnne.

2. Unule născut Fiule și cuvântul lui Dumneđeű, cea ce ești fără de mórte și ai primit pentru mântuirea noastră a Te întrupa din sfântă Născetőre de Dumneđeű și pururea Fecióră Maria; carele neschimbat Te-ai întrupat și răstignindu-Te Christóse Dumneđeule, cu mórtea pre mórte ai călcat: unul fiind din sfânta Treime împreună cu Tatăl și cu Duchul sfânt, mântuește-ne pre noi.

3. Veniți să ne închinăm și să cădem la Christos. Mântuește-ne pre noi Fiul lui Dumneđeű, cea ce ai înviat din mórți (cela ce ești minunat întru sfinți), pre noi cei-ce-Ți cântăm Ție: Aliluia!

4. Sfinte Dumneđeule, sfinte tare sfinte fără de mórte, miluește-ne pre noi. (Să cântă de trei ori.)

5. Câți în Christos v'ați botezat, în Christos v'ați și îmbrăcat, Aliluia!

6. Crucii Tale ne închinăm stăpâne și sfântă învierea Ta o lăudăm și o mărim.

7. Cari pe Cheruvimăi cu taină închipuim, și făcetőrei de viață Treimi cântarea cea întreit sfântă aducem, tótă grija cea luméscă să o lăpédăm. — Ca cei-ce pe împératul tuturor voim să-l primim, pre cel nevěđut, încungiurat de cetele îngerești. Aliluia!

*) Cântările de sub numerii: 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13. sunt pentru anul III, celelalte pentru anii următori de școlă.

8. Pre Tatăl, pre Fiul și pre sfântul Duch, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

9. Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și sfântului Duch, Treimei cei de o ființă și nedespărțite.

10. Sfânt, sfânt, sfânt e Domnul Savaot; plin este ceriul și pământul de mărirea lui: Osanna întru cei de sus! Bine este cuvântat cel-ce vine întru numele Domnului: Osanna întru cei de sus!

11. Pre Tine Te lăudăm, pre Tine bine Te cuvântăm, Ție-Ți mulțămim Dómnne, și ne rugăm Ție Dumneđeului nostru.

12. Cuvine-să cu adevărat să Te fericim pre Tine, Născetőre de Dumneđeű; cea pururea fericită și prea nevinovată, și Maica Dumneđeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât Cheruvimii și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, carea fără stricăciune pre Dumneđeű cuvântul ai născut, pre Tine cea întru adevăr Născetőre de Dumneđeű Te mărim.

13. Unul sfânt, unul Domn Iisus Chistos, întru mărirea lui Dumneđeű Tatălui, Amin!

14. Lăudați pre Domnul din ceruri. Aliluia.

15. Bine e cuvântat cel-ce vine întru numele Domnului: Dumneđeű este Domnul și s'a arătat nouă.

16. Văđut-am lumina cea adevărată, luat-am Duchul cel ceresc, aflat-am credința cea adevărată, nedespărțitei sfintei Treimi închinându-ne, că aceea ne-a mântuit pre noi.

17. Să se umple gurile nóstre de lauda Ta Dómnne, ca să lăudăm mărirea Ta; că ne-ai învrednicit pre noi a ne împreuna cu sfintele cele fără

de mórte, cu prea cinstitele și de viață făcătoarele Tale Taîne. Întărește-ne pre noi întru sfințenia Ta, tótă diua să ne învățăm dreptatea Ta, Aliluia! Aliluia! Alliluia!

18. Fie numele Domnului binecuvântat, de acum și până în véc!

La sfêrșit cântăm:

19. Stăpână primește rugăciunile robilor Tăi și ne mântuește pre noi de tótă nevoia și scârba.

Tótă nădejdea noastră spre Tine o punem Maica lui Dumneșu, păzește-ne pre noi sub al Tău acoperemânt.

Tropare dela sêrbători mari.)*

1. *La nașcerea Domnului.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nascerea Ta Christóse Dumneșu nostru, răsărit-a lumii lumina cunoșcinței; că întru dânsa cea-ce sluja stelar, dela stea s'a învățat, să se închine Ție sórelui dreptății și să te cunoscă pre tine răsăritul cel de sus; Dózne mărire Ție!

2. *La botezut Domnului.*

În Iordan botezându-Te Tu Dózne închinarea Treimeî s'a arêtat, că glasul Părintelui a mărturisit Ție, Fiú iubit pre Tine numindu-Te și Duchul în chip de porumb a adevărit întărirea cuvântului, cel-ce Te-ai arêtat Christóse Dumneșu și lumea ai luminat, mărire Ție!

*) Troparele de sub numerii: 1, 2, 5, sunt pentru anul al III. și celelalte pentru anii următori de școlă.

3. *La bunavestire.*

Astăzi este începătura mântuirii noastre și arătarea tainei cei din véc. Fiul lui Dumnezeu, Fiul Fecioarei se face și Gavriil bine-l vestește, pentru acesta și noi împreună cu dânsul Născătoarei de Dumnezeu să-i strigăm: bucură-Te, cea plină de dar, Domnul este cu Tine!

4. *La Dumineca Florilor.*

Învierea Ta cea de obște mai 'nainte de patima Ta încredințându-o, pre Lazăr din morți l'ai sculat Christóse Dumnezeule: pentru acesta și noi ca coconi semnele biruinței purtând, Ție biruitorul morții strigăm: Osanna întru cei de sus, bine ești cuvântat cel-ce vii întru numele Domnului.

5. *La învierea Domnului.*

Christos a înviat din morți, cu mórtea pre mórte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le.

6. *La înălțarea Domnului.*

Înălțatu-te-ai întru mărire Christóse Dumnezeule, bucurie făcând ucenicilor Tăi cu făgăduința sfântului Duch, încredințându-se ei prin binecuvântare, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii.

7. *La pogorirea Duchului sfânt.*

Bine ești cuvântat Christóse Dumnezeul nostru, cea ce prea înțelepți vânători ai arătat trimețându-le lor Duchul cel prea sfânt, și prin trênșii lumea ai vânat, iubitorule de ómenī, mărire Ție!

CUPRINSUL.

A. Din testamentul vechi.

	pag.
1. Facerea lumii	5
2. Facerea îngerilor	6
3. Adam și Eva în raiu	7
4. Păcatul cel dintâiu	8
5. Cain și Avel	10
6. Stric. morală a omenilor	11
7. Potopul	12
8. Noe și fii săi	14
9. Turnul Babilonului	14
10. Chiemarea lui Avraam	16
11. Avraam și cei trei călători	17
12. Sodoma și Gomora	18
13. Avraam și fiul său Isaac	19
14. Isaac și fiii săi Isav și Iacob	20
15. Iacob	22
16. Iosif și frații săi	23
17. Iosif la Pentefri și în prinsore	24
18. Iosif eliberat și înălțat	25
19. Frații lui Iosif în Egipt	27
20. Iosif se desc. fraților săi	28
21. Aședarea lui Iacob în Egipt	29
22. Nascerea și cres. lui Moisi	30
23. Chiemarea lui Moisi	32
24. Eșirea Israilt. din Egipt	33
25. Trecerea Israiltenilor prin Marea roșie	35
26. Israiltenii în pustie	36
27. Cele dece porunci	36
28. Iisus Navi	39
29. Dreptul Iov	39
30. Ghedeon	40
31. Eli	41
32. Samuil	42
33. Saul ca rege	42
34. David învinge pe Goliat	43
35. David urmărit de Saul	44
36. David ca rege	45
37. Solomon	46
38. Desbinarea popo. israilt.	47
39. Cunoștințe des. prooroci	48
40. Proorocul Ilie	48
41. Ilie și preoții lui Vaal	50
42. Iona	50
43. Apune. reg. lui Isr. și Iuda	52
44. Tovie	52
45. Daniil și soții lui	53
46. Daniil în groapa leilor	53
47. Cei 7 frați Macavei	55
48. Scăparea Iud. din robie și sôrtea lor de mai târziu	55

B. Din testamentul nou.

	pag.
1. Vestirea născerii lui Ión	57
2. Vestirea născerii lui Iisus	58
3. Nascerea lui Iisus	59
4. Întâmpinarea Domnului	61
5. Magii dela răsărit	62
6. Fuga în Eg. Ucid. prunc.	63
7. Iisus ca prunc de 12 ani	64
8. Ión Botezătorul ca învăț.	65
9. Botezul lui Iisus	66
10. Postirea și ispit. lui Iisus	67
11. Iisus ca învățător	68
12. Alegerea Apostolilor	69
13. Iisus în biserică și vorb. lui cu Nicodim	69
14. Iisus în Nazaret	70
15. Pescuitul cel bogat	71
16. Învăț. lui Iisus pe munte	73
17. Fiica lui Iair	73
18. Iisus cu învăț. săi pe mare	74
19. Tăierea capului Sf. Ión	75
20. Schimb. lui Iisus la față	76
21. Iisus și tînărul-cel avut	77
22. Iisus cu Marta și Maria	78
23. Samarinenul îndurat	78
24. Fiul cel rătăcit	80
25. Bogatul și săracul Lazăr	81
26. Iisus și Zachei	82
27. Vameșul și fariseul	82
28. Pilda cu sêmănătorul	83
29. Bogatul nebun	84
30. Talanții	85
31. Iisus și mulțimea bolnav.	86
32. Iisus la mormên. lui Lazăr	88
33. Într. lui Iisus în Ierusalim	90
34. Proorocia lui Iisus	90
35. Cina cea de taină	91
36. Iisus în grădina Getsimani	92
37. Iisus înaintea archiereilor	93
38. Iisus înaintea lui Pilat	95
39. Rêst. și mórtea lui Iisus	96
40. Înarmoréntarea lui Iisus	98
41. Învierea lui Iisus	99
42. Iisus se arată la ai săi	100
43. Înălțarea lui Iisus la cer	102
44. Pogorîrea Duhului sfânt	102
45. Gónele Apostolilor	104
46. Viața creșt. celor dintâiu	105
47. Diaconi	106
48. Lățirea creșt. prin Pavel	106
49. O privire în istoria crești	107
Adaus	110

1125-1900